

Dogfen ir Cyhoedd

PWYLLGOR ARCHWILIO

Dydd Mawrth, 22 Gorffennaf 2014 (2.00 o'r gloch)

Gweler ynghlwm yr adroddiadau sydd wedi'u dynodi fel rhai "I DDILYN" gogyfer cyfarfod y Pwyllgor Archwilio:

- 3 **ADOLYGIAD O'R DATGANIAD O GYFRIFON 2013-14** (Tudalennau 1 - 22)
Cyflwyno adroddiad y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau) a Swyddog 151 Dros Dro. (*ADRODDIAD I DDILYN*)
- 4 **DIWEDDARIAD AR LYWODRAETHU A SICRWYDD A'R DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL DRAFFT 2013-14** (Tudalennau 23 - 44)
Derbyn diweddariad ar lywodraethu a sicrwydd ynghyd â drafft cychwynnol o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol am 2013/14. (*ADRODDIAD I DDILYN*)
- 5 **ADOLYGIAD BLYNYDDOL RHEOLI TRYSORLYS 2013-14** (Tudalennau 45 - 58)
Cyflwyno Adolygiad Blynyddol Rheoli Trysorlys 2013-14. (*ADRODDIAD I DDILYN*)
- 6 **RHEOLI TRYSORLYS CHWARTER 1 2014/15** (Tudalennau 59 - 70)
Cyflwyno diweddariad Rheoli Trysorlys Chwarter 1 2014/15. (*ADRODDIAD I DDILYN*)

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD:	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD:	22 GORFFENNAF 2014
PWNC:	DATGANIAD CYFRIFON 2013/14 PRIF BENDERFYNIADAU AC AMCANGYFRIFON
PWRPAS YR ADRODDIAD:	DIWEDDARU AELODAU'R PWYLLGOR ARCHWILIO AR Y PENDERFYNIADAU ALLWEDDOL YN Y DATGANIAD CYFRIFON 2013/14
DEILYDD(ION)PORTFFOLIO:	CYNGHORYDD H E JONES
SWYDDOG(ION) ARWEINIOL:	RICHARD MICKLEWRIGHT
SWYDDOG CYSWLLT:	RICHARD G JONES
GWEITHREDIAD:	NODI'R CYNNWYS A PHENDERFYNU OS FYDDAI RHAGOR O HYFFORDDIANT AR Y DATGANIAD CYFRIFON YN DDYMUNOL

RHAGARWEINIAD

Cafodd Datganiad Cyfrifon Drafft y Cyngor ar gyfer 2013/14 ei lofnodi gan y Swyddog Adran 151 Dros Dro ar 30 Mehefin 2014 ac erbyn yr amser cau statudol, sef diwedd mis Mehefin.

Mae'r cyfrifon yn ymwneud â'r cyfnod o 01/04/2013 - 31/03/2014. Maent yn ddatganiadau mawr a chymhleth a nid ydynt bob tro'n hawdd i'w dadansoddi gan rheini nad ydynt yn arbenigwyr. Maent hefyd yn cael eu paratoi ar adeg benodol ac, o'r herwydd, mae angen gwneud penderfyniadau ynghylch y modd y gweithredir polisïau cyfrifo, a gwneud rhagdybiaethau ar gyfer y dyfodol ac ynghylch materion pwysig eraill y mae ansicrwydd yn eu cylch.

Pwrpas yr adroddiad hwn ydi rhoddi mwy o eglurder i Aelodau a swyddogion ynglŷn â'r penderfyniadau hynny a dylid ei ddarllen ochr yn ochr â'r Datganiad Cyfrifon drafft. Cyhoeddwyd y cyfrifon yma ar wefan y Cyngor ar ddechrau Gorffennaf.

Caiff y cyfrifon eu paratoi yn unol â'r arferion priodol a nodir yng Nghôd Ymddygiad CIPFA/LASAAC ar Gyfrifon Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Gyfunol.

DATGANIAD CYFRIFON

Rhoddir isod eglurhad bur o'r Datganiad Cyfrifon. Fel sy'n arferol, byddai'r Swyddogion Cyllid eisiau i aelodau o'r Pwyllgor Archwilio ganolbwyntio ar rai meysydd allweddol penodol:-

- Y Rhagymadrodd Eglurhaol, sy'n cysylltu'r canlyniad yn ôl i'r gyllideb am y flwyddyn a'r monitro yn y flwyddyn (Atodiad A);
- Y Datganiad o'r Symudiad Mewn Cronfeydd Wrth Gefn (Atodiad B), sy'n crynhoi'r arian wrth gefn sydd ar gael i'r Cyngor, wedi ei ranu i gategoriâu defnyddiadwy a rhai na ellir eu defnyddio, a'r symudiadau ynddynt yn ystod y flwyddyn.

Y prif rannau o'r Datganiad Cyfrifon yw:-

Cynnwys (tudalennau 1-2)

Yn crynhoi cynllun y cyfrifon ac yn hwyluso'r defnydd ohonynt.

Atodiad 1 (tudalennau 96 – 97) Partïon Perthnasol – Cynrychiolaeth Cydranddeiliaid.

Geirfa (tudalennau 98-101)

Mae defnyddio byrfoddau yn angenrheidiol yn aml er mwyn lleihau maint y ddogfen fawr hon. Caiff y termau technegol hefyd eu hegluro yn yr Eirfa i gynorthwyo defnyddiwr y cyfrifon.

Rhagymadrodd Eglurhaol (tudalennau 3-13)

Mae hon yn rhan bwysig o'r cyfrifon oherwydd mae'n egluro mewn termau ariannol sut mae'r flwyddyn wedi mynd. Mae'n crynhoi'r wybodaeth sydd yn y prif ddatganiadau a'r nodiadau i'r cyfrifon. Dylai'r rhifau yn y rhagair adlewyrchu'r ffigyrau allweddol sydd wedi eu cynnwys yn y datganiadau ariannol.

Dyma brif rannau'r rhagair:-

Cyflwyniad

Eglurhad o berfformiad a fformat y datganiad yn cynnwys y fframwaith statudol a newidiadau yn nhriniaeth cyfrifyddu.

- **Gwariant Refeniw** - Adolygiad o'r flwyddyn – yn cynnwys sylwadau ar berfformiad refeniw y Cyngor yn erbyn cynlluniau cyllidebol a rhagolygon yn ystod y flwyddyn, gydag eglurhad o'r rhesymau am orwario neu danwario; Cyfrif Refeniw Tai (CRT) – yn cynnwys sylwebaeth ar cronfeydd wrth gefn defnyddiadwy y CRT;
- **Gwariant Cyfalaf** – yn cynnwys sylwebaeth ar wariant cyfalaf, y gymhariaeth rhwng y gyllideb a'r gwir wariant, Prosiectau Cyfalaf Mawr a Gwariant a Chyllido Cyfalaf;
- **Benthyciadau a Buddsoddiadau** – cynnwys sylwadau ar fenthyciadau a buddsoddiadau yn ystod y flwyddyn;
- **Y Fantolen** – y sefyllfa ariannol ar 31 Mawrth 2014 - cynnwys sylwadau ar y symudiad o fewn y fantolen mewn Cronfeydd Wrth Gefn a Darpariaethau defnyddiadwy a rhai na ellir eu defnyddio;
- Sylwebaeth ar eitemau sylweddol penodol o fewn y cyfrifon.

Y prif ddatganiadau ariannol

Y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn ar gyfer y flwyddyn gyfredol a blwyddyn gymharol (tudalen 15)

Dyluniwyd y datganiad hwn fel un y dylid ei ddarllen o'r top i lawr yn hytrach nag ar draws. Mae'n cynnwys gwerth dwy flynedd o symudiadau gan gychwyn o falansau'r cronfeydd wrth gefn ar 1 Ebrill 2012 ac yn gorffen yn y gwaelod gyda balansau'r arian wrth gefn ar 31 Mawrth 2014. Mae'n dangos pob un o'n cronfeydd wrth gefn y mae modd eu defnyddio ynghyd â chrynodeb o arian wrth gefn na ellir eu defnyddio.

Mae **Cronfeydd Wrth gefn na ellir eu defnyddio** mewn gwirionedd yn gronfeydd a grëwyd ar gyfer addasiadau technegol ac nid ydynt ar gael i'r Cyngor eu gwario. Er enghraifft, roedd y Gronfa Ailbrisio yn £38.174m ar 31 Mawrth 2014. Fodd bynnag, mae hyn yn cynnwys enillion 'papur' o gynnydd yng ngwerth ei Asedau o ran Cyfarpar, Offer, Eiddo ac Asedau Anniriaethol. Ni fyddai arian ond ar gael i'w ddefnyddio ar adeg gwerthu'r asedau hyn.

Mae **Cronfeydd Wrth gefn Defnyddiadwy** yn arian y gall y Cyngor ei wario. Mae rhai cronfeydd wrth gefn wedi cael eu clustnodi ar gyfer pwrpas penodol ac ni fedrir ond eu gwario i'r pwrpas hwnnw. Er enghraifft, ni fedrir ond defnyddio cronfeydd wrth gefn yr Ysgolion gan yr ysgolion ac ni fedrir ond defnyddio'r Cyfrif Refeniw Tai ar dai cyngor.

Mae **Cronfeydd Wrth gefn Defnyddiadwy** yn cynnwys Cronfa'r Cyngor a Chronfa Wrth Gefn y CRT, Cronfeydd wrth gefn Clustnodedig a'r Gronfa Wrth Gefn ar gyfer Derbyniadau Cyfalaf.

Dylid nodi mai ciplun yn unig yw hwn o'r balansau ar 31 Mawrth ac nad yw'r cyfan o'r balansau hyn 'ar gael' i'w gwario. Er enghraifft, efallai y bydd gwasanaethau wedi cynllunio i wario rhywfaint o'u harian wrth gefn clustnodedig fel rhan o gynlluniau cyllidebol y flwyddyn gyfredol (neu'r flwyddyn/blynnyddoedd i ddod).

Mae'r Datganiad hefyd yn cynnwys yr addasiadau sy'n angenrheidiol i sicrhau fod yr hyn a godir yn erbyn Cronfa'r Cyngor yn cael ei gyfyngu i'r cyfanswm a ganiateir yn ôl y gyfraith i gael ei godi yn erbyn y Dreth Gyngor. Delir â'r mater yma mewn fwy o fanylder isod.

Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (CIES – tudalen 16)

Dengys y datganiad hwn gostau cyfrifo yn y flwyddyn o ddarparu gwasanaethau'r Cyngor yn unol â safonau cyfrifo, yn hytrach na'r symiau a gyllidir o'r trethiant. Mae'n ofynnol dan safonau cyfrifo fod costau penodol, e.e. dibrisiant (dros £10.645m yn 2013/14) yn cael eu codi i wasanaethau, ond achos nad yw hyn yn gost 'wirioneddol', h.y. nid yw arian yn newid dwylo mewn gwirionedd, nid yw rheoliadau statudol yn caniatáu iddo gael ei godi yn erbyn Cronfa'r Cyngor. Felly, er ei fod yn ffurfio rhan o'r diffyg net ar wasanaethau yr adroddwyd arno, mae'n cael ei symud allan o'r hyn a godir yn erbyn trethiant gan yr addasiadau a ddangosir yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn (gweler uchod). Dangosir restr llawn o'r holl addasiadau o'r fath yn Nodyn 7 ar tudalen 44.

Gall y ffigyrau technegol hyn gael effaith reit ddramatig ar falans llinell waelod y CIES. Er enghraifft, mae tâl ail-fesur am y rhwymedigaeth net diffinedig o £17.624m yn 2013/14, (nodyn 41 tudalen 75-81), sy'n gwneud i fyny y rhan fwyaf o'r diffyg cyffredinol a ddangosir o £24.116m ar dudalen 16. Caiff y sefyllfa o ran treth net ei dangos yn y Datganiad o'r Symudiad mewn Arian Wrth Gefn. Dengys hyn warged net o £28k yng Nghronfa'r Cyngor.

Mantolen (tudalen 17)

Mae'r Fantolen ar gyfer y Cyngor yn dangos gwerth asedau a rhwymedigaethau'r Cyngor fel ar 31/03/14. Mae asedau net yr Awdurdod (asedau llai rhwymedigaethau) yn cyd-fynd â'r Cronfeydd wrth Gefn sy'n cael eu dal gan yr Awdurdod. Caiff y rhain eu rhannu'n gronfeydd wrth gefn y mae modd eu defnyddio (gydag amodau) a chronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio sydd, yn bennaf, yn addasiadau technegol.

Datganiad Llif Arian (tudalen 18)

Dengys y Datganiad Llif Arian newidiadau mewn Arian Parod a Chyfwertoedd Arian yr Awdurdod yn ystod y flwyddyn. Dengys y datganiad sut mae'r Awdurdod yn cynhyrchu a defnyddio Arian Parod a Chyfwertoedd Arian trwy ddsbarthu llif arian i'r 3 maes isod:-

Llif arian net o weithgareddau gweithredu – fe'u cyllidir trwy incwm grant a threthiant neu gan dderbynyddion y gwasanaethau a ddarperir gan yr Awdurdod.

Llif arian net o weithgareddau buddsoddi - cynrychioli'r graddau mae'r llif arian wedi eu gwneud o'r adnoddau y bwriedir eu defnyddio i gyfrannu tuag at ddarpariad gwasanaeth y Cyngor yn y dyfodol.

Llif arian net o weithgareddau cyllido – maent yn ddefnyddiol i ragweld yr hawl sydd gan ddarparwyr cyfalaf ar lif arian yr Awdurdod yn y dyfodol, e.e. benthyciadau.

Nodiadau i'r Cyfrifon yn cynnwys Nodyn 1, Polisiâu Cyfrifo (tudalennau 19 - 37)

Mae'r nodiadau i hwyluso dealltwriaeth defnyddiwr y cyfrifon. Yn gyffredinol, gosodir allan yn y nodiadau beth mae'r cyfrifon yn fesur ac o ble y mae'n deillio. Yn ogystal, mae'n bwynt cychwyn arferol o ddarllen y prif ddatganiadau. Petai rhif nad ydych yn ei ddeall, yna gobeithio y cewch fwy o wybodaeth drwy gyfeirio i'r nodyn cysylltiedig fel y manylir yn y prif ddatganiad.

Datganiad Ariannol Atodol Cyfrif Refeniw Tai (tudalennau 92 – 95)

Penderfyniadau Beirniadol ac Ansicrwydd Amcangyfrif (nodyn 4 tudalennau 40 – 41)

Yn aml mae defnyddwyr cyfrifon yn pryderu am eu cywirdeb. Fel arfer, mae'r prawf o hyn yn cael ei adlewyrchu yng nghanlyniadau'r archwiliad allanol anibynnol a gychwynodd, eleni, ar 2 Gorffennaf. Mae'n ofynnol dan statud i gyflwyno canlyniadau'r archwiliad allanol yma i'r Pwyllgor Archwilio ac i gyflwyno'r Cyfrifon Terfynol i'w cymeradwyo erbyn 30 Medi.

Mae nodiadau penodol i'r cyfrifon sydd i fod i egluro'n well neu grynhoi'r penderfyniadau beirniadol ac ansicrwydd amcangyfrif pan ddarparwyd y cyfrifon, fel y dangosir yn Nodiadau 3 a 4, ac fe'u hatgynhychir yn Atodiadau C a CH o'r adroddiad yma.

Gwahoddir y Pwyllgor i ystyried yr elfennau yma o'r Datganiad Cyfrifon i baratoi ar gyfer y cyflwyniad ffurfiol o'r cyfrifon archwiliedig ym Medi. Yn ogystal, mae wedi dod yn arferiad i ddarparu gweithdy i aelodau'r Pwyllgor gael paratoi. Croesawn farn yr Aelodau ar y trefniadau ar gyfer eleni.

CRONFEYDD WRTH GEFN CLUSTNODEDIG

Mae nifer o gronfeydd wrth gefn a ddangosir yn y Datganiad Cyfrifon sydd wedi eu neilltuo ar gyfer pwrpas penodol – gelwir y rhain yn gronfeydd wrth gefn clustnodedig. Dangosir yn Atodiad D y symiau a ddelir ym mhob un yn ogystal â'r trosglwyddiadau blwyddyn ar ôl blwyddyn. Gweler isod ddisgrifiad byr o pob un ynghyd â'i bwrpas :-

Gwariant Cyfalaf – i ariannu gwariant cyfalaf mewn blynyddoedd i ddod. Crëwyd hwn i sicrhau bod gwariant cyfalaf ymrwymedig, yn cynnwys gwariant sydd wedi llithro o flynyddoedd blaenorol, yn cael ei gyllido'n llawn.

Cronfeydd wrth Gefn Gwasanaethau - dan Reolau Gweithdrefnau Ariannol y Cyngor mae gô-a thanwariant yn cael ei gario mlaen fel cronfeydd wrth gefn clustnodedig i'r lefel a osodir gan y Pwyllgor Gwaith.

Cronfeydd wrth Gefn Gwasanaethau Cyfyngedig – cyllidebau clustnodedig o fewn meysydd gwasanaeth sy'n parhau heb eu gwario ar ddiwedd y flwyddyn.

Tâl Cyfartal, Statws Sengl ac Arfarnu Swyddi - o ganlyniad i'r cytundeb 'Statws Sengl', mae'n ofynnol ar yr Awdurdod, fel y rhan fwyaf o awdurdodau lleol eraill, gyflwyno system gyflog a graddau newydd i ddod i rym o 1 Ebrill 2007. Mae'r graddau y bydd hyn yn cynnwys rhwymedigaeth i ôl-gyflog yn ansicr. Mae trafodaethau'n mynd yn eu blaenau ar strwythur cyflog a graddau diwygiedig. Gosodwyd swm o'r neilltuo yn y Gronfa wrth Gefn Arfarnu Swyddi tuag at gost gyffredinol yr ymarfer, yn cynnwys costau gweinyddol, cost graddfeydd cyflog newydd, unrhyw ddiogelwch cyflog ac unrhyw ôl gyflog. Er na ellir amcangyfrif elfennau unigol gydag unrhyw radd o sicrwydd, barn y Cyngor yw bod y symiau a osodwyd o'r neilltuo'n ddigonol.

Ailgylchu - arbedion costau tirlenwi a grëwyd trwy ddargyfeirio gwastraff i ailgylchu. Bydd y gronfa wrth gefn yn cael ei defnyddio tuag at fentrau ailgylchu.

Cronfa wrth Gefn Rheoli Perfformiad – symiau a glustnodwyd tuag ar fesurau gwella perfformiad o'r Grant Cytundeb Canlyniad.

Cronfa Wrth Gefn Cyweiriadau Sylwedol – symiau wedi'i neulltuo o falansau CRT i gyllido gwariant cyfalaf a'r dai cyngor.

Cronfa Yswiriant - mae'r Cyngor yn rhedeg cyfrif yswiriant mewnol sy'n talu am golledion hunan yswiriedig ac sy'n derbyn 'premiymau' o gyfrifon gwasanaeth. Darperir ar gyfer y colledion y gwyddys amdanynt ar ddiwedd y flwyddyn. Y gronfa wrth gefn hon yw'r gwarged ar y cyfrif yswiriant mewnol ynghyd â llog ar falansau, a bwriedir iddi gynnwys hawliadau yr aethpwyd iddynt ond nad adroddwyd arnynt.

Eraill – mae'r balans hwn yn cynnwys cyfuno balansau 7 o gronfeydd wrth gefn unigol, sydd, bob un ohonynt, yn dal balansau o lai na £0.5m, ac nad ydynt, fe ystyrir, yn symiau sylwedol.

DARPARIAETHAU

Darpariaethau yw symiau o arian a roddwyd o'r neilltu ar gyfer digwyddiadau hysbys a thebygol, h.y. mae'r tebygrwydd iddynt ddigwydd yn uchel. Dangosir yn Atodiad B y symiau a delir ym mhob un ynghyd â'r trosglwyddiadau blwyddyn ar ôl blwyddyn. Dangosir isod disgrifiad byr o bob un ynghyd â'i pwrpas :-

Darpariaeth Hawliadau Yswiriant

Mae didyniadau ym mholisïau yswiriant allanol y Cyngor, sy'n golygu bod y Cyngor ei hun yn talu rhan gyntaf unrhyw golled neu hawliad dan y polisïau hyn ac yn cael ei ddiogelu trwy ddull cyfyngiad-colled. Nid oes yswiriant allanol ar gyfer eiddo cyffredinol ac addysg y Cyngor i'r peryglon canlynol:- dŵr sydd yn dianc o danc neu beipen, llifogydd, trawiad, lladrad, difrod damweiniol, ymsuddiad, ymchwyddiad tir, tirlithriad. Ar wahân i ladrad a difrod damweiniol, mae colledion o ganlyniad i'r peryglon hyn fel arfer yn cael eu cyllido o'r gronfa yswiriant wrth gefn. Y balans ar y ddarpariaeth yswiriant yw'r rhwymedigaeth debygol ar gyfer yr elfen wedi ei hyswiro'n fewnol o'r hawliadau sy'n hysbys ond nad ydynt wedi eu setlo ar ddiwedd y flwyddyn.

Safle Gwastraff Penhesgyn

Darpariaeth ar gyfer ôl-ofal a gwaith adfer ar y rhannau o'r safle yr arferid ei ddefnyddio ar gyfer tirlenwi. Darparwyd darpariaeth ychwanegol ar gyfer gwaith y dyfodol sy'n hysbys ar ail-lunio y prif gwlfert cwrs dŵr o fewn y safle.

Buddiannau Terfynu

Darpariaeth ar gyfer rhwymedigaethau hysbys i'r dyfodol sy'n deillio o leihad mewn staff ar ôl ailstrwythuro.

Municipal Mutual Insurance (MMI)

Yn Ionawr 1994, sefydlodd yswirwyr yr awdurdodau a ragflaenodd y Cyngor, Municipal Mutual Insurance (MMI), gynllun trefnu gyda'i gredydwy'r. Hysbyswyd y Cyngor ar 13 Tachwedd 2012 nad oedd y cynllun trefnu a sbardunwyd fel 'solvent run off' yn ddisgwyliedig bellach. Amcangyfrifir bod y rhwymedigaethau cyfredol yn 15% o'r hawliadau a dalwyd ar ran y Cyngor ers Ionawr 1994, sy'n cyfateb i £0.17m. Mae'r Cyngor yn awr yn gwneud darpariaeth ar gyfer y swm hwn ac fe delir amdano yn y lle cyntaf o'r gronfa yswiriant er mwyn sicrhau ei fod yn cwrdd â'i gyfrifoldebau dan y Cynllun Trefnu.

ARGYMHELLION

- Fod Aelodau yn ystyried yr eitemau allweddol a amlinellir uchod; a
- Bod Aelodau yn cadarnhau pa ddarpariaeth pellach sydd ei angen o flaen llaw cyn cyfarfod o'r Pwyllgor hwn ym mis Medi.

**RICHARD MICKLEWRIGHT
PENNAETH SWYDDOGAETH (ADNODDAU) DROS DRO**

**15 GORFFENNAF 2014
A SWYDDOG CYLLID 151**

RHAGYMDRODD EGLURHAOL**1. RHAGARWEINIAD**

Mae'r tudalennau a ganlyn yn cynnwys y Datganiad Cyfrifon ar gyfer Cyngor Sir Ynys Môn am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2014.

Mae'n rhaid i'r Cyngor baratoi a chyhoeddi Datganiad Cyfrifon bob blwyddyn er mwyn rhoi gwybodaeth glir am sefyllfa ariannol y Cyngor i etholwyr, trethdalwyr lleol, Aelodau o'r Cyngor, gweithwyr a phartïon eraill sydd â diddordeb.

Y nod yw darparu gwybodaeth ynghylch:-

- Costau'r gwasanaethau a ddarparwyd yn 2013/14;
- O ble y daeth yr arian;
- Yr hyn yr ydym yn berchen arno a'n dyledion ar ddiwedd y flwyddyn ariannol.

Pwrpas y rhagair hwn yw egluro sefyllfa ariannol y Cyngor, gan gynnwys y prif ddylanwadau sy'n cael effaith ar y cyfrifon, a chynorthwyo i ddehongli'r datganiadau cyfrifo.

Yn y rhagair hwn byddwn yn:-

- Nodi beth yw'r gwahanol elfennau yn y cyfrifon a beth mae'r gwahanol rannau o'r datganiad yn ei ddweud wrthyh.
- Crynodeb o berfformiad ariannol y Cyngor yn ystod 2013/14;
- Eglurhad ar y prif ffactorau allanol sydd wedi dylanwadu ar y wybodaeth sydd yng nghyfrifon 2013/14;
- Crynodeb o'r wybodaeth allweddol yn y cyfrifon, ynghyd ag eglurhad ar y rhesymau dros unrhyw newidiadau sylweddol o flwyddyn i flwyddyn.

Mae Datganiad Cyfrifon 2013/14 wedi cael ei baratoi gan ddefnyddio'r arferion cyfrifo gorau a bennwyd gan Y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth(CIPFA). Mae'r rhagair yn cynnig canllawiau dealladwy ar y materion pwysicaf yr adroddir arnynt yn y Cyfrifon ynghyd â throsolwg o sefyllfa ariannol y Cyngor yn gyffredinol.

Mae Cyfrifon Cyngor Sir Ynys Môn am 2013/14 yn cynnwys yr isod:-

- **Datganiad o Gyfrifoldebau ar gyfer y Datganiad Cyfrifon** – mae'n nodi cyfrifoldebau'r Cyngor a Swyddog Adran 151 y Cyngor, y Pennaeth Swyddogaeth (Adnoddau);
- **Datganiad Llywodraethu Blynyddol** - yn cynnwys y systemau a'r prosesau sy'n galluogi'r Awdurdod i fonitro cyflawniad ei amcanion strategol. Mae hyn yn cynnwys y system reoli fewnol a ddefnyddir i reoli risg. Mae'n amlinellu prif nodweddion y system hon a pha mor effeithiol ydyw (nid yw ar gael yn y cyfnod drafft).
- **Datganiadau Ariannol** – mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys pedwar o ddatganiadau ariannol sylfaenol, sef:-
 - a) **Datganiad o'r Symudiad mewn Arian Wrth Gefn (MIRS)** - sy'n dangos y symudiad yn ystod y flwyddyn yn y gwahanol gronfeydd wrth gefn sydd gan y Cyngor wedi ei ddadansoddi yn ôl arian wrth gefn y gellir ei ddefnyddio ac arian wrth gefn nad yw ar gael i'w ddefnyddio. Mae'r gwarged (neu'r diffyg) ar y llinell darparu gwasanaethau yn dangos cost wirioneddol darparu gwasanaethau'r Cyngor. Ceir mwy o fanylion amdanynt yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r rhain yn wahanol i'r symiau statudol a godir ar y balans yn y Gronfa Gyffredinol a'r Cyfrif Refeniw Tai ar gyfer gosod y Dreth Gyngor ac ar gyfer gosod rhenti anheddau. Mae'r Cynnydd/Gostyngiad Net cyn trosglwyddiadau i Gronfeydd Wrth Gefn Clustnodedig yn dangos y sefyllfa cyn unrhyw drosglwyddiadau dewisol i/o Gronfeydd Wrth Gefn Clustnodedig.

- b) Y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr (CIES)** – sy'n dangos y gost o ddarparu gwasanaethau yn ystod y flwyddyn gan ddefnyddio arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn hytrach na'r swm fydd yn cael ei gyllido o drethiant a grantiau cyffredinol yn unol â rheoliadau statudol. Mae cynghorau yn codi trethi i dalu am wariant yn unol â rheoliadau; efallai bydd hyn yn wahanol i'r gost cyfrifyddu. Dangoisur y sefyllfa drethol yn Natganiad o'r Symudiad mewn Arian wrth Gefn.
- c) Y Fantolen** - sy'n nodi sefyllfa ariannol y Cyngor ar 31 Mawrth 2014 fel y cafodd ei hadlewyrchu yn lefel y balansau a'r arian wrth gefn sydd ar gael i'r Cyngor ynghyd â lefel yr asedau a'r ymrwymadau a ddelir gan y Cyngor.
- ch) Datganiad Llif Arian** – sy'n crynhoi'r llif arian i mewn ac allan yn ystod y flwyddyn, yn codi o drafodion gyda thrydydd bartïon i ddibenion refeniw a chyfalaf.
- d) Y Cyfrif Refeniw Tai** yw cofnod o wariant refeniw ac incwm sy'n ymwneud â stoc dai'r Cyngor. Ei brif bwrpas yw sicrhau bod gwariant ar reoli tenantiaethau a chynnal anheddau yn cael ei gydbwyso gan y rhenti a godir ar denantiaid. Mae Cyfrif Refeniw Tai y Cyngor yn gwbl ar wahân i Gronfa Gyffredinol y Cyngor.
- dd) Nodiadau ar y Datganiadau Ariannol** – y bwriedir iddynt egluro'r ffigyrau allweddol a ddangosir yn y datganiadau ariannol. Mae'r nodiadau'n cynnwys y Datganiad ar Bolisiau Cyfrifon sy'n cefnogi ac yn egluro sail y ffigyrau yn y Cyfrifon ac yn nodi'r polisiau cyfrifo pwysicaf a'r technegau amcangyfrifo a ddefnyddir i baratoi'r Cyfrifon.

2. FFRAMWAITH STATUDOL

Yn unol â Rheoliad 7 Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 (OS 2005/368 (W.34), fel y cafodd ei ddiwygio, rhaid i awdurdodau lleol yng Nghymru baratoi Datganiad Cyfrifon yn unol â'r arferion priodol.

Yn bennaf, mae'r arferion yn cynnwys Côd Ymarfer Cyfrifo Llywodraeth Leol yn y Deyrnas Unedig 2013/14 a'r Côd Ymarfer Adroddiadau Gwasanaeth 2013/14 a gyhoeddwyd gan CIPFA, a gefnogir gan Safonau Adroddiadau Ariannol Rhyngwladol (IFRS).

3. NEWIDIADAU YN Y DRINIAETH GYFRIFO

Nid oedd angen gwneud unrhyw newidiadau i'r driniaeth gyfrifo yn 2013/14 ac, o'r herwydd, ni wnaed unrhyw newidiadau i'r polisiau cyfrifo sy'n cael eu defnyddio yn y Cyngor.

4. CRYNODEB Y FLWYDDYN

Mae'r Cyngor yn gwario arian mewn dwy ffordd: refeniw a chyfalaf. Mae gwariant refeniw yn digwydd ar eitemau sy'n cael eu defnyddio o fewn blwyddyn ac mae'n cael ei dalu o'r Dreth Gyngor, grantiau gan y Llywodraeth, rhenti ac incwm arall. Mae gwariant cyfalaf fel arfer yn ymwneud â gwariant a fydd yn rhoi budd i'r Cyngor am gyfnod o fwy na blwyddyn. Mae gwariant cyfalaf yn cael ei gyllido'n bennaf o dderbyniadau cyfalaf, grantiau a chyfraniadau cyfalaf, neu trwy fenthycia.

- 5. Mae'r Cyngor yn darparu adroddiadau chwarterol ar wariant refeniw ar gyfer yr UDA ac Aelodau Portffolio. Mae'r Pwyllgor Gwaith yn rhoi sylw i adroddiadau ar y sefyllfa ariannol a'r perfformiad ariannol bob chwarter.

6. GWARIANT AC INCWM REFENIW 2013/14

Beth yw Gwariant ac Incwm Refeniw?

Cyn dechrau blwyddyn ariannol, mae'r Cyngor yn paratoi ei gyllideb refeniw flynyddol sy'n adlewyrchu'r gwariant a'r incwm y disgwylir y bydd eu hangen yn ystod y flwyddyn i ddarparu gwasanaethau. Mae gwariant yn ymwneud â chostau rhedeg fel cyflogau gweithwyr a gorbenion, costau cynnal a chadw, costau ynni, trethi a chostau eraill sy'n gysylltiedig ag adeiladau'r Cyngor, costau rhedeg ei gerbydau a chost cyflenwadau a gwasanaethau i gefnogi adrannau'r Cyngor. Mae incwm yn ymwneud ag arian a dderbynnir yn sgil gwerthu nwyddau ac arian a ddaw i mewn o ffioedd a thaliadau gan bobl sy'n defnyddio gwasanaethau'r Cyngor, ynghyd â grantiau a chyfraniadau gan Lywodraeth Cymru a chyrrff allanol eraill.

Y swm yr oeddem yn bwriadu ei wario a'r hyn wariwyd mewn gwirionedd

Mae'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn dangos ein perfformiad ariannol a'r gwariant net a godir yn erbyn y Dreth Gyngor. Cytunodd y Cyngor ar y gyllideb gwariant ar gyfer 2013/14 ym mis Chwefror 2013. Mae'r gyllideb hon wedi ei diweddarau yn ystod y flwyddyn i adlewyrchu arian ychwanegol a ddaeth ar gael ac ailbroffilio cyllidebau i mewn i 2013/14 a arweiniodd at gyllideb derfynol o £129m.

Cyllidwyd hwn gan y Grant Cefnogi Refeniw a gafodd y Cyngor gan Lywodraeth Cymru, sef £78.203m, ynghyd â derbyniadau o £22.025m o'r Gronfa Genedlaethol ar gyfer Trethi Annomestig a derbyniadau o £30.212m yn sgil y Dreth Gyngor.

a) Gwasanaethau Cronfa'r Cyngor

Yn ei gyfarfod ar 10 Mehefin 2014 derbyniodd Pwyllgor Gwaith y Cyngor adroddiad alldro dros dro yn dangos tanwariant net o £846k yn erbyn y gyllideb a gymeradwywyd gan y Cyngor. Mae'r sefyllfa alldro diwygiedig yn dangos tanwariant net o £1.217m erbyn hyn.

Yn gyffredinol mae'r tanwariant wedi digwydd oherwydd:-

- Cyfyngiadau cyffredinol ar wariant gan wasanaethau mewn ymateb i'r sefyllfa ariannol a ragwelwyd yn y Cyngor:-

Fodd bynnag, bu cyfres o amrywiadau sylweddol yng nghyllidebau ar draws pob maes gwasanaeth ac mae'r manylion i'w gweld yn y paragraffau a ganlyn:-

Addysg Gydol Oes

- Addysg Ganolog
Tanwariant net o £118k. Mae yna nifer o feysydd sydd wedi gorwario o fewn y gwasanaeth tra bod eraill wedi tanwario. Gellir crynhoi'r symiau sylweddol fel a ganlyn:-
- Cludiant Disgyblion
Roedd gorwariant o £177k yn y gyllideb ar gyfer cludo disgyblion i ysgolion a cholegau. Roedd hyn yn cynnwys yr holl sectorau h.y. Ysgolion Cynradd, Ysgolion Uwchradd, Ysgolion Arbennig yn ogystal â sefydliadau Addysg Bellach.
- Prydau Ysgol Cyfun
Gorwariant o £172k i'w briodoli'n rhannol i niferoedd uwch yn cymryd prydau ysgol am ddim a'r ffaith bod incwm o brydau ysgol yn yr ysgolion cynradd heb gyrraedd y targed yn y gyllideb.
- Gweinyddu Addysg Ganolog
Gorwariant o £126k yn y gyllideb hon. Mae'r gorwariant hwn ar draws nifer o feysydd gwasanaeth gan gynnwys cyflenwadau a gwasanaethau. Fodd bynnag, mae tanwariant ar gostau ynni a chanlyniadau gwell nag a ragamcanwyd ar gyfer incwm/cyfraniadau wedi gwrthbwyso'r gorwariant hwn yn rhannol.

- Cynnal
Gorwariant o £135k - yn bennaf oherwydd costau nad oedd darpariaeth gyllidebol ar eu cyfer ar gyfer cytundeb lefel gwasanaeth gyda Cynnal - roedd y gwasanaeth yn cynnwys cymorth TG, cymorth Cwricwlwm a rheoli gweinyddiaeth.
- Costau Canolog Eraill
Tanwariant o £92k yn y gyllideb ar gyfer rheoli perfformiad a hynny'n rhannol oherwydd tanwariant ar gostau contractau. Roedd tanwariant hefyd o £96k yn y gyllideb ar gyfer addysgu cartref a salwch, a hynny'n bennaf oherwydd tanwariant ar gostau staffio. Roedd hefyd tanwariant llai o £24k ar Blas am Oes.

Gwasanaethau Cymunedol

Gofal Cymdeithasol

Roedd y sefyllfa alldro cyffredinol gyda Gofal Cymdeithasol yn dangos gorwariant net o £180k. Y prif amrywiadau ar gyfer gofal cymdeithasol yw'r rhai a ganlyn (nid yw hyn yn cynnwys yr uned ddarparu):-

- Gwasanaethau ar gyfer yr Henoed
Mae'r maes hwn yn dangos tanwariant o £230k. Mae £84k o'r ffigur hwn oherwydd swyddi gweigion yn y Gwasanaeth. Fodd bynnag, mae'r Gwasanaeth hefyd yn gweld gostyngiad mewn gwariant o ganlyniad i strategaeth i symud i ffwrdd o ofal preswyl i ofal yn y cartref.
- Anabledd Dysgu
Mae'r maes hwn yn dangos tanwariant o £142k. Mae hyn yn bennaf o ganlyniad i alw na chafodd ei ragweld am leoliadau i oedolion mewn gofal preswyl.
- Anabledd Corfforol
Mae'r rhain yn dangos tanwariant o £90k yn y gwasanaeth. Mae hyn yn bennaf o ganlyniad i feini prawf cymhwyster tynnach ar gyfer addasiadau yn y cartref.
- Iechyd Meddwl
Mae'n dangos gorwariant o £275k ac mae'n gyfuniad o faterion sy'n ymwneud â phwysau ar y gyllideb mewn perthynas â gofal preswyl.
- Gwasanaeth Plant a Phobl Ifanc
Mae'r Gwasanaeth hwn yn dangos tanwariant net o £216k ac mae'n cynnwys tanwariant o £99k o ran Cymorth i Deuluoedd. Yn yr un modd, mae tanwariant o £73k yn y gyllideb ar gyfer Plant gydag Anabledd. Fodd bynnag, mae gorwariannau mewn rhannau eraill o'r gyllideb; mae hyn yn cynnwys gorwariant o £32k ar gostau cyfreithiol a £106k ar leoliadau all-sirol.

Costau Tai nad ydynt yn gysylltiedig â'r CRT

Mae'r Gwasanaeth hwn yn dangos tanwariant net o £248k. Gwnaed darpariaeth ychwanegol o £53k o fewn y Gwasanaeth ar gyfer dyledion drwg mewn perthynas â Phrydlesu Sector Preifat. Mae'r Gwasanaeth hefyd yn dangos enillion o £256k mewn perthynas ag arian grant a ryddhawyd o gronfeydd grantiau wrth gefn. (Ar ôl cymryd yr addasiadau ar gyfer dyledion drwg a'r gronfa grantiau wrth gefn mae'r tanwariant net yn £45k).

Hamdden a Diwylliant

Bu tanwariant o £138k yn y Gwasanaethau Diwylliant. Y prif amrywiadau oedd y rhai a ganlyn:-

- Costau rhedeg ychwanegol yn yr archifdy newydd wedi arwain at orwariant o £25k. Roedd tanwariant o £15k yn y safleoedd treftadaeth oherwydd gwell perfformiad yn Ynys Lawd. Roedd yr incwm a gafwyd o ffioedd mynediad £21k yn uwch na'r gyllideb ond roedd costau rhedeg ychwanegol o £6k yn gwrthbwysu'n rhannol y perfformiad gwell na'r disgwyl o ran incwm.

- Tanwariant o £5k ar amgueddfeydd ac orielau. Bu gorwariant o £35k yn Oriol Ynys Môn oherwydd incwm llai na'r disgwyl, ond roedd tanwariant o £10k yng Ngharchar a Llys Biwmares. Roedd tanwariant pellach o £32k yn y gyllideb ar gyfer gweinyddu amgueddfeydd.
- Roedd tanwariant o £90k ar y Gwasanaeth Llyfrgelloedd yn bennaf oherwydd arbedion yn sgil swyddi gweigion, sef £60k. Roedd tanwariannau eraill ar gostau cludo a chyflenwadau a gwasanaethau, sef cyfanswm o £30k.

Roedd y Gwasanaethau Hamdden yn dangos tanwariant cyffredinol o £142k. Y prif amrywiadau oedd y rheini a ganlyn:-

- Gorwariant o £23k ar Wasanaethau Cyfleusterau Parciau ac Awyr Agored. Mae hyn yn dilyn penderfyniad y Cyngor i dynnu allan yn llwyr o ddarparu'r gwasanaeth o Ebrill 2012 ymlaen.
- Mae tanwariant o £158k yn y gyllideb ar gyfer chwaraeon dan do ac adloniant. Mae'r incwm a gynhyrchwyd yn sylweddol uwch na'r gyllideb, sef £120k. Bu tanwariant o £33k hefyd ar gyllidebau fydd yn ymwneud ag adeiladau. Mae'r patrwm hanesyddol o orwario ar y cwrs golff wedi parhau, sef gorwariant o £44k.

Datblygu Cynaliadwy

Priffyrdd a Thrafnidiaeth

Mae'r Gwasanaeth yn dangos gorwariant net o £191k. Y prif amrywiadau yw'r rheini a ganlyn:-

- Cyllideb Gweithiau (Traffig, Goleuadau a Gwaith Cynnal)
Gorwariant cyfun o £198k. Y rheswm pennaf am y gorwariant hwn oedd yr angen i ymateb i waith brys ychwanegol dros gyfnod y gaef.
- Theolaeth Rheoli Datblygu
Rheolaeth Tanwariant o £82k. Roedd hyn wedi digwydd yn bennaf oherwydd methiant i ddenu'r incwm a ragwelwyd.
- Aral
Tanwariant o £24k ar batrolau croesi plant ysgol. Roedd hyn wedi digwydd yn bennaf oherwydd bod nifer o swyddi croesi plant ysgol wedi bod yn wag yn ystod y flwyddyn. Roedd yr incwm o'r meysydd parcio yn £36k yn llai na'r gyllideb. Roedd hynny oherwydd cyfuniad o wariant llai ar daliadau contract ac incwm ychwanegol y tu hwnt i'r gyllideb.

Rheoli Gwastraff

Roedd y cyfanswm tanwariant yn £265k. Y prif eitemau oedd gwelliannau o ran y trefniadau Rheoli Nwy yng nghanolfan Penhesgyn (£159k), a llai o wastraff yn mynd i safleoedd tirlenwi a arweiniodd at arbedion o £60k.

Cynllunio

Y cyfanswm gorwariant oedd £211k. Y prif eitemau oedd:-

- Roedd costau cyfreithiol ac ymgynghoriaeth £165k yn uwch na'r gyllideb oherwydd anghydfod ynghylch penderfyniadau'r Pwyllgor Cynllunio. Roedd y cydweithio gyda Chyngor Gwynedd ar gyfer yr Uned Polisi yn £23k yn uwch na'r gyllideb. Roedd datblygiadau Ynys Ynni £46k yn uwch na'r gyllideb oherwydd gwariant ychwanegol ar gyfrifiaduron.

Dirprwy Brif Weithredwr

- TGCh
Tanwariant o £167k yn y gwasanaeth hwn. Roedd y rhan fwyaf o'r tanwariant yn ymwneud â'r gyllideb ar gyfer staff a oedd wedi tanwario oherwydd swyddi gweigion.

- Cyfreithiol a Gweinyddol
Roedd tanwariant o £174k yn y Gwasanaeth hwn o ganlyniad i gyfuniad o elfennau gwasanaeth gwahanol o fewn y gyllideb. Mae tanwariant o £42k yn y Gwasanaethau Pwyllgorau. Mae tanwariant yn y Gwasanaethau Cyfreithiol ar gostau staffio oherwydd bod swydd Cyfreithiwr yn wag. Mae'r tanwariant mewn costau staffio, ar ôl cymryd costau asiantaeth a'r CLG i ystyriaeth, yn £44k.

Cyfrif Refeniw Tai

Mae'r Cyfrif Refeniw Tai (CRT) yn nodi costau ac incwm mewn perthynas â stoc y Cyngor o dai. Yn 2013/14 llwyddodd y cyfrif i gyllido'r holl wariant gweithredol a gwneud cyfraniadau cyfalaf o £2m tuag at gynnal ac uwchraddio'r stoc yn y tymor hir. Roedd gwarged o £499k yn y gyllideb CRT ar gyfer y flwyddyn gyda gwarged alldro o £1.42m. Y prif resymau am hynny oedd:-

- Roedd y galw am gyfraniadau refeniw gan y rhaglen gyfalaf yn £1.2m yn llai na'r disgwyl;
- Cafwyd canlyniadau da o ran derbyn rhenti ac roedd y perfformiad yn £500k yn well na'r disgwyl.
- Fodd bynnag, roedd £300k o'r costau yn uwch na'r disgwyl a chafwyd toriadau ar weithredu system gyfrifiadurol newydd;
- Roedd gwaith i uwchraddio lifftiau, larymau tân a chostau cyfleusterau carthffosiaeth yn £200k yn uwch na'r gyllideb; ac
- Roedd gwaith trwsio a chynnal a wnaed gydag arian refeniw yn uwch na'r disgwyl.

Fodd bynnag, ar ôl cymryd i ystyriaeth addasiad yr oedd yn rhaid ei wneud yn unol â'r gyfraith a'i gredydu i'r CRT, gwelwyd cynnydd o £1.190m ym malans y CRT gan adael balans o £1.672m. Gellir gweld rhagor o wybodaeth am y CRT yn y Datganiadau Atodol i'r Cyfrifon ar dudalen 93.

Defnyddio arian refeniw wrth gefn a balansau

Cronfa'r Cyngor

Gwelwyd cynnydd o £0.27k yn y balans yng Nghronfa'r Cyngor ar 31 Mawrth 2014, sef o £5,910 i £5.938m. Gellir gweld y symudiadau yng Nghronfa'r Cyngor yn ystod y flwyddyn yn y Datganiad ar Symudiadau yn y Cronfeydd Wrth Gefn ar dudalen 15.

Cronfeydd Wrth Gefn a Clustnodedig

Ar 1 Ebrill 2013, roedd gan y Cyngor £16.627m mewn cronfeydd wrth gefn clustnodedig. Symudwyd £221k o arian yn ystod y flwyddyn a arweiniodd at ostyngiad yn y balansau sydd bellach yn £16.406m (gweler Nodyn 8 - tudalen 46).

Balansau Ysgol

Mae cronfeydd wrth gefn ar gyfer ysgolion wedi eu cyfyngu i'r defnydd a gymeradwywyd gan yr ysgolion unigol ac mae'r sefyllfa yn amrywio o ysgol i ysgol. Roedd gan saith ysgol ddifffyg yn eu cyllidebau ar ddiwedd y flwyddyn ariannol (10 ar ddiwedd y flwyddyn ariannol gynt) ac mae nifer o ysgolion eraill yn rhagweld diffygion yn eu cyllidebau i'r dyfodol.

Yn ystod y flwyddyn, roedd gwariant net gan ysgolion wedi disgyn, gan arwain at £0.334m ychwanegol yn y cronfeydd wrth gefn sy'n gwneud cyfanswm o £1.518m ar 31 Mawrth 2014 (£1.184m ar 31 Mawrth 2013). Mae manylion am werth y cronfeydd wrth gefn fesul ysgol i'w gweld yn Nodyn 9 i'r Cyfrifon ar dudalen 47.

GWARIANT CYFALAF 2013/14

Beth yw Gwariant Cyfalaf?

Mae gwariant cyfalaf yn golygu cost darparu neu wella asedau neu wariant arall lle mae'r manteision yn parhau y tu draw i'r flwyddyn ariannol dan sylw.

Yr hyn yr oeddem wedi bwriadu ei wario

Cymeradwyodd y Cyngor raglen gyfalaf o £28.8m ar gyfer 2013/14. Er nad oedd unrhyw brosiectau mawr wedi cychwyn yn ystod y flwyddyn, fe gwblhawyd dau brosiect mawr. Y cyntaf oedd cwblhau'r gwaith gwella yn safle Penhesgyn a'r ail oedd adeiladu ysgol arbennig newydd, sef Canolfan Addysg y Bont.

Yr hyn a wariwyd gennym mewn gwirionedd

Rhoddodd y Pwyllgor Gwaith sylw i adroddiad ar yr alldro cyfalaf yn ei gyfarfod ar 9 Mehefin 2014, a oedd yn dangos bod y Cyngor mewn gwirionedd wedi gwario £24.1m ar brosiectau cyfalaf yn 2013/14.

Nodir isod fanylion y gwariant yn erbyn cyllidebau prosiect unigol:-

Prosiect	Cyllideb ar gyfer 2013/14 £000	Gwariant Gwirioneddol yn 2013/14 £000	Amrywiad yn y Flwyddyn £000
Tai			
Tai Cyngor	4,948	3,169	(1,779)
Grantiau Preifat	2,721	1,573	(1,148)
Tai Fforddiadwy	513	120	(393)
Addysg			
Ysgol y Bont	6,368	6,707	339
Ysgolion 21ain ganrif – Caergybi	587	10	(577)
Dechrau'n Deg	535	527	(8)
Dysgu yn y Gymru Ddigidol	590	614	24
Arall	802	603	(199)
Adfywio			
Dat. Econ. – Isadeiledd Strategol	450	235	(215)
Dat. Econ. – Prosiect Amgylchedd yr Arfordir	80	89	9
Dat. Econ. – Arall	1,077	356	(721)
Eiddo – Gwelliannau i Fân-ddaliadau	(1,369)	683	2,052
Eiddo - Arall	1,046	593	(453)
Penhesgyn	6	295	289
Cynllunio – Adfywio (3 tref)	2,000	830	(1,170)
Priffyrdd – Menter Benthycia	1,800	1,785	(15)
Priffyrdd – Grant Consortia Cludiant Rhanbarthol	663	621	(42)
Priffyrdd – Grantiau Llwybrau Diogel mewn Cymunedau	422	438	16
Priffyrdd – Grantiau Eraill	963	585	(378)
Arall			
Tâl Cyfartal 2013/14	3,300	3,300	0
Cynlluniau Adrannol Eraill	1,310	972	(338)
Cyfanswm	28,812	24,105	(4,707)

Roedd cyfanswm y gwariant cyfalaf o £24.1m yn £4.7m yn llai na'r gyllideb a gymeradwywyd ar gyfer y rhaglen gyfalaf. Mae hyn yn is nag alldro y llynedd o £25.4m, fel a ganlyn:-

Bu gostyngiad yn y gwariant blynyddol o ganlyniad i:-

- (i) llai o weithgarwch ar rai cynlluniau/prosiectau gan gynnwys:- (a) gwaith CRT (£5.5m yn llai nag yn 2012/13) yn bennaf oherwydd cwblhau rhaglen SATC (Safonau Ansawdd Tai Cymru) yn nhrydydd chwarter 2012/13, a (b) mân waith i ysgolion (£0.6m), Penhesgyn (£0.7m), rhaglen i wella mân-ddaliadau (£0.4m), Prosiect Amgylchedd Arfordirol Ynys Môn (£0.4m), cynlluniau eraill (£1.1m).

- (ii) cynlluniau a gwblhawyd yn 2012/13 fel y Gwaith Amgylcheddol a Strydlun a gyllidwyd gan Lywodraeth Cymru (£0.4m), gwaith a gyllidwyd gan Lywodraeth Cymru i uwchraddio canolfannau hamdden (£0.8m yn 2012/13) a chynlluniau eraill (£0.3m).

Gwrthbwysswyd hyn, i raddau, gan wariant ychwanegol o ganlyniad i:-

- (i) eitemau newydd fel hawliadau tâl cyfartal (£3.3m) a grant Dysgu yn y Gymru Ddigidol a gyllidwyd gan Lywodraeth Cymru (£0.6m).
- (ii) mwy o weithgarwch ar brosiectau a chynlluniau fel:- grantiau tai sector preifat (£0.7m), ail-leoli Ysgol y Bont gyda chyllid gan Lywodraeth Cymru (£2.4m), a phrosiectau a chynlluniau eraill (£1.9m).

Cafwyd nifer o orwariannau bychain yn ystod y flwyddyn, gyda'r rhan fwyaf ohonynt yn cael eu cyllido o gyllidebau refeniw'r gwasanaethau. Y ddau gynllun mwyaf sylweddol a aeth y tu hwnt i'r arian oedd wedi ei ddyrannu yn y gyllideb ar eu cyfer oedd cynllun ail-leoli Ysgol y Bont, sef £0.3m yn ychwanegol, a gwaith gwella yn y Ganolfan Ailgylchu Gwastraff Cartref ym Mhenhesgyn, lle gwelwyd gorwariant o £0.3m. Roedd y gorwariant ar ail-leoli Ysgol y Bont wedi digwydd yn bennaf oherwydd cyfnod adeiladu estynedig ac eitemau ychwanegol nad oedd modd eu rhagweld. Roedd y gorwariant yng nghanolfan Penhesgyn yn rhannol oherwydd costau ychwanegol yn y cyfnod dylunio ar gyfer y prosiect, ynghyd â gwaith ychwanegol a gomisiynwyd i wella asedau isadeiledd mewn perthynas â ffyrdd mynediad a pharcio; cafodd y gorwariant ei gyllido o gronfeydd wrth gefn y gwasanaethau.

Adnoddau allanol a gyllidebwyd amdanynt am y flwyddyn

Grantiau Cyfalaf

Hawliwyd y rhan fwyaf o'r grantiau cyfalaf yn llawn.

Derbyniadau Cyfalaf

Cafwyd £928k o dderbyniadau cyfalaf gwirioneddol yr oedd modd eu defnyddio. Amcangyfrifwyd y byddai'r derbyniadau cyfalaf y cyllidebwyd amdanynt yn dod ag arian o £1.6m i mewn. Roedd y diffyg yn bennaf oherwydd methiant i werthu tiroedd CRT fel y rhagwelwyd ond roedd llithriad yn y rhaglen yn gwneud iawn am y diffyg hwn.

Sut y talwyd am y rhaglen gyfalaf

Mae cyllido'r Rhaglen Gyfalaf yn dibynnu ar adnoddau grantiau, derbyniadau cyfalaf a ragwelir ac ar lefel o fenthycy sy'n agos at y lefel a dybiwyd gan Cynulliad Cymru wrth weithio allan y gefnogaeth refeniw.

	Cronfa'r Cyngor £000	Cyfrif Refeniw Tai £000	Cyfanswm £000
Grantiau a Chyfraniadau	10,567	2,600	13,167
Cyfraniadau Refeniw	0	488	488
Derbyniadau Cyfalaf	847	81	928
Benthycy gyda Chefnogaeth	992	0	992
Benthycy Di-gefnogaeth	7,350	0	7,350
Arian Wrth Gefn Clustnodedig	1,180	0	1,180
Cyfanswm y Cyllid	20,936	3,169	24,105
Yr Adnoddau oedd ar gael ar 31 Mawrth 2014			
Cronfa Wrth Gefn ar gyfer Gwariant Cyfalaf	565	0	565
Cronfa Wrth Gefn ar gyfer Gwella Cyfleusterau Hamdden	196	0	196
Benthycy gyda chefnogaeth a ddygwyd ymlaen	4,050	0	4,050
Cyfanswm ar gael	4,811	0	4,811

Roedd gwerth £2.07m (2012/13: £6.8m) o ymrwymadau cyfalaf yn weddill ar ddiwedd y flwyddyn. Mae cronfeydd wrth gefn cyfalaf o £0.56m a chapasiti benthycia a gymeradwywyd ac sydd heb ei ddefnyddio o £4.1m wedi cael eu rhoddi o'r neilltu i gwrdd yn rhannol â'r ymrwymadau hyn. Rhagwelir y bydd balans gweddilliol yr ymrwymadau cyfalaf cyfredol a chostau prosiectau newydd sy'n cael eu dwyn ymlaen yn y blynyddoedd i ddod yn cael eu cyllido o grantiau cyfalaf, derbyniadau o werthu asedau a benthyciadau.

Y PRIF DDYLANWADAU AR GYFRIFON 2013/14

Mae yna nifer o ffactorau allanol sydd wedi cael effaith sylweddol ar gyfrifon 2013/14 a sefyllfa ariannol y Cyngor:- effaith yr economi a'r strategaeth fenthycia'r Cyngor ac effaith yr economi ar y diffyg yn y gronfa bensiwn.

STRATEGAETH RHEOLI'R TRYSORLYS

Rhaid i'r Cyngor weithredu cyllideb gytbwys sy'n golygu bod rhaid i'r cyfanswm referniw yn ystod y flwyddyn ariannol fod yn ddigon i gwrdd â gwariant a bod raid i'r arian a ddaw i mewn fod yn ddigon i gwrdd â'r arian sy'n mynd allan. Rhan allweddol o'r gwaith Rheoli'r Trysorlys yw sicrhau bod y llif arian wedi ei gynllunio'n ddigonol a bod arian ar gael pan fo'i angen.

BENTHYCA

Yn unol â'r Strategaeth Rheoli'r Trysorlys a gymeradwywyd, roedd y Cyngor wedi tanfenthycia (benthycia'n fewnol) erbyn diwedd y flwyddyn, sef sefyllfa a ddechreuodd yn 2011/12. Roedd hynny'n golygu nad oedd yr angen i fenthycia cyfalaf (y Gofyniad Cyllido Cyfalaf) yn cael ei gyllido'n llawn trwy fenthyciad oherwydd defnyddio cronfeydd wrth gefn, balansau a llif arian y Cyngor fel mesur dros dro. Mae'r dull hwn o weithredu'n un doeth oherwydd bod elw ar fuddsoddiadau yn isel a risg gwrthbartion yn uchel. Nid oedd disgwyl chwaith y byddai cyfraddau llog yn codi'n sydyn.

Roedd y Cyngor mewn sefyllfa o danfenthycia erbyn dechrau'r flwyddyn (£10.3m). Yn ystod y flwyddyn, aeddfedodd un benthyciad o £6.5m ac fe gynyddodd angen y Cyngor i fenthycia gan £3.8m a arweiniodd at sefyllfa o danfenthycia o £20.6m erbyn diwedd y flwyddyn. O ganlyniad i barhau i fenthycia'n fewnol, roedd y benthyciadau erbyn diwedd y flwyddyn yn £89.6m (31 Mawrth 2013 : £96.1m) gyda chyfradd gyfartalog o 5.72% (31 Mawrth 2013: 5.53%).

Effaith yr economi ar strategaeth fenthycia'r Cyngor

Mae'r hinsawdd ariannol gyfredol wedi parhau i ddylanwadu ar ymagwedd y Cyngor tuag at ei weithgareddau Rheoli'r Trysorlys. Strategaeth y Cyngor yw defnyddio balansau arian i gyllido gwariant cyfalaf yn hytrach na benthyciadau tymor hir newydd. Mae hyn yn golygu y gellir osgoi cadw gafael ar asedau ariannol (arian a buddsoddiadau) nad oeddent yn cynhyrchu elw sylweddol. Mae gan y Cyngor ddigon o falansau arian i weithredu'n effeithiol a gall gael at arian ychwanegol ar rybudd byr am gost isel iawn os bydd angen.

BUDDSODDIADAU

Gweithredodd y Cyngor o fewn ei Strategaeth Fuddsoddi Flynyddol yn ystod y flwyddyn. Roedd y buddsoddiadau erbyn diwedd y flwyddyn yn £9.2m (31 Mawrth 2013: £13.5m).

Y FANTOLEN AR 31 MAWRTH 2014

Yn ystod 2013/14, roedd cronfeydd wrth gefn y Cyngor yn £126.604m, sef gostyngiad o £23.857m o gymharu â'r flwyddyn ariannol gynt. Roedd y gostyngiad yn bennaf oherwydd bod cronfeydd wrth gefn ar gyfer arian na ellir ei ddefnyddio wedi disgyn o £125.982m i £101.070m, gyda'r rhan fwyaf o'r symudiad hwnnw yn ymwneud â'r gronfa bensiwn (ymrwymiad) sydd wedi codi £22.725m. Gellir gweld dadansoddiad o falansau'r cronfeydd wrth gefn na ellir eu defnyddio yn nodyn 11 tudalen 48.

Mae'r Fantolen yn dangos cynnydd bychan yn y prisiadau ar gyfer Asedau Tymor Hir, sy'n cyfateb i gynnydd o £1.037m. Yn yr un modd, gwelwyd gostyngiad yn y balansau ar gyfer Asedau Cyfredol ac ar gyfer Ymrwymadau Cyfredol, sef £7.301m a £5.776m.

Mae'r symudiad mwyaf yn ymwneud â'r Ymrwymadau Tymor Hir sydd wedi gweld cynnydd o £23.369m (fel y dogfennir isod). Gellir gweld y Fantolen ar dudalen 17.

PENSIYNAU

- **CYNLLUN PENSIYNAU ATHRAWON**

Mae athrawon a gyflogir gan y Cyngor yn aelodau o'r Cynllun Pensiwn Athrawon a weinyddir gan yr Adran Addysg. Mae'r cynllun yn rhoddi i athrawon fuddion penodol ar adeg eu hymddeoliad ac mae'r Cyngor yn cyfrannu tuag at y costau drwy wneud cyfraniadau yn seiliedig ar gyfran o gyflog pensiynadwy'r aelodau.

- **CYNLLUN PENSIWN LLYWODRAETH LEOL**

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogi ei swyddogion a gweithwyr eraill, mae'r Cyngor yn cynnig buddion ymddeoliad drwy fod yn rhan o Gynllun Pensiwn Gwynedd a weinyddir gan Gyngor Sir Gwynedd. Mae hwn yn gynllun a gyllidir sy'n golygu bod y Cyngor a'r gweithwyr yn talu cyfraniadau i gronfa wedi ei glandro ar lefel y bwriedir iddi falansio'r ymrwymadau pensiwn gydag asedau buddsoddi. Ni fydd buddion yn daladwy mewn gwirionedd hyd oni fydd swyddogion yn ymddeol ond mae'r Cyngor wedi ymrwymo i wneud y taliadau i'r Gronfa Pensiwn y mae angen eu datgelu ar yr adeg y bydd y gweithwyr yn ennill eu buddion yn y dyfodol.

Safon Gyfrifo Rhyngwladol (IAS) 19 - Buddion Gweithwyr sy'n berthnasol i bob awdurdod lleol ac sy'n berthnasol i Gronfa Pensiwn Llywodraeth Leol Gwynedd a weinyddir gan y Gyngor Sir Gwynedd. Mae'r hinsawdd economaidd cyfredol hefyd ag effaith sylweddol ar yr Ymrwymiad Pensiynau net. Un o'r newidiadau mwya sylweddol ar y Fantolen yw arian wrth gefn pensiwn y cyngor sydd wedi cynyddu gan £22.725m o £80.034m i £102.759m. Mae'n bwysig nodi fod y dirywiad ymddangosiadol yn y sefyllfa pensiwn yn seiliedig ar brisiadau actiwaraid ac nid yw'n cynrychioli galwad brys ar arian wrth gefn y Cyngor. Caiff taliadau gwirioneddol y Cyngor ei adolygu bob 3 blynedd fel rhan o'r prisiad a gynhelir bob 3 blynedd o'r Gronfa Pensiwn a phenderfynir ar strategaeth buddsoddi sy'n anelu at adennill y diffyg dros gyfnod fel a bennir gan Actiwari y Gronfa Pensiwn (Hyman S Robertson).

Mae'r Datganiad Symudiadau yn yr Arian wrth Gefn a'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn dangos y buddion pensiwn a gafwyd yn y flwyddyn wedi eu haddasu yn ôl â'r angen i adlewyrchu'r rhan honno o'r costau pensiwn nad ydynt yn cael eu talu gan drethdalwyr y Cyngor.

DARPARIAETHAU

Roedd darpariaethau oedd gan y Cyngor yn sefyll ar £7.598m ar 1 Ebrill 2013. Yn ystod y flwyddyn, gwelwyd cynnydd o £2.0m yn y balans i £9.600m, oherwydd bod rhaid sicrhau darpariaeth ychwanegol i gwrdd â chyfrifoldebau mewn perthynas â chostau ôl-ofal ar gyfer safle tirlenwi Penhesgyn.

Mae manylion am y symudiadau yn y darpariaethau i'w gweld yn nodyn 27 i'r Cyfrifon ar dudalen 60.

**DATGANIAD O'R SYMUDIAD MEWN CRONFEYDD WRTH GEFN
AR GYFER Y FLWYDDYN SY'N GORFFEN 31 MAWRTH 2014**

Dengys y Datganiad hwn y symudiad o fewn y flwyddyn mewn gwahanol gronfeydd wrth gefn a ddelir gan y Cyngor, wedi eu dadansoddi'n 'Gronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy' (h.y. y rhai hynny y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant neu leihau trethi lleol) a chronfeydd wrth gefn eraill. Mae'r llinell 'Gwarged neu (Diffyg) ar ddarpariaeth gwasanaethau' yn dangos y gwir gost economaidd o ddarparu gwasanaethau'r Cyngor, gyda manylion pellach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr. Mae'r hwn yn wahanol i'r symiau statudol y mae'n rhaid eu codi ar Falans Cronfa'r Cyngor i bwrpas pennu'r Dreth Gyngor a'r Cyfrif Refeniw Tai i bwrpas pennu rhenti. Mae'r llinell 'Cynnydd/Gostyngiad Net cyn Trosglwyddiadau i gronfeydd statudol ac wrth gefn eraill' yn dangos balans statudol Cronfa'r Cyngor a'r Gronfa Refeniw Tai cyn gwneud unrhyw drosglwyddiadau dewisol i neu o'r cronfeydd statudol ac wrth gefn eraill a gyflawnir gan y Cyngor.

Ail ddatganwyd 2012/13	Balans Cronfa'r Cyngor	Cronfeydd Wrth Gefn Cronfa'r Cyngor Clustnodedig (Nodyn 8)	Balans CRT (Datganiadau Ariannol Atodol)	Cronfa Wrth Gefn Derbyniadau Cytalaf (Nodyn 10)	Balansau Ysgolion (Nodyn 9)	Grantiau Cytalaf ni ddefnyddiwyd (Nodyn 14)	Cronfeydd Wrth Gefn Clustnodedig	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn Defnyddiadwy	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn Na ellir eu defnyddio	Cyfanswm Cronfeydd Wrth Gefn y Cyngor
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn yun ystod y flwyddyn	5,796	12,882	247	0	1,252	0	0	20,177	143,419	163,596
(Diffyg) ar ddarparu gwasanaethau	4,788	0	(6,776)	0	0	0	0	(1,988)	0	(1,988)
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall	0	0	0	0	0	0	0	0	(11,147)	(11,147)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	4,788	0	(6,776)	0	0	0	0	(1,988)	(11,147)	(13,135)
Addasiadau rhwng y Sail gyfrifo a sail gyllido dan y rheoliadau (nodyn 7)	(2,015)	0	8,027	14	0	262	0	6,288	(6,288)	0
(Gostyngiad) Net cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd Wrth Gefn Clustnodedig	2,775	0	1,251	14	0	262	0	4,302	(17,437)	(13,135)
Trosglwyddiadau i(o) Gronfeydd Wrth Gefn Clustnodedig (nodyn 8)	(2,661)	2,729	(1,016)	0	(68)	0	1,016	0	0	0
Cynnydd/(Gostyngiad) yn y flwyddyn Balans ar 31 Mawrth 2013	114	2,729	235	14	(68)	262	1,016	4,302	(17,437)	(13,135)
Symudiad yn y Cronfeydd Wrth Gefn yn ystod y flwyddyn	5,910	15,611	482	14	1,184	262	1,016	24,479	125,982	150,461
Gwarged/(Diffyg) ar ddarparu gwasanaethau	(8,642)	0	(456)	0	0	0	0	(9,098)	0	(9,098)
Incwm a Gwariant Cynhwysfawr arall	0	0	0	0	0	0	0	0	(15,018)	(15,018)
Cyfanswm Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	(8,642)	0	(456)	0	0	0	0	(9,098)	(15,018)	(24,116)
Addasiadau rhwng y Sail gyfrifo a sail gyllido dan y rheoliadau (nodyn 7)	8,740	0	1,689	(14)		(262)		10,153	(10,153)	0
Cynnydd/(Gostyngiad) Net cyn Trosglwyddiadau i Gronfeydd Wrth Gefn Clustnodedig	98	0	1,233	(14)		(262)	0	1,055	(25,171)	(24,116)
Trosglwyddiadau i(o) Cronfeydd Wrth Gefn Clustnodedig (nodyn 8)	(70)	(264)	(43)	0	334	0	43	0	0	0
Trosglwyddiadau Eraill									259	259
Cynnydd/(Gostyngiad) yn y flwyddyn	28	(264)	1,190	(14)	334	(262)	43	1,055	(24,912)	(23,857)
Balans ar 31 Mawrth 2014	5,938	15,347	1,672	0	1,518	0	1,059	25,534	101,070	126,404

NODYN 3 - BARNAU ALLWEDDOL WRTH WEITHREDU'R POLISI'AU CYFRIFO

Wrth weithredu'r polisi'au cyfrifo a restrir yn Nodyn 1, mae'r Cyngor wedi gorfod gwneud barnau penodol ynglŷn â thrafodion cymhleth neu rheini sydd yn cynnwys ansicrwydd am ddigwyddiadau yn y dyfodol. Y barnau allweddol sydd wedi eu gwneud yn y Datganiad Cyfrifon yw:-

- Mae'r Cyfrifon wedi cael eu paratoi mewn modd sy'n tybio y bydd y swyddogaeth a'r gwasanaethau a ddarperir gan y Cyngor yn parhau i fod yn weithredol am y dyfodol rhagweladwy.
- Mae'r Cyngor wedi penderfynu nad yw asedau a ddefnyddir i ddibenion datblygu economaidd, neu gymdeithasol yn cael eu dal i bwrpas creu incwm neu gynyddu cyfalaf yn unig ac, o'r herwydd, nid ydynt yn cael eu hystyried fel eiddo buddsoddiad. O ganlyniad, caiff yr asedau hyn eu nodi fel Asedau nad ydynt yn Gyfredol - Eiddo, Cyfarpar ac Offer ar y Fantolen.
- Yn unol â'r canllawiau cyfredol ynghylch y modd yr ymdrinnir â rhai mathau o ysgolion, dim ond gwerth tir ysgolion a reolir yn wirfoddol sy'n cael ei gynnwys ar y Fantolen. Oherwydd nad yw'r Cyngor yn berchen ar ysgolion o'r fath ac oherwydd nad oes ganddo fynediad iddynt i bwrpas eu prisio, nid yw gwerth yr adeiladau wedi ei gynnwys ar y Fantolen. Yn ychwanegol i hyn, nid yw gwerth tir nac adeiladau Ysgolion a Gynorthwyr yn Wirioneddol nac Ysgolion Sefydledig yn cael eu cynnwys ar y Fantolen.
- Caiff cyfalaf a grantiau eu hadolygu'n rheolaidd er mwyn asesu a yw'r telerau a'r amodau sydd ynghlwm wrth y grantiau perthnasol wedi eu bodloni. Os bydd y telerau a'r amodau wedi eu bodloni, byddant yn cael eu cydnabod o fewn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr yn y flwyddyn. Os na fyddant, byddant yn cael eu cario o fewn y fantolen fel incwm a ohiriwyd hyd nes y bydd y telerau a'r amodau sy'n gysylltiedig â'r grant wedi eu bodloni neu bod y grant yn cael eu had-dalu i ddarparwr y grant pe na bai'r telerau a'r amodau yn cael eu bodloni. Gall y driniaeth hon olygu bod balansau o bwys yn cael eu cario yn y fantolen fel incwm a ohiriwyd yn y flwyddyn.
- Mae ffiniau'r grŵp wedi ei hadolygu gan ddefnyddio'r meini prawf a amlinellwyd yn y safonau cyfrifo perthnasol a'r Côd Ymarfer, nid yw'r Cyngor wedi nodi unrhyw gwmnïau na sefydliadau y byddai angen iddo gwblhau cyfrifon grŵp.
- Mae lefel uchel o ansicrwydd am lefelau cyllido i lywodraeth leol yn y dyfodol. Fodd bynnag, mae'r Cyngor wedi penderfynu nad yw'r ansicrwydd yn ddigonol i roi arwydd y bydd amhariad ar asedau'r Cyngor o ganlyniad i'r angen i gau cyfleusterau a gostwng lefelau o ran darparu gwasanaeth.

NODYN 4 - RHAGDYBIAETHAU A WNAED YNGHYLCH ANSICRWYDD YN Y DYFODOL O RAN AMCANGYFRIFON A FFYNONELLAU ERAILL O ANSICRWYDD

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn cynnwys ffigyrau wedi eu hamcangyfrif yn seiliedig ar dybiaethau wedi eu gwneud gan yr Awdurdod am y dyfodol neu sydd yn ansicr fel arall. Gwneir amcangyfrifon trwy ystyried profiad hanesyddol, tueddiadau cyfredol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, gan na ellir pennu rhai balansau yn bendant, gall y canlyniadau terfynol fod yn wahanol i'r tybiaethau ac amcangyfrifon.

Gellir ystyried yr eitemau canlynol ar Fantolen y Cyngor ar 31 Mawrth 2014 fel rhai sydd fwyaf agored i risg o gamgymeriad amcangyfrif yn y flwyddyn ariannol sydd i ddod:-

Asedau nad ydynt yn Gyfredol - Eiddo, Offer a Chyfarpar - Mae asedau yn cael eu dibrisio dros eu hoes fuddiol yn unol ag arferion safonol cyfrifo. Caiff unrhyw wahaniaeth rhwng y dibrisiant a gwir ddirywiad yr ased ei adlewyrchu ym mhatrymau gwariant y dyfodol. Mae gwybodaeth ynglŷn ag Eiddo, Offer a Chyfarpar wedi ei gynnwys yn Nodyn 15 ar dudalen 53.

Yn y polisi cyfrifo ar gyfer dibrisiant o Eiddo, Offer a Chyfarpar (tudalen 21) mae'n nodi:-

“Pan fo gan eitem o Eiddo, Offer a Chyfarpar (Ased nad ydynt yn Gyfredol) cydrannau mawr y mae eu cost yn sylweddol mewn cysylltiad â chost gyfan yr eitem, dibrisir y cydrannau ar wahân.”

I weithredu hyn yn ymarferol, mae'n ofynnol llunio barn ar ddau fater, i sefydlu:-

- cyfran cost ased a ystyrir i gynrychioli rhan sylweddol o'r ased, a
- trothwy cost, islaw hyn ni fyddai clandriad ar wahân o ddibrisiant ar ran o ased yn cael effaith sylweddol ar swm y dibrisiant yn ei gyfanrwydd.

Mae'r Cyngor wedi gosod y ffigyrau yma fel 20% o gost gyfan yr ased a £2m yn y drefn honno. Fel nodir uchod ynglŷn â dibrisiant yn gyffredinol, gall dirywiad ffisegol o rannau unigol o ased, dros amser, arwain at batrymau gwario nad ydynt wedi eu hadlewyrchu'n llawn yn y lefelau dibrisiant a ddarparwyd yn flaenorol.

Tai Cyngor - Mae Stoc Dai'r Cyngor yn cael ei brisio drwy ddefnyddio methodoleg safonol, sydd yn rhannol angen defnyddio ffactor addasu, i ganiatáu am y gwahaniaethau rhwng cynnyrch a rhent ar dai cymdeithasol a'r sector breifat. Ar hyn o bryd, nid oes ffactor addasu wedi ei chyhoeddi ar gyfer Cymru, felly dewisodd y Cyngor ffactor addasu sydd wedi ei chyhoeddi ar gyfer yr ardaloedd mwyaf cymharol yn Lloegr, y ffactor a ddefnyddiwyd oedd 31%. Petai ffactor penodol yn cael ei chyhoeddi, un ai ar gyfer Cymru yn ei gyfanrwydd neu ar sail ranbarthol, yna gweithredir ar hyn. Byddai pob 1% o unrhyw newid o ganlyniad i hyn yn cynyddu neu ostwng gwerth y stoc adroddwyd arno o tua £3.4m.

Darpariaethau - Mae'r Cyngor wedi gwneud darpariaeth ar gyfer cyfres o bethau ansicr, allai olygu costau sylweddol mewn blynyddoedd i ddod. Mae'r rhain yn ymwneud yn bennaf â thâl cyfartal, costau ôl-ofal safle tirlenwi Penhesgyn, buddion terfynu gwaith i staff sy'n gadael y Cyngor ac atebolrwydd posibl yn codi o rwymedigaeth atebolrwydd yswiriant. Mae manylion llawn wedi eu cynnwys yn Nodyn 27. Byddai newid yn y gwerth a ragwelir mewn setliadau hawliadau cyfreithiol gan 10% yn cynyddu neu'n gostwng gwerth y rhwymedigaeth oddeutu £0.4m.

Rhwymedigaeth Pensiynau - Mae sefyllfa'r Rhwymedigaeth Pensiynau fel y'i ceir yn y cyfrifon yn seiliedig ar nifer o asesiadau a thybiaethau cymhleth yn ymwneud â chyfraddau disgownt, cynnydd a ragwelir mewn cyflog, newid mewn oed ymddeol, cyfraddau marwolaethau a dychweliadau a ddisgwylir ar asedau pensiwn. Mae cwmni o actiwaeriaid ymgynghori yn cael eu cyflogi gan y Cyngor sy'n gweinyddu i ddarparu cyngor arbenigol ar y tybiaethau sydd i'w gosod. Ceir manylion pellach yn Nodyn 41.

Amhariad/Lwfans Dyledion Drwg – Ar 31 Mawrth 2014 roedd gan y Cyngor falans dyledwr tymor byr o £29.3m. Roedd adolygiad o'r balans dyledion yn awgrymu bod amhariad ar gyfer dyledion amheus o £5.6m yn briodol. Bydd unrhyw wahaniaethau rhwng y lefel amhariad a gymhwysir a'r sefyllfa ddyledion go iawn yn naturiol yn adlewyrchu patrymau gwariant y dyfodol. Mae amhariad Dyledion Drwg wedi eu cynnwys o fewn y ffigyrau ar gyfer Dyledwyr Tymor Byr a geir yn Nodyn 24 ar dudalen 59.

NODYN 8 – CRONFEYDD WRTH GEFN A CLUSTNODEDIG

	Balans ar 01 Ebrill 2012	Trosglwyddiadau Mewn 2012/13	Trosglwyddiadau Allan 2012/13	Balans ar 31 Mawrth 2013	Trosglwyddiadau Mewn 2013/14	Trosglwyddiadau Allan 2013/14	Balans ar 31 Mawrth 2014
	£000	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Gwariant Cyfalaf	1,000	1,209	(1,209)	1,000	904	(1,339)	565
Cronfa wrth Gefn Safle Tirlenwi Gwastraff Penhesgyn	886	0	(886)	0	0	0	0
Cronfeydd wrth Gefn Gwasanaethau	1,507	1,540	(1,156)	1,891	0	(268)	1,623
Cronfeydd wrth Gefn Gwasanaethau Cyfyngedig	1,781	4,036	(754)	5,063	1,997	(754)	6,306
Tâl Cyfartal, Statws Sengl ac Arfarnu Swyddi	1,966	701	0	2,667	0	(311)	2,356
Ailgylchu	1,473	302	(986)	789	108	(667)	230
Cronfa wrth Gefn Rheoli Perfformiad	1,054	412	(26)	1,440	0	0	1,440
Arian Wrth Gefn Atgyweiriadau Mawr (CRT)	0	860	0	860	0	0	860
Cronfa Yswiriant Eraill	2,529 686	0 1	(178) (121)	2,351 566	184 10	0 (85)	2,535 491
Cyfanswm	12,882	9,061	(5,316)	16,627	3,203	(3,424)	16,406

Pwrpas Cronfeydd Refeniw wrth Gefn a Clustnodedig

Gwariant Cyfalaf – i ariannu gwariant cyfalaf mewn blynyddoedd i ddod. Crëwyd hwn i sicrhau bod gwariant cyfalaf ymrwymedig, yn cynnwys gwariant sydd wedi llithro o flynyddoedd blaenorol, yn cael ei gyllido'n llawn.

Cronfa wrth Gefn Safle Tirlenwi Gwastraff Penhesgyn - crëwyd y gronfa wrth gefn hon o asedau arian parod net, llai costau dirwyn i ben a chapio, Cwmni Gwastraff Môn-Arfon Cyf sydd wedi ei ddirwyn i ben. Trosglwyddwyd y gronfa wrth gefn yn y flwyddyn ariannol 2012/13 i ddarpariaethau i gwrdd ag unrhyw rwymedigaethau ôl ofal y safle i'r dyfodol.

Cronfeydd wrth Gefn Gwasanaethau - dan Reolau Gweithdrefnau Ariannol y Cyngor mae gôr-a thanwariant yn cael ei gario mlaen fel cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd i'r lefel a osodir gan y Pwyllgor Gwaith.

Cronfeydd wrth Gefn Gwasanaethau Cyfyngedig – cyllidebau a clustnodedig o fewn meysydd gwasanaeth sy'n parhau heb eu gwario ar ddiwedd y flwyddyn.

Tâl Cyfartal, Statws Sengl ac Arfarnu Swyddi - o ganlyniad i'r cytundeb 'Statws Sengl', mae'n ofynnol ar y Cyngor fel y rhan fwyaf o awdurdodau lleol eraill, gyflwyno system gyflog a graddau newydd i ddod i rym o 1 Ebrill 2007. Mae'r graddau y bydd hyn yn cynnwys rhwymedigaeth i ôl-gyflog yn ansicr. Mae trafodaethau'n mynd yn eu blaenau ar strwythur cyflog a graddau diwygiedig. Gosodwyd swm o'r neilltu yn y Gronfa wrth Gefn Arfarnu Swyddi tuag at gost gyffredinol yr ymarfer, yn cynnwys costau gweinyddol, cost graddfeydd cyflog newydd, unrhyw ddiogelwch cyflog ac unrhyw ôl gyflog. Er na ellir amcangyfrif elfennau unigol gydag unrhyw radd o sicrwydd, barn y Cyngor yw bod y symiau a osodwyd o'r neilltu'n ddigonol.

Ailgylchu - arbedion costau tirlenwi a grëwyd trwy ddargyfeirio gwastraff i ailgylchu. Bydd y gronfa wrth gefn yn cael ei defnyddio tuag at fentrau ailgylchu.

Cronfa wrth Gefn Rheoli Perfformiad – symiau a glustnodwyd tuag at fesurau gwella perfformiad o'r Grant Cytundeb Canlyniad.

Arian wrth gefn atgyweiriadau mawr – symiau a gorodwyd o'r neilltu o falansau CRT i gyllido gwariant cyfalaf ar dai'r Cyngor.

Cronfa Yswiriant - mae'r Cyngor yn rhedeg cyfrif yswiriant mewdol sy'n talu am golledion hunan yswiriedig ac sy'n derbyn 'premiymau' o gyfrifon gwasanaeth. Darperir ar gyfer y colledion y gwyddys amdanynt ar ddiwedd y flwyddyn. Y gronfa wrth gefn hon yw'r gwarged ar y cyfrif yswiriant mewdol ynghyd â llog ar falansau, a bwriedir iddi gynnwys hawliadau yr aethpwyd iddynt ond nad adroddwyd arnynt.

Eraill – Mae'r balans hwn yn cynnwys cyfuno balansau 7 o gronfeydd wrth gefn unigol, sydd, bob un ohonynt, yn dal balansau o lai na £0.5m, ac nad ydynt, fe ystyrir, yn symiau sylweddol.

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
PWYLLGOR:	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD:	22 GORFFENAF 2014
TEITL YR ADRODDIAD	DIWEDDARIAD LLYWODRAETHU AC ASWIRIANT A'R DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL DRAFFT AM 2013-14
PWRPAS YR ADRODDIAD	DIWEDDARIAD LLYWODRAETHU AC ASWIRIANT A CHYFLWYNO DRAFFT CYCHWYNNOL Y DATGANIAD LLYWODRAETHU
ADRODDIAD GAN:	DIRPRWY BRIF WEITHREDWR
CYSWLLT:	Einir Wyn Thomas
GWEITHREDU:	HERIO A GWNEUD SYLWADAU

1. Cefndir

- 1.1 Mae'r adroddiad hwn yn diweddarau'r pwyllgor ar agweddau o'i gyfrifoldebau llywodraethu corfforaethol. Yn benodol, mae'n cyflwyno drafft o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol (AGS) ar gyfer 2013-14 ar gyfer trafodaeth a sylwadau.

2. Diweddariad Llywodraethu ac Aswariant

- 2.1 Yn ei gyfarfod ym mis Gorffennaf 2013 rhoddodd y Pwyllgor Archwilio ystyriaeth i adroddiad ar yr Adolygiad o Lywodraethu a'r AGS gan wneud cais i'r "Dirprwy Brif Weithredwr ... roi diweddariad yn rheolaidd i'r Pwyllgor Archwilio ynglŷn â'r Cynllun Gweithredu Llywodraethu". Mae diweddariad o'r cynllun gweithredu yn ymddangos yn Atodiad A.

3. Asesiad Corfforaethol

- 3.1 Bydd Aelodau'n ymwybodol bod Swyddfa Archwilio Cymru wedi hysbysu'r Cyngor y bydd yr asesiad corfforaethol cyntaf o dan y drefn newydd yn cael ei gynnal ym mis Chwefror 2015. Mae gwaith ar y gweill i baratoi ar gyfer yr Asesiad.

4. Hunanasesiad Corfforaethol

- 4.1 Un o'r camau gweithredu y cytunwyd arnynt ar gyfer y flwyddyn, gyda'r nod o wella a symleiddio trefniadau llywodraethu, oedd sicrhau bod y prif hunanasesiadau corfforaethol yn cael eu cysoni. Yn 2013, cyhoeddwyd Adroddiad Hunanasesu corfforaethol yn ychwanegol at y Datganiad Llywodraethu Blynyddol a'r Adroddiad Perfformiad. Roedd pob un o'r tri yn seiliedig ar weithgareddau asesu ar wahân.

- 4.2** Eleni, mae bwriad i gynnal gweithdy ar 17 Gorffennaf, a fydd yn dwyn ynghyd y ffrydiau hyn ac yn sicrhau canlyniad cyson. Bydd canlyniadau'r hunanasesiad yn cael ei rhannu gyda'r pwyllgor hwn.

5. Y Datganiad Llywodraethu Blynyddol

- 5.1** Mae'r adran hon yn galluogi trafodaeth ar y Datganiad Llywodraethu Blynyddol Drafft (AGS) ar gyfer y flwyddyn ariannol ddiwethaf (Atodiad B). Mae'r drafft presennol yn dal i fod yn y cyfnod ymgynghori a her a bydd yn cael ei ddiweddarau fel bo'r angen ar gyfer y canlyniad yr hunanasesiad corfforaethol ac unrhyw newidiadau hyd at ddyddiad llofnodi'r cyfrifon. Bydd yn mynd ymlaen i swyddogion ac aelodau am eu sylwadau cyn cael eu diweddarau ac yn dod yn ôl i'r Pwyllgor hwn i'w gymeradwyo yn ei gyfarfod ym mis Medi.

- 5.2** Rhaid i'r Cyngor adolygu, o leiaf unwaith y flwyddyn, effeithiolrwydd ei system o reolaeth fewnol a threfniadau llywodraethu a chyhoeddi datganiad ar yr adolygiad ar yr un pryd â'r Datganiad Cyfrifon.

- 5.3** Mae'r gofyniad hwn yn seiliedig ar y Datganiad gan y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth/SOLACE o 2007 ar Lywodraethu Da mewn Llywodraeth Leol. Mae bellach yn ofyniad cyfreithiol yn Lloegr ac ers 2011, bu ganddo bron yr un statws yng Nghymru. Y disgwyl yw y bydd pob awdurdod lleol yn mabwysiadu côd llywodraethu lleol yn seiliedig ar fframwaith y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth/SOLACE ac yn cynnal adolygiad yn erbyn y fframwaith a'r côd lleol.

- 5.4** Rôl y Pwyllgor Archwilio: Mae cymeradwyo'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol (cyn iddo gael ei arwyddo gan yr Arweinydd a'r Prif Weithredwr) o fewn Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Archwilio.

“3.4.8.1.1. (viii) sicrhau bod gan yr awdurdod system gadarn o reolaeth fewnol sy'n ei gwneud hi'n haws iddo gyflawni ei swyddogaethau ac sy'n cynnwys trefniadau ar gyfer rheoli risg a rheolaeth ariannol ddigonol ac effeithiol. Adolygu effeithiolrwydd y rheolaeth fewnol o leiaf unwaith y flwyddyn a chymeradwyo Datganiad Llywodraethu Blynyddol ar gyfer ei gynnwys gyda Datganiad Cyfrifon yr awdurdod.”

5.5 Ystyriaethau i'r Pwyllgor Archwilio

- A oes unrhyw fylchau sylweddol yn y disgrifiad o'r trefniadau llywodraethu ac a oes unrhyw wendidau yn y trefniadau?
- A yw'r casgliad ar y Materion Llywodraethu Sylweddol yn swnio'n iawn?
- A yw aelodau yn dymuno gwneud unrhyw sylwadau ar y cynnwys?

6. **Argymhelliad**

Bod y Pwyllgor Archwilio:

- yn nodi'r diweddariad ar lywodraethu;
- yn ystyried y Datganiad Llywodraethu Blynyddol drafft ac yn gwneud sylwadau

15 Gorffennaf 2014

Cynllun Gweithredu ar gyfer Llywodraethu ac Aswariant - Pwyllgor Archwilio Gorffennaf 2014				
Mater	Cyf	Gweithredu sydd wedi ei adnabod		
Significant Governance Issues				
Yr angen i sicrhau cyflawni'r Cynllun Trawsnewid fel sydd wedi ei gynllunio gan barhau i gyflwyno gwasanaethau yn effeithiol	1.1	Sefydlu Byrddau Trawsnewid; Swyddfa Rheoli rhaglen a threfniadau llywodraethu.	✓	
	1.2	Datblygu capasiti mewnol i gefnogi trawsnewid a gwella.	✓	
Yr angen i gynllunio a chyflawni'r arbedion sydd eu hangen gan y Cyngor	2.1	Datblygu Strategaeth Cyllideb Tymor Canol yn seiliedig ar y cynlluniau cyfredol a'r rhagamcanion		Wrthi'n cael ei gyflwyno - angen datblygu ymhellach
	2.2	Sefydlu Strategaeth Effeithlonrwydd fel rhan o gynlluniau strategol creiddiol y Cyngor		Wrthi'n cael ei gyflwyno - angen datblygu ymhellach
	2.3	Cyflwyno Polisi a strategaeth Comisiynu a Chaffael		Wedi sefydlu Rhaglen Gwella Caffael
Cymryd y camau technegol a strwythurol yn erbyn prosesu data personol heb ganiatâd neu yn anghyfreithlon ac yn erbyn colli neu ddifrodi data personol ar ddamwain	3.1	Mae'r Cyngor wedi cytuno archwiliad cydsyniol gan y Comisiynydd Gwybodaeth.	✓	
	3.2	Creu bwrdd prosiect i weithredu cynlluniau gwaith presennol ynghyd ag argymhellion y Comisiynydd Gwybodaeth	✓	
Materion Fframwaith Llywodraethu a'i Adolygu				
Trefniadau i Fonitro'r Fframwaith Llywodraethu a'r Cynllun Gweithredu	4.1	Gwahodd y Pwyllgor Archwilio i gymryd adroddiadau monitro cyson	✓	
	4.2	Adolygu Cylch Gorchwyl y pwyllgor Archwilio i sicrhau y gellir casglu aswariant ar gyfer y DLIB trwy'r flwyddyn		Wedi ei raglennu i 2014-15 arweiniad newydd yn Rhagfyr
Cyflawni Fframwaith Llywodraethu Cydlynol	5.1	Lledu'r fframwaith i gynnwys aswariant ar Weledigaeth y Cyngor a'r deillionau ar gyfer y cyhoedd	✓	

Atodiad A

	5.2	Dogfennu'r fframwaith gan sicrhau fod pob polisi, strategaeth, gweithdrefn ac adroddiad perthnasol a chyfredol ar gael yn hawdd		Yn mynd yn ei flaen
	5.3	Rhoi hyfforddiant i reolwyr a staff		Yn mynd yn ei flaen
Cysoni'r Hunan Arfarniadau	6.1	Penderfynu sut i gysoni prosesau datblygu'r Hunan Arfarniad, y DLIB a'r Adroddiad Gwella		Gweithdy Gorffennaf 2014
	6.2	Hyrwyddo gwell cysondeb ar draws y gwasanaethau yn safon yr hunan-arfarnu		Cynnydd da i wasanaethau allweddol - angen cynnwys y gwasanaethau eraill
Gwerthuso effeithlonrwydd rheolaeth	7.1	Mapio trefn aswiriant y Cyngor dros ei holl feysydd llywodraethu allweddol a'i ddefnyddio i fwydo'r DLIB a'i gysylltu i gynllun aswiriant Archwilio Mewnol a'r hunan arfarniad corfforaethol blynyddol		Yn mynd yn ei flaen
	7.2	Penderfynu sut i werthuso'r rheolaethu o fewn y fframwaith aswiriant		Yn mynd yn ei flaen
Meysydd Datblygu				
Sicrhau trefniadau Uwch-reolwyr cydlynol ac effeithiol	8.1	Cwblhau'r Adolygiad Penaethiaid Gwasanaeth.	✓	
	8.2	Dogfennu a mewnbrannu rôl y Penaethiaid Gwasanaeth a'u perthynas efo'r UDA.		Gweithred ar gyfer 2014-15
	8.3	Cytuno Protocol ar gyfer y Swyddog Cyllid i sicrhau y gall y Cyngor ddangos ei fod yn cydymffurfio a'r Datganiad ar rôl y Prif Swyddog Cyllid.		
Datblygu Aelodau	9.1	Cyflawni gofynion "Breinlen Cynorthwyo a Datblygu Cyngorwyr Cymru".	✓	
	9.2	Cwblhau'r rhaglen ar ddatblygu'r Pwyllgor Gwaith a gyllidir gan GLILC.	✓	

Atodiad A

Datblygu a mewnblannu'r drefn Rheoli Perfformiad Corfforaethol, rheoli Rhaglen a Rheoli Risg a sicrhau Gwybodaeth rheoli addas	10.1	Cytuno a chyflwyno Fframwaith Rheoli Perfformiad Newydd	M	
	10.2	Adolygu'r trefniadau ar gyfer system reoli perfformiad ar y we.		Ateb cenedlaethol ddim yn mynd yn ei flaen - posibilrwydd o gaffael ar y cyd
	10.3	Adnabod systemau gwybodaeth cyfredol gan ddeall sut y maent yn integreiddio a'i gilydd gan adnabod unrhyw fylchau		Heb ei flaenoriaethu ar hyn o bryd
	10.4	Mewnblannu trefniadau Rheoli Risg	M	Gweithred ar gyfer 2014-15
	10.5	Cyflwyno fframwaith newydd ar gyfrer Rheoli Rhaglen a Rheoli Prosiect		Gweithred ar gyfer 2014-15
	10.6	Cyflwyno Grŵp Swyddogion i adolygu a gwneud argymhellion ar faterion yn ymwneud a pherfformiad, prosiectau, cynlluniau gweithredu a risgiau	✓	
Cryfhau Trefniadau Rheolaeth Ariannol	11.1	Cwblhau cyflwyno'r systemau ariannol newydd.		Adolygiad ar ol cyflwyno'r system - angen cyflwyno'r casgliadau
	11.2	Cwblhau strwythur staffio newydd ar gyfer Cyllid.		Yn cael ei adolygu - bwriadu cwblhau yn yr hydref
	11.3	Diweddarau Rheolau Gweithdrefn Ariannol.		Gweithred ar gyfer 2014-15 - bwriedir eu bod ar gael yn yr hydref
Sicrhau fod blociau adeiladu sylfaenol ar gyfer llywodraethu yn eu lle yn gyson ar draws adrannau a sicrhau cydymffurfio	12.1	Sicrhau rheoli cyson ar absenoldeb a salwch	M	Yn mynd yn ei flaen
	12.2	Cynyddu canran cwblhau'r adolygiadau perfformiad unigol	M	Yn mynd yn ei flaen
	12.3	Cyflawni'r Blaenoriaethau Datblygu yn y Strategaeth Gyfathrebu Corfforaethol		Yn mynd yn ei flaen

Atodiad A

	12.4	Paratoi a chyflwyno Strategaeth Gofal Cwsmer		Customer Charter to be delivered as part of Customer Service Excellence project
Yr angen parhaus i adolygu a gwella'r trefniadau llywodraethu ar gyfer partneriaethau a chydweithio ac i greu ymwybyddiaeth a sicrhau cydymffurfiaeth gan swyddogion	13.1	Adnabod y trefniadau partneriaeth perthnasol		Heb ei flaenoriaethu ar hyn o bryd
	13.2	Paratoi arweiniad i staff ac aelodau ar sefydlu a rheoli partneriaethau		Heb ei flaenoriaethu ar hyn o bryd
	13.3	Sefydlu pwyllgor sgrwtini newydd wedi ei ar Bartneriaethau ac Adfywio	✓	
	13.4	Diweddarau Rheolau Gweithdrefn Ariannol, Rheolau Gweithdrefn Contractau, Cynlluniau Dirprwyo a rhannau eraill y Cyfansoddiad		Wedi diweddarau'r cynllun dirprwyo ar ol ailstrwythuro: Rheolau Gweithdrefn Cyllid a Chafael yn weithrediadau ar gyfer 2014-15
	13.5	Review and update the Constitution for partnership and collaborative working		Dilyn o 13.1/13.2
	13.6	Cyflwyno Polisi a Strategaeth Gomisiynu		Yn mynd yn ei flaen
Yr angen i reoli adroddiadau gan archwilio allanol a rheoleiddwyr eraill ar sail gorfforaethol gan sicrhau ymateb priodol	14.1	Cyflwyno system ar gyfer adnabod gwaith y rheoleiddwyr ar draws y Cyngor		Gwelliannau wedi eu gwneud yn ddiweddar
	14.2	Cyflwyno cofrestr o argymhellion rheoleiddwyr gan sicrhau monitro cynnydd yn gyson efo'r drefn ar gyfer argymhellion archwilio mewnol		Gweithred ar gyfer 2014-15
	14.3	Cyflwyno Grŵp Swyddogion i adolygu a chynnig sylwadau ar raglenni'r rheoleiddwyr a'r cynnydd ar y gweithredu a gytunwyd		Gweithred ar gyfer 2014-15

Atodiad A

Nid oes gan y Cyngor Gynllun Parhad Busnes na Chynllun Adfer TGC cyflawn ac wedi eu cytuno'n ffurfiol.	15.1	Creu Cynlluniau Parhad Busnes i'r Gwasanaethau		Heb ei flaenoriaethu dros gyfnod ailstrwythuro. Adnodd yn cael ei drafod efo gwasanaeth ar y cyd Gogledd Cymru
	15.2	Datblygu Cynllun Adfer TGC i'w gytuno		Cynnydd wedi ei wneud yn y flwyddyn
Angen i Gryfhau Gosod Targedau	16.1	Sicrhau bod gosod targedau yn cefnogi amcanion a blaenoriaethau'r Cyngor, wedi'i gysylltu'n realistig ag adnoddau, a'i fod yn defnyddio data meincnodi a thueddiadau i ddilysu.		Cynnydd wedi ei wneud yn y flwyddyn - gwaith yn mynd yn ei flaen yn 2014-15
Angen cryfhau'r prosesau Hawlio Grant	17.1	Cwblhau'r Cynllun Gweithredu ar gyfer Grantiau		Cynnydd wedi ei wneud yn y flwyddyn ond rhai gweithrediadau yn parhau
Adroddiad Archwilio Cenedlaethol Swyddfa Archwilio Cymru	18.1	Ystyried canlyniad Adroddiad Sgriwtini Cenedlaethol SAC a chreu cynllun gweithredu		Gweithred ar gyfer 2014-15
Capasiti a Gallu yn y Gwasanaethau Corfforaethol	19.1	Gwaith i'w wneud i gryfhau capasiti corfforaethol, yn arbennig o gwmpas TGCh, caffael, rheoli asedau a gwybodaeth.		Gweithred ar gyfer 2014-15

DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL – 2013-14

1 CEFNDIR

Hwn yw'r Datganiad Llywodraethu cyntaf ar gyfer y Cyngor a etholwyd ar wardiau newydd ym Mai 2013 ar ddiwedd cyfnod o ymyrraeth llywodraeth. Mae'n gosod allan y trefniadau llywodraethu oedd mewn lle ar gyfer y flwyddyn gan ganolbwyntio ar faterion llywodraethu arwyddocaol cyfredol mewn perthynas â chaniatáu i'r awdurdod gyflawni ei weledigaeth. Mae'n tynnu sylw at newidiadau a wnaed yn ystod y flwyddyn ac mae'n cynnwys gwerthusiad byr lle mae gwendidau neu welliannau sylweddol eu nodi.

Mae agweddau ar drefniadau llywodraethu'r Cyngor wedi cael ei chryfhau a'i moderneiddio yn ystod y blynyddoedd diweddar ar draws nifer o themâu llywodraethu, ac fe ymgorfforwyd y rhain yn y Cynllun Trawsnewid ar gyfer yr awdurdod a fabwysiadwyd ym mis Ionawr 2013 yn gosod yr agenda ar gyfer ei waith hyd at 2016. Fe'i cynlluniwyd fel rhaglen o newid cael ei yrru gan y Cyngor ei hun. Ein gweledigaeth ar gyfer Ynys Môn, erbyn 2016:

“Yn Gyngor proffesiynol a threfnus sydd ag ymagwedd eangfrydig ac arloesol, sydd wedi ymrwymo i ddatblygu pobl a phartneriaethau er mwyn darparu gwasanaethau effeithlon ac effeithiol o safon, a werthfawrogir yn fawr gan ein dinasyddion.”

Rydym hefyd yn pwysleisio y bydd sicrwydd a llywodraethiant yn allweddol i sicrhau y caiff y cynllun corfforaethol ei wireddu.

“Wrth wneud hynny, byddwn yn –

- darparu fframwaith rheoli perfformiad integredig, gan gysylltu'r Cynllun Corfforaethol i'r Strategaeth Ariannol Tymor Canol i lawr at y broses o bennu'r gyllideb flynyddol ac adolygiadau datblygiad perfformiad unigol
- casglu a defnyddio gwybodaeth i fonitro ein perfformiad a chymryd camau i wella lle mae angen gwneud hynny
- cefnogi datblygiad prosesau'r Cyngor o ran gwneud penderfyniadau a sgrïwtini
- cryfhau ein hymgysylltiad gyda dinasyddion Ynys Môn a'u cyfraniad nhw at brosesau'r Cyngor o ran atebolrwydd a gwneud penderfyniadau
- parhau i gryfhau ein prosesau sy'n ymwneud â chyllid ac adrodd ar y gweithlu a'i fonitro
- sefydlu trefniadau cadarn ar gyfer delio â'n heriau ariannol, gan sicrhau fod gwasanaethau'n trawsnewid a bod arloesedd wrth wraidd yr hyn yr ydym yn ei wneud”

Y chwe thema allweddol i gefnogi'r weledigaeth yw:

- **Proffesiynol a Threfnus**
- **Arloesol, Uchelgeisiol ac Eangfrydig**
- **Canolbwyntio ar y Cwsmer, y Dinesydd a'r Gymuned**
- **Gwerthfawrogi a Datblygu'n Pobl**
- **Wedi Ymrwymo i Bartneriaeth**
- **Cyflawni**

Mae'r Datganiad Llywodraethu yn asesu'r trefniadau yn erbyn y chwe egwyddor llywodraethu:

Canolbwyntio ar bwrpas yr awdurdod ac ar ddeilliannau i'r gymuned a chreu gweledigaeth i'r ardal leol
Aelodau a swyddogion yn gweithio gyda'i gilydd i gyflawni pwrpas cyffredin gyda swyddogaethau a rolau wedi'u diffinio'n glir
Hyrwyddo gwerthoedd yr awdurdod ac arddangos gwerthoedd llywodraethu da trwy gynnal safonau uchel o ymddygiad
Cymryd penderfyniadau tryloyw sydd ar sail tystiolaeth ac yn cael eu sgriwteiddio'n effeithiol a rheoli risg
Datblygu capasiti a gallu aelodau a swyddogion i fod yn effeithiol
Ymgysylltu gyda phobl leol a budd-ddeiliaid eraill er mwyn sicrhau atebolrwydd cadarn.

2 CWMPAS Y CYFRIFOLDEB

Mae Cyngor Sir Ynys Môn yn gyfrifol am sicrhau bod ei fusnes yn cael ei weithredu'n unol a'r gyfraith a safonau priodol, a bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu a chadw cyfrif iawn ar ei gyfer, yn cael ei ddefnyddio'n ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol. Hefyd mae dyletswydd ar y Cyngor o dan Fesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2009 i wneud trefniadau i sicrhau bod gwella parhaus yn digwydd o ran y modd y mae'n gweithredu ei swyddogaethau, gan ystyried cyfuniad o economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

Wrth weithredu'r cyfrifoldeb cyffredinol hwn, mae'r Cyngor hefyd yn gyfrifol am roi yn eu lle drefniadau iawn ar gyfer llywodraethu ei faterion, gan hwyluso gweithredu ei swyddogaethau yn effeithiol, ac mae hynny'n cynnwys trefniadau i reoli risg, a rheolaeth ariannol ddigonol ac effeithiol.

Mae'r Cyngor wedi cymeradwyo a mabwysiadu cod llywodraethu corfforaethol lleol sy'n gyson gydag egwyddorion Fframwaith CIPFA/SOLACE 'Delivering Good Governance in Local Government'. Ceir copi o'r cod lleol ar ein gwefan yn <http://www.ynysmon.gov.uk/cyngor-a-democratiaeth/perfformiad-a-lywodraethu/lywodraethu-corrfforaethol/>. Mae'r datganiad hwn yn egluro sut y mae'r Cyngor wedi cydymffurfio a'r cod ac yn ateb gofynion ymarfer priodol anstatudol sy'n annog cyhoeddi Datganiad Llywodraethu Blyneddol ac yn ateb gofynion rheoliad 4(2) Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2005 mewn perthynas â chyhoeddi datganiad ar reolaeth fewnol.

3 PWRPAS Y FFRAMWAITH LLYWODRAETHU

Mae'r fframwaith llywodraethu'n cynnwys y systemau a'r prosesau, y diwylliant a gwerthoedd, sy'n rhoi cyfeiriad i ac yn rheoli'r awdurdod a'i weithgareddau, a thrwy'r rheiny mae'n atebol i'r gymuned, yn ymgysylltu gyda'r gymuned ac yn ei harwain. Dylai alluogi'r awdurdod i fonitro pa mor dda y mae'n cyflawni ei amcanion strategol ac yn ystyried a yw'r amcanion hynny wedi arwain at ddarparu gwasanaethau priodol, cost effeithiol.

Mae'r system o reolaeth fewnol yn rhan sylweddol o'r fframwaith honno, ac wedi'i dylunio i reoli risg hyd at lefel resymol. Does dim modd iddi gael gwared â phob risg o fethu cyflawni polisïau, nodau ac amcanion a dim ond sicrwydd rhesymol, nid sicrwydd llwyr, y gall ei rhoi o ran effeithiolrwydd. Mae'r system o reolaeth fewnol wedi'i seilio ar broses barhaus, wedi'i dylunio i ganfod a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni polisïau, nodau ac amcanion y Cyngor, asesu pa mor debygol yw i'r risgiau hynny ddigwydd a'r effaith os byddant yn digwydd, a'u rheoli'n effeithlon, yn effeithiol ac yn economaidd.

Y fframwaith llywodraethu a ddisgrifir isod oedd yn ei lle yn y Cyngor am y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2014, ac mae'n parhau i fod yn berthnasol hyd at ddyddiad cymeradwyo'r Datganiad Cyfrifon. Nodir yn y ddogfen lle cyflwynwyd trefniadau newydd yn ystod y flwyddyn.

4 Y FFRAMWAITH LLYWODRAETHU

Disgrifir y fframwaith cyfredol fel mae'n berthnasol i bob un o'r chwe egwyddor Llywodraethu Gorfforaethol yn yr atodiadau i'r Cod Llywodraethu Lleol sydd ar gael yn <http://www.ynysmon.gov.uk/cyngor-a-democratiaeth/perfformiad-a-lywodraethu/llywodraethu-corfforaethol/>.

Mae'r crynodeb sy'n dilyn yn pwysleisio'r gwendidau a'r gwaith a wnaed i ddatblygu a chryfhau'r fframwaith yn ystod blwyddyn ariannol 2013-14.

Egwyddor Un: Canolbwyntio ar bwrpas yr awdurdod ac ar ddeilliannau i'r gymuned a chreu gweledigaeth i'r ardal leol.

Thema Allweddol: Canolbwyntio ar y Cwsmer, y Dinesydd a'r Gymuned Wedi Ymrwymo i Bartneriaeth; Cyflawni

Roedd Cynllun Corfforaethol y Cyngor 2012-15 yn parhau i arwain gwaith y Cyngor hyd nes mabwysiadu'r Cynllun Corfforaethol (2013-17) ar gyfer y Cyngor newydd ym mis Rhagfyr 2013. Dywedodd Swyddfa Archwilio Cymru (SAC) bod y Cynllun yn disgrifio blaenoriaethau'r Cyngor yn gryno ac yn glir ac yn egluro sut y mae'r blaenoriaethau yn adlewyrchu barn y cyhoedd yn ogystal â rhai'r Cyngor a phartneriaid eraill. Mae'r Cynllun Trawsnewid, a oedd yn allweddol i'r gwelliannau llywodraethu yn 2013, yn parhau i gefnogi trawsnewid yr Awdurdod i gyflawni ei weledigaeth a'i flaenoriaethau. Er bod yr agweddau strategol yn cael eu hymgorffori yn y Cynllun Corfforaethol newydd mae'r agweddau eraill yn helpu i flaenoriaethu gwaith Byrddau Trawsnewid yr Awdurdod.

Roedd y Cynllun Strategol Integredig Sengl a ddatblygwyd o dan oruchwyliaeth y Bwrdd Gwasanaethau Lleol yn eu lle erbyn 1 Ebrill 2013 yn ôl y gofyn, gan ddisodli'r Strategaeth Gymunedol a'r strategaethau ar gyfer Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Lles; Plant; a Diogelwch Cymunedol. Mae Bwrdd Gwasanaethau Lleol ar y Cyd bellach ar waith ar gyfer Ynys Môn a Gwynedd ac mae Cynlluniau Integredig Sengl y ddwy ardal cyngor yn cael eu cyfuno i roi ffocws newydd ar y prif flaenoriaethau ar gyfer gweithredu ar y cyd.

Cymeradwywyd cyllideb flynyddol a'r Strategaeth ar gyfer Cyllideb Refeniw Tymor Canol ym Mawrth 2013 a'i ddiweddarau yn Chwefror 2014 yn dilyn ymgynghori cyhoeddus. Rydym yn parhau i wneud toriadau ar draws gwasanaethau'r Cyngor. Roedd y broses gyllidebol yn cynnwys trafodaeth gyhoeddus ar ddigonolrwydd yr arian wrth gefn; cadernid amcangyfrifon a threfniadau rheoli trysorlys yn ôl y disgwyl. Ni wnaed llawer o gynnydd yn ystod y flwyddyn ar y Strategaeth Ariannol Tymor Canolig, ac mae angen ei datblygu o hyd. Mae gwaith hefyd wedi dechrau ar Strategaeth Effeithlonrwydd i nodi a chadarnhau'r arbedion sydd eu hangen i sicrhau cyllideb gytbwys. Mae'r toriadau parhaus i'r cyllid a'r galw cynyddol am wasanaethau ac ar gyfer gwell perfformiad yn darparu her sylweddol i ganolbwyntio ar yr hyn sy'n wirioneddol bwysig.

Cyhoeddwyd Datganiad Cyfrifon gyda barn archwilio ddiamedd ar ddiwedd mis Medi 2013. Amlygodd Llythyr Archwilio Blynyddol yr archwiliwr fod gwall wrth gynhyrchu'r cyfrifon drafft a oedd wedi arwain at gamddatganiad o sylwedd, oedd wedi ei gywiro wedi hynny, gan gynnig gwelliannau ar gyfer y flwyddyn gyfredol.

Cymeradwywyd adroddiad y Cynllun Gwella (Adolygiad Perfformiad) gan y Cyngor Sir ym mis Hydref 2013. Mae'r Cynllun yn edrych yn ôl er mwyn asesu sut y bu i ni berfformio yn erbyn y blaenoriaethau a'r targedau fel y nodwyd yn ein Cynllun Busnes Corfforaethol 2012-13. Cafodd hyn ei asesu gan SAC yn ei Lythyr Asesiad Gwella fod y Cyngor wedi cyflawni ei dyletswyddau adrodd gwella o dan y Mesur ac wedi gweithredu yn unol â chanllawiau Llywodraeth Cymru. [Mae Hunanasesiad Corfforaethol ym mis Gorffennaf 2014.]

Mae trefniadau llywodraethu partneriaeth yn eu lle ar sail achos wrth achos, ond nid oes fframwaith bartneriaeth gynhwysol yn ei le. Mae hyn wedi ei nodi fel gwendid wrth i bartneru a chomisiynu ddod yn fwy o flaenoriaeth i'r Cyngor, ac mae rhaglen waith yn cael ei gynllunio. Fodd bynnag, mae trefniadau llywodraethu a chraffu ar waith ar gyfer y Bwrdd Gwasanaethau Lleol ar y Cyd newydd a'r Uned Partneriaeth ar y Cyd cysylltiedig. Mae cynllun trawsnewid yn cael ei ddatblygu i sicrhau bod y trefniadau hyn yn effeithiol a bod y bartneriaeth yn gwneud cyfraniad cadarnhaol i amcanion y sefydliadau cyfansoddol.

Mae cynnydd yn cael ei wneud ar y ffordd safonau ansawdd gwasanaeth yn cael eu gosod a'u mesur, ac anghenion gwybodaeth yn cael eu hasesu a'u gwella. Cryfhawyd gosod targedau yn ystod y flwyddyn er bod lle i wella. Roedd gwendidau o ran rheoli perfformiad ac atebolrwydd wedi cyfrannu at y diffygion yn Addysg a Gwasanaethau Plant yn ystod y blynyddoedd diwethaf, ond mae bellach yn cael ei gydnabod bod gwelliannau o ran cynllunio ac atebolrwydd wedi gwella'r rhagolygon ar gyfer gwasanaethau allweddol hyn. Bydd arferion da yn y gwasanaethau hyn ei ymestyn i rannau eraill o'r Cyngor.

Roedd Fframwaith Rheoli Perfformiad yn ei le drwy gydol y flwyddyn gan gynnwys cardiau sgôr chwarterol, heriau hanner blwyddyn i Wasanaethau ac adroddiadau rheolaidd i'r Pwyllgor Gwaith ac i'r Pwyllgor Craffu. Mae'r fframwaith yn parhau i gael ei datblygu i ganolbwyntio ar hunanasesiad gan Benaethiaid Gwasanaeth, ac ar y meysydd allweddol o risg a thrawsnewid. Mae hefyd yn canolbwyntio ar welliannau i adrodd ar y gweithlu a gwybodaeth ariannol. Yn ystod hydref 2013, cynhaliwyd cyfres o Adolygiadau Gwasanaeth a oedd yn cwmpasu cyllidebau a pherfformiad a oedd yn hysbysu'r broses y gyllideb.

Roedd trefniadau Rheolaeth Ariannol mewn lle trwy'r flwyddyn, er bod gwendidau wedi eu hadnabod yn yr hen ledjer ariannol a systemau cysylltiedig a ddefnyddiwyd i gau'r cyfrifon ar gyfer 2012-13. Bwriad gweithredu system ariannol newydd a aeth yn fyw ym mis Ebrill 2013 oedd datrys gwendidau hyn, ond mae gweithredu'r system wedi arwain at oedi a gwallau wrth wneud a chofnodi rhai trafodion. Yr effaith oedd bod bylchau mewn rheolaethau ariannol a diffyg cydymffurfio â rheolaethau system. Mae adnodd ychwanegol wedi ei gyflwyno i fynd i'r afael â'r materion a nodwyd, mae'r sefyllfa yn cael ei arolygu a Chynllun Gweithredu yn ei le i ddatrys unrhyw faterion sy'n weddill.

Roedd y gwaith a gynlluniwyd ar ddatblygu strategaeth gomisiynu a diweddarau polisïau a gweithdrefnau caffael wedi cael ei ohirio. Mae gwendidau o gydymffurfiaeth a Gwerth am Arian yn ymwneud â Chaffael a derbyniwyd adroddiad ymgynghorydd beirniadol yn ystod y flwyddyn. Rhaglen Wella ar gyfer Caffael ar y gweill.

Mae Archwilio Mewnol ac adrodd ar brosesau sy'n cefnogi cyflawni amcanion y Cyngor ac mae eu hadroddiad blynyddol yn rhan bwysig o'r adolygiad o effeithiolrwydd a ddisgrifir yn Adran 5 y Datganiad hwn.

Rheoli hawliadau grant [derbyn drafft yn ddiweddar iawn - a oes angen amlygu hwn?]

Egwyddor Dau: Aelodau a swyddogion yn gweithio gyda'i gilydd i gyflawni pwrpas cyffredin gyda swyddogaethau a rolau wedi'u diffinio'n glir.

Thema Allweddol: Proffesiynol a Threfnus

Mae'r Cyngor wedi mabwysiadu trefn Pwyllgor Gwaith gydag Arweinydd a etholir gan y Cyngor ynghyd a Phwyllgor Gwaith o hyd at chwe aelod a benodir gan yr Arweinydd. Mae'r Pwyllgor Gwaith yn gwneud penderfyniadau ar faterion strategol allweddol ac yn gyfrifol am weithredu'r polisiau y cytunwyd arnynt gan y Cyngor. Mae gan bob Cynghorydd bortffolio i swyddogaeth benodol y Cyngor. Mae dau bwyllgor sgrwtini yn dal y Pwyllgor Gwaith i gyfrif, mae'r rhain yn cynnwys cynghorwyr nad ydynt ar y Pwyllgor Gwaith. Mae pwyllgorau rheoleiddio yn cynnwys Cynllunio, Trwyddedu, Apeliadau ac Archwilio, ynghyd â nifer o bwyllgorau eraill a sefydlwyd at ddibenion penodol.

Mae'r trefniadau ar gyfer pwyllgorau a'r cynllun dirprwyo i swyddogion ac aelodau wedi eu cynnwys yng nghyfansoddiad y Cyngor. Gwnaed newidiadau sylweddol i'r strwythur pwyllgorau ac i'r swyddogaeth sgrwtini dros y blynyddoedd diwethaf yn arbennig felly wrth baratoi ar gyfer etholiadau Mai 2013 a'r gostyngiad yn nifer yr aelodau o ddeugain i ddeg ar hugain ac ar gyfer wardiau aml-aelod.

Mae Protocol Perthynas newydd rhwng Aelodau a Swyddogion ac yn ystod 2013 cytunwyd ar raglen, gyda chefnogaeth CLILC i gynorthwyo i ddatblygu'r Pwyllgor Gwaith a'r ffordd y mae aelodau ac uwch swyddogion yn cydweithio; mae hyn yn cynnwys swyddogaethau allweddol yr Arweinydd a'r Prif Weithredwr a phrotocol ar gyfer Pwyllgor Gwaith Cysgodol.

Cwblhawyd strwythur uwch reoli'r Cyngor yn ystod 2012. Gwnaed adolygiad o'r haen nesaf – y Penaethiaid Gwasanaeth yn 2013-14 ac arweiniodd hyn at ostyngiad o chwe swydd ar y lefel hon. Roedd y dasg wedi ei gwblhau ym mis Rhagfyr 2013.

Mae'r strwythur Uwch Reoli yn cynnwys Prif Weithredwr sydd wedi ei ddynodi'n Bennaeth y Gwasanaeth Tâl; Dirprwy Brif Weithredwr sy'n gyfrifol am arwain ar swyddogaethau mewnol y Cyngor ac am sicrhau llywodraethu corfforaethol da; a thri Chyfarwyddwr sy'n arwain y rhaglenni ar gyfer eu grŵp o wasanaethau, gan gymryd cyfrifoldeb am bolisi, cynllunio a pherfformiad y swyddogaethau hynny. Y pum swyddog hyn yw Uwch Dîm Arweinyddiaeth (UDA) yr Awdurdod.

Y ddau Bennaeth Swyddogaeth ar gyfer Adnoddau ac ar gyfer Busnes y Cyngor yw'r Prif Swyddog Cyllid (PSC) dynodedig a'r Swyddog Monitro. Mae'r ddau swyddog yn adrodd i'r Dirprwy Brif Weithredwr sy'n gyfrifol am reoli eu perfformiad ac am gydlynu eu swyddogaethau llywodraethu o fewn y fframwaith llywodraethu corfforaethol, perfformiad a rheoli newid.

Y model rheoli a gytunwyd yw bod yr UDA yn arwain ar ddatblygu gweledigaeth a chyfeiriad strategol y Cyngor ac yn cael eu dal i gyfrif yn y swyddogaeth honno; a bod rôl weithredu gan y tîm rheoli ehangach. Mae'r PSC a'r Swyddog Monitro yn mynychu cyfarfodydd yr UDA yn ôl y galw ac yn aelodau allweddol o'r tîm Penaethiaid Gwasanaeth. Mae ganddynt fynediad parod at y Prif Weithredwr a'r UDA a'i aelodau unigol.

Mae'n ofynnol bod pob awdurdod lleol yn asesu eu trefniadau yn flynyddol yn erbyn Datganiad CIPFA ar Swyddogaeth y Prif Swyddog Cyllid mewn Llywodraeth Leol ac yn adrodd ar ei gydymffurfiaeth neu'n egluro unrhyw drefniadau gwahanol. Ers Ionawr 2013, mae'r model rheoli a gymeradwywyd yn fodel gwahanol i'r hyn a ragwelir gan Ddatganiad CIPFA ond bwriedir iddo gael yr un effaith. Mae protocol yn cael ei greu i sicrhau fod trefniadau'r Cyngor yn cael effaith cyfatebol; bydd hyn yn cynnwys mynediad i gyfarfodydd a

phapurau'r UDA ynghyd â mesurau diogelwch eraill. Bydd y protocol yn cael ei ystyried gan y Cyngor llawn, ym mis Hydref 2014. Mae effeithiolrwydd y protocol ar gyfer papurau pwyllgor wedi cael ei hadolygu, ac fe'i diwygiwyd a'i roi ar waith ym mis Chwefror 2014. Bydd effeithiolrwydd y trefniadau hyn yn cael ei adolygu gan y rheolwyr yn Hydref 2014.

Mabwysiadodd y Cyngor y Safonau Archwilio Mewnol mewn Gwasanaethau Cyhoeddus yn Ebrill 2013 Mae yna hefyd ddisgwyliad bod awdurdodau lleol yn cydymffurfio â Datganiad CIPFA ar Rôl y Pennaeth Archwilio Mewnol mewn Sefydliadau Gwasanaeth Cyhoeddus. Mae trefniadau'r Cyngor yn gyson â'r egwyddorion a nodwyd yn y datganiad. Cynhelir adolygiad o effeithiolrwydd Archwilio Mewnol.

Roedd rhai gwasanaethau corfforaethol wedi eu cryfhau fel rhan o'r ymateb i'r Arolygiad Llywodraethu Corfforaethol yn 2009. Yn ystod y flwyddyn, o ganlyniad i'r toriadau yn y gyllideb, ac anawsterau o ran recriwtio, mae nifer o wasanaethau corfforaethol yn awr yn edrych ar ffyrdd o reoli'r galw cleient gan swyddogaethau rheng flaen ac maent ar hyn o bryd yn destun adolygiad gan y Dirprwy Brif Weithredwr.

Telir lwfansau i aelodau yn ôl trefn leol sy'n seiliedig ar benderfyniadau Panel Annibynnol Cymru ar Gydabyddiaeth Ariannol. Cyhoeddwyd adroddiadau penodol i'r Cyngor hwn ynglŷn â'r flwyddyn dan sylw. Y Cyngor Llawn sy'n penderfynu ar faterion dewisol ac mae'r cynlluniau, a'r taliadau a wnaed i aelodau dan y cynllun, wedi eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor.

Mabwysiadwyd Datganiad Polisi Tâl ym Mawrth 2012 yn ôl y galw ac fe'i diweddarwyd ym Mawrth 2013 a 2014.

Egwyddor Tri: Hyrwyddo gwerthoedd yr awdurdod ac arddangos gwerthoedd llywodraethu da trwy gynnal safonau uchel o ymddygiad.

Thema Allweddol: Proffesiynol a Threfnus

Mae'r Cynllun Corfforaethol ar gyfer 2012-15 yn nodi gwerthoedd y Cyngor a daeth y rheini'n rhan greiddiol o Weledigaeth y Cynllun Trawsnewid a'r Diwylliant Trawsnewid. Mae'r chwe thema allweddol yn sail i'r ffordd gorfforaethol o weithio a rhoddir pwyslais ar bwysigrwydd llywodraethu da yn y Cynllun Corfforaethol newydd.

Mae'r Cod Lleol Llywodraethu Corfforaethol wedi ei ddiweddarau yn Hydref 2013.

Mae nifer o godau ymddygiad a phrotocolau yn eu lle fel rhan o'r Cyfansoddiad i sicrhau safonau uchel o ymddygiad ac ymarweddiad. Mae Polisi i Rwystro Twyll a Llygredd yn y Cyfansoddiad ynghyd â chynlluniau atodol.

Mae Pwyllgor Safonau gweithgar ac effeithiol wedi'i sefydlu ac fe adroddodd ar ei waith mewn adroddiad blynyddol ar ddiwedd y flwyddyn. Bu hanes o gwynion yn erbyn aelodau'r cyngor, yn aml gan aelodau eraill. Mae nifer y cwynion hyn wedi gostwng yn sylweddol iawn heb unrhyw gwynion a gadarnhawyd yn ystod y flwyddyn, a Chadeirydd y Pwyllgor Safonau yn cyfeirio at welliant mawr mewn safonau o fewn y cyngor sydd wedi arwain yn naturiol at ostyngiad mewn materion ymddygiad a chwynion yn cael eu codi.

Egwyddor Pedwar: Cymryd penderfyniadau tryloyw sydd ar sail tystiolaeth ac yn cael eu sgrwtineiddio'n effeithiol a rheoli risg.

Thema Allweddol: Arloesol, Uchelgeisiol ac Iach

Mae'r trefniadau ar gyfer dirprwyo penderfyniadau gweithredol i Aelodau unigol yn cael dealltwriaeth draws yr Awdurdod ac fe ailgyhoeddwyd canllawiau ym mis Awst 2013. Bydd ei effeithiolrwydd yn cael ei adolygu gan y rheolwyr yn yr hydref.

Yn 2012, cyflwynodd y Cyngor systemau newydd i sicrhau mynediad hawdd i bapurau a chofnodion y Cyngor ac o fis Mai 2013 mae aelodau a'r cyhoedd wedi cael budd llawn y mynediad at bapurau pwyllgor a'r wybodaeth gefndirol. Mae gan aelodau fynediad uniongyrchol i'r systemau electronic yn ystod y cyfarfodydd.

Cryfhawyd rôl y swyddogaeth sgrwtini fel rhan o raglen waith y Comisiynwyr a chyhoeddwyd Adroddiad Blynyddol ym mis Mai yn gosod allan y gwaith a wnaed gan y Pwyllgorau yn ystod y flwyddyn. Roedd sgrwtini hefyd yn destun Astudiaeth Gwella genedlaethol gan Swyddfa Archwilio Cymru yn gynnar yn 2013 a chynhaliodd y Cyngor hunanwerthusiad fel rhan o'r astudiaeth. Mae canlyniadau'r hunanwerthusiad yn dangos canfyddiad nad yw sgrwtini eto'n cefnogi'n gadarnhaol y Cyngor a'i Wasanaethau. Bydd canlyniadau'r hunanwerthusiad yn cael ei ystyried yng nghyd-destun newidiadau a wnaed ers Mai 2013 a'r adroddiad a'r canllawiau cenedlaethol sydd i ddod. Ers Mehefin 2013 lleihawyd nifer y pwyllgorau sgrwtini o bump i ddau ac mae effeithiolrwydd y newid yn cael ei adolygu. Mae'r Dirprwy Brif Weithredwr yn gweithio gyda Sgrwtini er mwyn cyflwyno dull gweithio mwy corfforaethol, gyda'r bwriad bod Sgrwtini yn ychwanegu gwerth i berfformiad gwasanaethau ac i'r Cyngor gyflawni ei amcanion. Mae grŵp gweithio wedi ei greu i adolygu cylch gorchwyl y Pwyllgorau Sgrwtini. Gwnaed newidiadau drafft sy'n destun ymgynghori ar hyn o bryd. Bwriedir iddynt fynd i'r Cyngor llawn yn Hydref 2014.

Bu trefniadau Rheoli Risg yn datblygu dros y ddwy flynedd diwethaf ac fe ail-gadarnhawyd a mabwysiadu'n ffurfiol y polisïau a'r arweiniad ym mis Medi 2012. Parheir i fewnosod y trefniadau yn y gwasanaethau ac yn gorfforaethol ond mae cynnydd yn araf. Mae adnoddau ychwanegol wedi eu hadnabod i gefnogi cynnydd.

Bu rheoli newid yn wan o fewn yr awdurdod a doedd rheoli prosiect ddim wedi ei sefydlu. Yn ystod y flwyddyn, cymerwyd camau breision i ddatblygu fframwaith rheoli rhaglen a phrosiect newydd ac i greu capasiti i gefnogi'r Cynllun Trawsnewid. Mae effeithiolrwydd y fframwaith yn cael ei adolygu.

Mae Pwyllgor Archwilio effeithiol mewn lle. Cwblhaodd y pwyllgor hunanasesiad yn ystod y flwyddyn gan adrodd ar ei waith ar ddiwedd y flwyddyn.

Mae trefniadau tryloyw a hygyrch ar gyfer delio gyda chwynion a daeth Polisi Pryderon a Chwynion newydd i rym yn Ebrill 2013 yn seiliedig ar y polisi safonol a ddatblygwyd gydag Ombwdsmon Gwasanaethau Cyhoeddus Cymru. Mae Archwilio Mewnol wedi cynnal profion sampl o gydymffurfiaeth ac mae adroddiad wedi ei gynhyrchu. Mae dau faes gwasanaeth lle mae diffyg cydymffurfio sydd bellach yn cael sylw yn gorfforaethol trwy Gynllun Gweithredu y cytunwyd arno. Roedd nifer y cwynion i'r Ombwdsmon unwaith eto gymharol isel, gyda dim ond un cwyn yn cyrraedd y trothwy ymchwiliad; a'r gwyn wedi ei ganiatáu.

Yn ddiweddar mae'r Cyngor wedi diweddarau ac ail-lansio ei Bolisi ar Rannu Pryderon i gydymffurfio â'r prawf cyfreithiol statudol newydd. Mae'r Polisi wedi cael mwy o amlygrwydd ar wefan y Cyngor. Fodd bynnag, cydnabyddir bod diffygion, sef bod angen gweithdrefn ddogfenedig, mae angen i gynyddu ymwybyddiaeth / hyfforddiant ac i ddatblygu cronfa ddata gorfforaethol ganolog i ddal y wybodaeth a sicrhau ei bod yn cael ei ddadansoddi a'i adrodd yn briodol. Y bwriad yw y bydd yn hyfforddi cyn bo hir ar gyfer rheolwyr canol trwy'r Gynhadledd Rheolwyr Canol ac y bydd yn delio â chwynion datgelu camarfer yn ffurfio rhan o'r hyfforddiant sgiliau ymchwilio sy'n cael ei drefnu ar hyn o bryd.

Egwyddor Pump: Datblygu capasiti a gallu Aelodau a swyddogion i fod yn effeithiol.

Thema Allweddol: Gwerthfawrogi a Datblygu'n Pobl

Yn ystod y flwyddyn enillodd y Cyngor y Siatr Gymreig ar gyfer Cefnogi a Datblygu Aelodau a ddatblygwyd gan CLILC ac awdurdodai i gynnig canllaw, ysgogiad a chydnabyddiaeth i awdurdodau sy'n dymuno cynnig lefel uchel o gefnogaeth i'w haelodau. Mae disgrifiadau swydd wedi bod yn eu lle i aelodau ers 2012 ac mae nifer o aelodau wedi cwblhau adolygiadau datblygu personol. Cyflwynwyd rhaglen gynefino i aelodau newydd o fis Mehefin 2013 ymlaen. Y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd sy'n goruchwyllo'r meysydd hyn ac mae'r Cadeirydd yn gweithredu fel Pencampwr Datblygu Aelodau. Mae disgrifiadau swydd / person ac adolygiadau datblygiad personol ar gyfer Aelodau etholedig bellach wedi cael eu hystemyn i gynnwys y saith aelod cyfetholedig o'r Pwyllgor Safonau. O 2014, mae aelodau hefyd yn paratoi adroddiadau blynyddol unigol sy'n cael eu cyhoeddi ar wefan y Cyngor.

Cwblhawyd Strategaeth Adnewyddu Ddemocrataidd yn ystod y flwyddyn wrth baratoi ar gyfer yr etholiadau a gynhaliwyd ym Mai 2013. Cyfrannodd y Strategaeth at gynnydd yn nifer yr ymgeiswyr yn yr etholiad a'r canran a bleidleisiodd. Mae pryder o hyd am ddiffyg amrywiaeth yr ymgeiswyr a'r aelodaeth.

Mae gennym Strategaeth Pobl a strategaethau ar gyfer Datblygu'r Gweithlu, Talent, a Chynllunio Olyniaeth ac mae gan y Cyngor achrediad Buddsoddwyr Mewn Pobl. Roedd rhaglen anwytho staff yn ei le i staff a rheolwyr trwy'r flwyddyn.

Mae'r cynllun corfforaethol ar gyfer Adolygu Datblygiad Personol wedi ei sefydlu yn gadarnach y flwyddyn. Mae'r cynllun yn berthnasol i'r holl staff gan gynnwys Uwch Reolwyr. [adrodd canran yma]. Gosodwyd targed o 70% i sicrhau graddfa uwch yn ystod 2014-15. Mae trefniadau yn cael eu gwneud i dargedu hyfforddiant a datblygiad ar sail fwy cyson a gyda ffocws pendant, sydd â chysylltiad â'r broses werthuso, wrth i gyllidebau leihau.

O ganlyniad i'r flaenoriaeth a roddwyd i gwblhau'r prosiect Arfarnu Swyddi corfforaethol, roedd llai o gynnydd ar ddatblygu'r cynlluniau Adnoddau Dynol corfforaethol. Byddwn yn diweddarau'r strategaethau i gynnwys anghenion y Cynllun Trawsnewid a chanlyniadau'r arolwg staff.

Mae fforwm Rheolwyr Canol bywiog ac mae'r Clwb Sbardun yn cynnig sesiynau dysgu ac ysbrydoli sydd ar gael i'r holl staff. Fel rhan o weithgaredd y Cynllun Trawsnewid a gweithgaredd ymgysylltu a staff, rhoddwyd cyfle i unigolion ar draws yr awdurdod i weithio ar brosiectau a strategaethau corfforaethol.

Egwyddor Chwech: Ymgysylltu gyda phobl leol a budd-ddeiliaid eraill er mwyn sicrhau atebolrwydd cadarn.**Thema Allweddol: Canolbwyntio ar y Cwsmer, y Dinesydd a'r Gymuned**

Roedd y Strategaeth Ymgysylltu â'r Gymuned a baratowyd yn 2011 yn ei lle o hyd ac fe'i cefnogwyd gan y Canllawiau ar Ymgynghori ac Ymgysylltu â Staff. Mae'r strategaeth wedi dyddio bellach a bwriedir ei ddisodli gan Siatr Gofal Cwsmer ynghyd â'r Strategaeth Cyfathrebu Gorfforaethol. Cyflawnwyd ymgynghori cyhoeddus effeithiol fel rhan o'r prosesau cynllunio corfforaethol a gosod y gyllideb, yn ogystal ag yn datblygu strategaethau ar gyfer darparu gwasanaethau allweddol yn y dyfodol. O ganlyniad i weithgarwch ymgysylltu â'r cyhoedd yn ystod yr ychydig flynyddoedd diwethaf, mae cronfa o ddinasyddion sydd wedi gwirfoddoli i gynorthwyo'r Cyngor fel ymgynghoreion yn y dyfodol. Mae'r Cyngor yn gweithio'n agos gyda Menter Môn drwy'r prosiect Lleisiau Lleol i wneud y gorau o gyfleoedd ymgynghori.

Mae trefniadau mewn lle ar gyfer ymgysylltu gyda grwpiau o gydranddeiliaid sy'n cynnwys Siatr Cynghorau Cymuned a Chompact Sector Gwirfoddol.

Cynhaliodd y Cyngor arolwg o'i thrigolion yn 2012 ond mae bellach yn defnyddio canlyniadau'r Arolwg Cenedlaethol Cymru i gael adborth ar sail gymharol yn flynyddol ar draws awdurdodau Cymru. Mae'r arolwg 2014 yn dangos bod 59% o ymatebwyr Ynys Môn yn cytuno bod y Cyngor yn darparu gwasanaethau o ansawdd uchel. Mae'r gyfradd hon yn uwch na'r cyfartaledd ar gyfer Cymru ac yn welliant sylweddol ar y llynedd (48%). Dangosodd yr arolwg fod ychydig yn fwy ymatebwyr yn cytuno nac yn anghytuno bod y Cyngor yn dda am roi gwybod i bobl sut mae'n perfformio - hefyd yn well na'r cyfartaledd a chynnydd sylweddol ar y llynedd.

Mae trefniadau mewn lle i ymgysylltu â Llywodraeth Cymru, Archwilio Allanol, rheoleiddwyr allanol a CLILC. Cryfhawyd y rhain yn ystod y cyfnodau diweddar o ymyrraeth ac mae angen eu cynnal fel rhan o'r trefniadau llywodraethu i'r dyfodol.

Roedd Strategaeth Gyfathrebu mewn lle ar gyfer y flwyddyn. Mae pedair rhan i'r strategaeth: Ymgysylltu a'r Dinesydd a'r Gymuned; Y Wasg; Brand y Cyngor; a Chyfathrebu Mewnol. Daeth Cyfathrebu Mewnol yn faes creiddiol i'w ddatblygu yn y Cynllun Trawsnewid.

Cyhoeddwyd adroddiadau blynyddol ar eu gwaith gan Sgriwtini yn ogystal â'r Pwyllgorau Safonau ac Archwilio. O Mehefin 2014, mae aelodau unigol yn cyhoeddi adroddiad blynyddol hefyd.

Denodd arolwg staff cyntaf y Cyngor ers rhai blynyddoedd gyfradd ymateb o 32% ac roedd y canlyniadau yn galonogol. O'r staff hynny a ymatebodd, mae'r rhan fwyaf (71%) yn falch o weithio i'r Cyngor ac 75% yn fodlon gyda'r Cyngor fel cyflogwr. Mae 89% o'r staff yn mwynhau eu gwaith rhan fwyaf o'r amser a 85% yn fodlon ar eu swydd. Mae'r arolwg wedi amlygu bod angen gwaith ar bob lefel i sicrhau bod staff yn teimlo eu bod yn cael eu gwerthfawrogi, i gyfathrebu ac ymgynghori yn well ar faterion pwysig sy'n effeithio ar staff ac i roi gwybod iddynt am benderfyniadau a wneir sy'n effeithio ar Ynys Môn yn ei gyfanrwydd.

Mae trefniadau sefydlog ar gyfer ymgysylltu â staff: gyda'r Undebau Llafur trwy'r Cyd-bwyllgor Ymgynghorol Lleol a chyfarfodydd llai ffurfiol, a chyfathrebu gyda staff yn gyffredinol trwy, er enghraifft bwletinâu staff misol. Mae ymgynghori a rheolwyr a staff a chant eu cynnwys yn y penderfyniadau fel rhan o'r Rhaglen Trawsnewid.

5 ADOLYGU EFFEITHIOLRWYDD

Mae gan Gyngor Sir Ynys Môn gyfrifoldeb am gynnal, o leiaf yn flynyddol, adolygiad o effeithlonrwydd ei fframwaith llywodraethu gan gynnwys y drefn rheolaeth fewnol. Mae'r adolygiad o effeithlonrwydd wedi ei siapio gan waith rheolwyr o fewn yr awdurdod sydd â chyfrifoldeb am ddatblygu a chynnal yr amgylchedd llywodraethu, gan adroddiad blynyddol Pennaeth Archwilio Mewnol, a hefyd gan sylwadau a wnaed gan archwilwyr allanol ac asiantaethau arolygu ac archwilio eraill.

Mae effeithlonrwydd y fframwaith llywodraethu wedi ei werthuso trwy gyfuniad o:

- canlyniadau adolygiadau a monitro cyson yn ystod y flwyddyn gan swyddogion a phwyllgorau;
- adolygiad o ddogfennau perthnasol a baratowyd o fewn y flwyddyn neu yn ymwneud a'r flwyddyn;
- adolygiad o gynnydd yn erbyn y Cynllun Trawsnewid;
- adolygiad o'r chwe thema sy'n sail gwerthoedd yr awdurdod;
- adolygu adborth gan Estyn ac AGGCC a'r byrddau adfer perthynol ar y gwaith gwella ynglŷn ag Addysg a Gwasanaethau Plant;
- cyfres o gyfweiliadau gyda swyddogion allweddol;
- trafodaeth gyda, a chael sylwadau gan, grwpiau o swyddogion ac aelodau gan gynnwys yr UDA a'r Pwyllgor Gwaith.

Mae adolygiadau a monitro cyson yn golygu:

- gweithgaredd rheoli risg ffurfiol, gan gynnwys ystyriaeth benodol i'r risgiau hynny sy'n gysylltiedig â phrosesau llywodraethu;
- Archwilio Mewnol, y mae eu gwaith yn cymryd ystyriaeth o risgiau sydd wedi eu hadnabod, trwy archwiliadau cyson o'n prif systemau, sefydliadau, prosiectau o sylwedd a phrif brosesau llywodraethu gan gynnwys rheoli risg, yn gyson efo'r cynllun archwilio mewnol, ac yn cynnwys gwaith 'dilyn-i-fyny' i sicrhau fod uwch swyddogion yn cyflwyno'r argymhellion sydd wedi eu cytuno;
- asesiad blynyddol Archwilio Mewnol gan archwilwyr allanol y Cyngor;
- gwaith Pwyllgorau Sgriwtini a phwyllgorau eraill y Cyngor gan gynnwys ei bwyllgorau Archwilio a Safonau,
- barn ac argymhellion archwilwyr allanol y Cyngor ynghyd ag asiantaethau adolygu ac arolygwyr eraill,
- monitro cyson gan aelodau ac uwch-reolwyr o wella perfformiad yn erbyn y Cynllun Corfforaethol a'r cynlluniau a'r strategaethau cefnogol.

Cymeradwyr y polisiâu allweddol, ac unrhyw addasiadau iddynt gan y Pwyllgor Gwaith, ac fe'u mabwysiadir yn ffurfiol gan y Cyngor Sir fel bo'r angen.

[Ym mis Gorffennaf, cynhaliwyd Hunan-Asesiad Corfforaethol gan Uwch Aelodau a Swyddogion, yn seiliedig ar y dystiolaeth a gasglwyd ar gyfer y Datganiad Llywodraethu a'r Adroddiad Perfformiad Blynyddol a gwybodaeth arall. Byddwn yn ymgynghori ar ganlyniadau'r hunan-asesiad a'i wneud ar gael i staff a rhanddeiliaid. [Bydd] hefyd yn llywio Datganiad hwn a'r Cynllun Gweithredu cysylltiedig.]

Gofynnwyd i'r Pwyllgor Archwilio am farn ar effeithlonrwydd a chyflawnrwydd y fframwaith a sylwadau ar fersiwn ddrafft o'r DLIB hwn cyn cyflwyno drafft terfynol yn ôl i'r Pwyllgor Archwilio i'w gytuno.

6 MATERION LLYWODRAETHU O SYLWEDD

Gwnaed cynnydd rhagorol ar draws nifer o themâu llywodraethu yn ystod y flwyddyn gan arwain at Adroddiad Gwella Blynyddol (AGB) gan Swyddfa Archwilio Cymru oedd yn casglu "bydd y Cyngor yn gwneud trefniadau i sicrhau gwelliant parhaus ar gyfer 2014-15. Canfyddwyd bod:

- "y Cyngor yn gwneud cynnydd cyson o ran cyflawni gwelliannau yn y rhan fwyaf o'i feysydd blaenoriaeth ar gyfer 2012-13 ond mae angen rhagor o welliannau mewn rhai gwasanaethau allweddol."
- "bod gweithdrefnau mwy trylwyr a chyson a datblygu trefniadau llywodraethu wedi cryfhau gallu'r Cyngor i werthuso a gwella gwasanaethau"; ac
- "os ydynt yn cael eu cyflawni'n effeithiol, y dylai cynlluniau'r Cyngor ar gyfer gwella a'i drefniadau i gynorthwyo gwelliannau ei helpu i ymateb i'r heriau ariannol a heriau eraill sydd i ddod."

Hefyd gwnaethant y cynnig: "Er mwyn gwneud cynnydd a chyflawni amcanion y Cynllun Trawsnewid, dylai'r Cyngor:

- sicrhau digon o gapasiti, gallu a sefydlogrwydd yn ei wasanaeth cyllid corfforaethol; a
- nodi a gwella gwendidau o ran rheoli'r system cyfriflyfr ariannol."

Mae adroddiad Pennaeth Archwilio Mewnol yn rhoi sicrwydd ar y fframwaith am reolaeth fewnol. Mae'n adnabod un adolygiad a wnaed yn ystod y flwyddyn a dderbyniodd raddfa aswiriant "coch". Mae'r adroddiad yn ymwneud a thaliadau credydwy'r a wnaed trwy'r system CIVICA newydd a gyflwynwyd ar ddechrau'r flwyddyn, gan adnabod rhai bylchau rheolaeth a rhywfaint o fethiannau cydymffurfio a rheolau. Rhoddwyd lefel aswiriant o goch/amber ar adroddiadau ar ddau system arall sy'n seiliedig ar CIVICA (dyledwyr a ledjer) am resymau tebyg. Mae adroddiad Pennaeth Archwilio Mewnol hefyd yn adnabod pump o feysydd lle y byddai gwendidau o sylwedd mewn rheolaeth yn rhwystro'r Cyngor rhag dibynnu'n rhesymol ar y systemau o reolaeth fewnol ar gyfer y systemau a gafodd eu hadolygu yn ystod y flwyddyn. Y meysydd hyn oedd:

- Parhad Busnes;
- Rheoli Risg;
- Llywodraethu: cydymffurfio gyda pholisïau a gweithdrefnau corfforaethol allweddol;
- Rheoli Gwybodaeth; a
- Chyflwyno Systemau, yn arbennig ynglyn a chyflwyno systemau ariannol allweddol.

Gwnaed cynnydd da ar nifer o'r camau a nodwyd yn Datganiad Llywodraethu Blynyddol y 2012-13 fel Materion Arwyddocaol:

- Rydym wedi sefydlu Byrddau Rhaglen Trawsnewid; Swyddfa Rheoli Rhaglen Corfforaethol a threfniadau llywodraethu cysylltiedig;
- Gwnaed cynnydd ar ddiogelwch data a reoli asedau gwybodaeth, ond mae mwy eto i'w wneud;

ond mae cynnydd yn arafach ar gynllunio ar gyfer a chyflawni arbedion sydd eu hangen ar y Cyngor, er y cynnydd sy'n cael ei wneud yn awr.

Mae cynnydd hefyd yn arafach ar rai o'r meysydd eraill yn y Cynllun Gweithredu Llywodraethu ac Aswiriant:

- Rheoli Risg, er bod y fframwaith wedi ei gytuno'n ffurfiol bellach;
- Parhad Busnes;
- Cydymffurfio efo polisïau corfforaethol allweddol;
- Systemau Gwybodaeth;
- [ychwanegu ar ol adolygu'r cynllun gweithredu].

Adlewyrchir yr eitemau hyn yn adroddiad y Pennaeth Archwilio Mewnol, yn yr hunan asesiad neu yn yr AGB a'u cynnwys yn y Cynllun Gweithredu ar gyfer Llywodraethu am 2014-15.

Yn seiliedig ar yr adolygiad a amlinellir uchod, ac yn benodol, adroddiad blynyddol y Pennaeth Archwilio Mewnol; yr hunan asesiad corfforaethol, ac Adroddiad Gwella Blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru mae'r materion canlynol wedi eu hadnabod fel y materion llywodraethu o sylwedd ynglŷn â chyflawni gweledigaeth yr awdurdod:

Materion Llywodraethu o Sylwedd	
Mater	Gweithredu sydd wedi ei adnabod
<i>Yr angen i gynllunio a chyflawni'r arbedion sydd eu hangen gan y Cyngor</i>	<i>Datblygu Strategaeth Cyllideb Tymor Canol yn seiliedig ar y cynlluniau cyfredol a'r rhagamcanion</i> <i>Sefydlu Strategaeth Effeithlonrwydd fel rhan o gynlluniau strategol creiddiol y Cyngor</i> <i>Cyflwyno Polisi a strategaeth Comisiynu a Chaffael</i>
<i>Cymryd y camau technegol a strwythurol yn erbyn prosesu data personol heb ganiatâd neu yn anghyfreithlon ac yn erbyn colli neu ddifrodi data personol ar ddamwain</i>	<i>Mae'r Cyngor wedi cytuno archwiliad cydsyniol gan y Comisiynydd Gwybodaeth, a'r cynllun gweithredu dilynol</i> <i>Creu bwrdd prosiect i weithredu cynlluniau gwaith presennol ynghyd ag argymhellion y Comisiynydd Gwybodaeth</i>
<i>Capasiti Gwasanaethau Corfforaethol i gynwys Cylid, TGCh, Cyfraith, AD a sgrwtini</i>	<i>Mae'r gwasanaethau yn drafftio c"cyynnig" y gwasanaethau corfforaethol i'w drafod ac er mwyn sicrhau adnoddau ar gyfer blaenoriaethau corfforaethol a gwasanaeth</i>
<i>Systemau Ariannol, yn benodol y system ledjer</i>	<i>Cynllun Gweithredu i'w gyflwyno yn dilyn adolygiad ol-gyflwyno</i>
<i>Rheoli Risg</i>	<i>Rhaglen o waith yn yr Hydref</i>
<i>Caffael</i>	<i>Rhaglen Gwella Caffael yn cael ei drefnu</i>
<i>[efallai ychwanegu rhagor ar ol yr hunan asesiad]</i>	

7 ARDYSTIO'R DATGANIAD LLYWODRAETHU BLYNYDDOL

Rydym wedi ein cyngori ar oblygiadau canlyniad yr **adolygiad o effeithlonrwydd y fframwaith llywodraethu** gan y Pwyllgor Archwilio a bod y trefniadau **yn parhau i'w hystyried yn addas i bwrpas yn gyson a'r fframwaith llywodraethu**. Mae'r meysydd sydd wedi cael ymateb a'r rhai sydd i'w trin yn benodol trwy weithredu o'r newydd wedi eu hamlinellu yn y ddogfen.

Rydym yn bwriadu cymryd camau priodol i ymdrin gyda'r gwendidau hyn a'r rhai eraill a enwyd yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol ac i wella ymhellach ein trefniadau llywodraethu ac aswariant yn y flwyddyn sydd i ddod. Fe fyddwn yn monitro gweithrediad gwelliannau trwy'r Pwyllgor Archwilio ac fel rhan o'n hadolygiad blynyddol nesaf.

Arweinydd y Cyngor

Dyddiad:

Ar ran Cyngor Sir Ynys Môn

Prif Weithredwr

Dyddiad:

This page is intentionally left blank

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
ADRODDIAD:	PWYLLGOR ARCHWILIO
DYDDIAD:	22 GORFFENNAF 2014
PWNC:	ADRODDIAD BLYNYDDOL AR REOLI TRYSORLYS AM Y FLWYDDYN ARIANNOL 2013/14
DEILYDD(ION) PORTFFOLIO:	CYNGHORYDD H E JONES
SWYDDOG(ION) ARWEINIOL:	RICHARD MICKLEWRIGHT
SWYDDOG CYSWLLT:	BEN DAVIES (EST. 2601)
<p>Natur a rheswm am adrodd Cydymffurfio a'r rheoliadau a gyflwynwyd dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 a chyda Cynllun Dirprwyo'r Cyngor ar gyfer Materion Trysorlys am y cyfnod 2014/15 (Atodiad 8).</p> <p>Yn unol â Chynllun Dirprwyo Rheoli'r Trysorlys am 2014/15, (Atodiad 8 o Ddatganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2014/15) caiff yr adroddiad hwn ei gyflwyno i'r Pwyllgor Gwaith ac yna i'r Cyngor lawn yn dilyn ei sgrwtineiddio gan y Pwyllgor hwn.</p>	

Crynodeb

Mae'n rhaid i'r Cyngor hwn trwy reoliadau o dan ddeddf Llywodraeth Leol 2003 gynhyrchu adroddiad blynyddol y Trysorlys yn adlewyrchu gweithgareddau Rheoli Trysorlys ar ddangosyddion pwylllog a thrysorlys gwirioneddol am 2013/14. Mae'r adroddiad hwn yn bodloni gofynion côd ymarfer CIPFA ar Reoli Trysorlys (y Côd) a Chôd Pwylllog CIPFA ar gyfer Cyllid Cyfalaf mewn Awdurdodau Lleol (Y Côd Pwylllog).

O dan y Côd Pwylllog, mae'n ofynnol i bob awdurdod lleol osod dangosyddion pwylllog ar gyfer benthyca a buddsoddi ymysg ffactorau eraill ymhob blwyddyn. Fe gadarnhaodd y Cyngor ei gyfyngiadau am 2013/14 ar 5 Mawrth 2013 ac mae gwybodaeth am ganlyniadau wedi ei ddarparu.

Yn ystod 2013/14 y gofynion lleiaf ynglŷn ag adrodd yn ôl oedd bod y Cyngor llawn yn derbyn yr adroddiadau canlynol :-

- Strategaeth flynyddol y trysorlys o flaen y flwyddyn (a dderbyniwyd ar 5 Mawrth 2013);
- Adroddiadau diweddarau canol y flwyddyn (o leiaf) ar y trysorlys a dderbyniwyd ar 27 Mawrth 2014);
- Adroddiad blynyddol ar ôl y flwyddyn ac yn disgrifio'r gweithgaredd o'i gymharu â'r strategaeth (yr adroddiad hwn).

Mae'r amgylchedd rheoleiddiol yn rhoi'r cyfrifoldeb i Aelodau i adolygu a sgrwtineiddio polisi a gweithgareddau rheoli trysorlys. O'r herwydd, mae'r adroddiad yma'n bwysig gan ei fod yn darparu manylion am y sefyllfa alldro ar gyfer gweithgareddau trysorlys ac mae'n tynnu sylw at gydymffurfiaeth â pholisïau'r Cyngor a gymeradwywyd yn flaenorol.

Mae'r Cyngor hwn yn cadarnhau ei fod wedi cydymffurfio gyda'r gofynion o dan y Côd i'r Pwyllgor Archwilio sgrwtineiddio'r holl adroddiadau rheoli trysorlys uchod cyn eu cyflwyno i'r Cyngor llawn.

Er mwyn cefnogi rôl sgrwtini aelodau'r Pwyllgor Archwilio cafwyd hyfforddiant i aelodau ar faterion rheoli trysorlys yn ystod mis Gorffennaf 2013 fel rhan o'r hyfforddiant cynefino ar ôl etholiadau Mai 2013. Cafwyd hyfforddiant pellach ym mis Gorffennaf.

Yn ystod 2013/14, cydymffurfiodd y Cyngor â'r anghenion deddfwriaethol a rheoleiddiol. Mae'r dangosyddion pwylllog a thrysorlys gwirioneddol allweddol sy'n manylu ar effaith gweithgareddau cyfalaf yn ystod y flwyddyn gyda chymaryddion, fel a ganlyn:-

Data ar gyfer Dangosyddion darbodus a thrysorlys gwirioneddol	2012/13 Gwirioneddol £000	2013/14 Gwreiddiol £000	2013/14 Gwirioneddol £000
Gwariant Cyfalaf	16,677	19,000	20,936
• Dim-CRT	8,751	4,900	3,169
• CRT	25,428	23,900	24,105
• Cyfanswm			
Cyfanswm Gofyniad Cyllido Cyfalaf			
• Dim-CRT	81,346	88,500	86,286
• CRT	25,062	23,700	23,903
• Cyfanswm	106,408	112,200	110,189
Benthycia Gros	96,097	122,000	89,590
Dyled Allanol	96,097	124,000	89,590
Buddsoddiadau *			
• Mwy na blwyddyn	-		-
• O dan flwyddyn	13,468		9,196
• Cyfanswm	13,468		9,196

Gellir gweld dangosyddion pwylllog a thrysorlys eraill ym mhrif gorff yr adroddiad hwn. Mae'r Swyddog Adran 151 hefyd yn cadarnhau y benthycwyd arian i bwrpas cyfalaf yn unig ac na chafodd y terfynau benthycia statudol (y terfyn awdurdodedig), eu torri.

Gwelwyd yr un amgylchedd heriol yn ystod blwyddyn ariannol 2013/14 â'r blynyddoedd cynt, sef dychweliadau isel ar fuddsoddiadau a risg gwrthbarti yn parhau.

Argymhellion

Argymhellir bod y Pwyllgor:-

- (i) Yn nodi'r dangosyddion pwylllog a thrysorlys gwirioneddol am 2013/14 yn yr adroddiad hwn.
- (ii) Yn ystyried yr adroddiad rheoli trysorlys blynyddol am 2013/14 a'i gyflwyno ymlaen i'r Pwyllgor Gwaith gydag unrhyw sylwadau.

Atodiadau:

- Atodiad 1 - Crynodeb o Werth y Portffolio ar 31 Mawrth 2014
- Atodiad 2 - Graddfeydd Credyd Gwrthbartion buddsoddi a'r adneuron a ddelir gyda phob un ar 31 Marwrth 2014
- Atodiad 3 - Graddfeydd Credyd Cyfatebol
- Atodiad 4 - Yr Economi a Graddfeydd Llog – Sylwebaeth gan Capita Asset Services

Papurau Cefndirol:

Datganiad ar y Strategaeth Rheoli Trysorlys 2013/14
Dangosyddion Darbodus a Thrysorlys am 2013/14.

1. CYFLWYNIAD

Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys ac yn crynhoi'r swyddogaethau/gweithgareddau/canlyniadau canlynol ym mlwyddyn ariannol 2013/14:-

- Gweithgaredd Cyfalaf;
- Effaith y gweithgaredd hwn ar ddyled waelodol y Cyngor (y Gofyniad Cyllido Cyfalaf);
- Adrodd yn ôl am y dangosyddion pwylllog a thrysorlys sydd eu hangen;
- Sefyllfa gyffredinol y trysorlys gan nodi sut y mae'r Cyngor wedi benthyca mewn perthynas â'r ddyled hon a'r effaith ar falansau buddsoddi;
- Crynodeb o symudiadau'r gyfradd log am y flwyddyn;
- Gweithgareddau manwl o ran dyledion; a
- Gweithgareddau buddsoddi manwl.

2. GWARIANT AC ARIANNU CYFALAF Y CYNGOR 2013/14

2.1 Mae'r Cyngor yn ymgymryd â gwariant cyfalaf ar asedau tymor hir. Fe all y gweithgareddau hyn fod naill ai:-

- Wedi eu cyllido ar unwaith trwy ddefnyddio adnoddau cyfalaf neu refeniw (derbyniadau cyfalaf, grantiau cyfalaf, cyfraniadau refeniw ac ati) nad ydynt yn cael effaith ar angen y Cyngor i fenthyca; neu
- Wedi eu cyllido trwy fenthyca: gallai hynny fod trwy fenthyca wedi ei gynllunio neu fel arall. Os nad oes digon o gyllid ar gael, neu os gwneir penderfyniad i beidio defnyddio adnoddau, bydd y gwariant cyfalaf yn creu'r angen i fenthyca.

2.2 Mae'r gwariant cyfalaf gwirioneddol yn ffurfio un o'r dangosyddion pwylllog sydd eu hangen. Mae'r tabl isod yn dangos gwariant cyfalaf gwirioneddol a sut y cafodd ei ariannu.

	2012/13 Gwirioneddol (£m)	2013/14 Amcangyfrif (£m)	2013/14 Gwirioneddol (£m)
Gwariant Cyfalaf heb fod yn CRT	17	19	21
Gwariant Cyfalaf CRT	9	5	3
Cyfanswm Gwariant Cyfalaf	26	24	24
Wedi ei gyllido yn y flwyddyn y tu allan i'r CRT:	11	8	9
• Wedi ei gyllido gan y CRT yn y flwyddyn	5	5	3
Gwariant Cyfalaf heb ei gyllido – tu allan i'r CRT	6	11	12
Gwariant Cyfalaf heb ei ariannu - CRT	4	0	0

3. ANGEN CYFFREDINOL Y CYNGOR I FENTHYCA

3.1 Mae angen sylfaenol y Cyngor i fenthyca ar gyfer gwariant cyfalaf yn cael ei alw yn Ofyniad Ariannu Cyfalaf (CFR). Mae'r ffigwr hwn yn fesur o sefyllfa'r Cyngor o ran dyledion. Mae'r CFR yn deillio o weithgaredd cyfalaf y Cyngor a pha adnoddau a ddefnyddiwyd i dalu am y gwariant cyfalaf. Mae'n cynrychioli gwariant cyfalaf 2013/14 a oedd heb ei ariannu (gweler y tabl uchod), a gwariant cyfalaf nas ariannwyd neu wariant net o flynyddoedd blaenorol nad ydynt eto wedi cael eu talu trwy refeniw neu adnoddau eraill.

3.2 Rhan o weithgareddau trysorlys y Cyngor yw mynd i'r afael â'r gofynion cyllido o ran yr angen hwn i fenthycu. Gan ddibynnu ar y rhaglen gwariant cyfalaf, mae gwasanaeth y trysorlys yn trefnu sefyllfa ariannol y Cyngor er mwyn sicrhau bod digon o arian ar gael i gyfarfod â'r cynlluniau cyfalaf a'r gofynion mewn perthynas â llif arian. Gellir cael yr arian hwn trwy fenthycu gan gyrrff allanol (fel y Llywodraeth, trwy'r Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWL) neu'r marchnadoedd arian), neu trwy ddefnyddio adnoddau arian dros dro o fewn y Cyngor.

3.3 Gostwng y CFR

3.3.1 Ni chaniateir i anghenion benthycu'r Cyngor (CFR) godi am byth. Mae yna reoliadau statudol yn eu lle i sicrhau bod asedau cyfalaf yn gyffredinol yn cael eu codi ar referniw dros fywyd yr ased. Mae'n rhaid i'r Cyngor godi tâl referniw blynyddol a elwir yn isafswm darpariaeth referniw - MRP er mwyn gostwng y CFR. I bob pwrpas, ad-daliad yw hwn o'r angen i fenthycu. Mae hyn yn wahanol i'r trefniadau rheoli trysorlys sy'n sicrhau bod arian ar gael i gwrdd ag ymrwymadau cyfalaf. Yn ogystal, gellir benthycu dyled allanol neu ei thalu'n ôl ar unrhyw adeg, ond nid yw hyn yn newid y CFR.

3.3.2 Gellir gostwng cyfanswm y CFR hefyd drwy:-

- ddefnyddio adnoddau cyllido cyfalaf ychwanegol (megis derbyniadau cyfalaf sydd heb eu defnyddio); neu
- godi mwy na'r tâl referniw statudol (MRP) ym mhob blwyddyn trwy Ddarpariaeth Referniw Wirfoddol (VRP).

3.3.3 Cafodd Polisi MRP 2013/14 y Cyngor (fel sy'n ofynnol dan gyfarwyddyd LLCC) ei gymeradwyo fel rhan o adroddiad strategaeth rheoli trysorlys 2013/14 ar 5 Mawrth 2013.

3.3.4 Dangosir isod CFR y Cyngor ar gyfer y flwyddyn ac mae'n cynrychioli dangosydd pwylllog allweddol. Mae hyn yn cynnwys unrhyw PFI a chynlluniau prydlesu ar y fantolen a fyddai'n cynyddu anghenion benthycu'r Cyngor, y CFR. Nid oedd cynlluniau o'r fath yn ystod y flwyddyn.

CFR Cronfa'r Cyngor	2012/2013 Gwirioneddol (£m)	2013/2014 Cyllideb (£m)	2013/2014 Gwirioneddol (£m)
Balans agoriadol	79	81	81
Ychwanegu gwariant cyfalaf heb ei gyllido (fel uchod)	6	11	8
Llai MRP/VRP*	(4)	(3)	(3)
Balans Cau	81	89	86

CFR CRT	2012/2013 Gwirioneddol (£m)	2013/2014 Cyllideb (£m)	2013/2014 Gwirioneddol (£m)
Balans agoriadol	22	25	25
Ychwanegu gwariant cyfalaf heb ei gyllido (fel uchod)	4	0	-
Llai MRP/VRP*	(1)	(1)	(1)
Balans Cau	25	24	24

*Yn cynnwys defnydd gwirfoddol o dderbyniadau cyfalaf

3.3.5 Mae'r gweithgaredd benthycu yn cael ei gyfyngu gan ddangosyddion pwylllog ar gyfer benthycu gros a'r CFR, a chan y trothwy a awdurdodwyd.

3.4 Benthycia gros a'r CFR

Er mwyn sicrhau bod lefelau benthycia yn ddarbodus dros y tymor canolog a dim ond ar gyfer dibenion cyfalaf, dylai'r Cyngor sicrhau nad yw ei fenthycia allanol gros, ac eithrio yn y tymor byr, yn uwch na chyfanswm y gofyniad cyllido cyfalaf yn y flwyddyn flaenorol ynghyd â'r amcangyfrifon o unrhyw ofyniad cyfalaf ychwanegol ar gyfer y flwyddyn ariannol hon a'r ddwy flynedd ariannol nesaf. Mae hynny'n golygu nad yw'r Cyngor yn benthycia i gefnogi gwariant refeniw. Mae'r dangosydd hwn yn caniatáu peth hyblygrwydd i'r Cyngor fenthycia ymlaen llaw i'w anghenion cyfalaf. Mae'r tabl isod yn nodi sefyllfa fenthycia gros y Cyngor yn erbyn y CFR. Mae'r Cyngor wedi cydymffurfio gyda'r dangosydd pwyllog hwn.

	31 Mawrth 2013 Gwirioneddol (£m)	31 Mawrth 2014 Gwreiddiol (£m)	31 Mawrth 2014 Gwirioneddol (£m)
Sefyllfa Benthycia Gros	96.1	112.2	89.6
CFR	106.4	112.2	110.2

3.4.1 Fel rhan o'r broses o gyllido gwariant cyfalaf ar gyfer 2013/14, defnyddiwyd benthyciadau i gyllido'r bwlch rhwng yr adnoddau a oedd ar gael (derbyniadau cyfalaf, grantiau cyfalaf, cyfraniadau cyfalaf a chyfraniadau refeniw) a'r gwariant cyfalaf. Yn wyneb cyfraddau llog ar y farchnad ar hyn o bryd a'r rheini a ragwelir, ynghyd â risgiau credyd gwrthbartion, penderfynwyd parhau i fewnoli benthyciadau o leiaf yn y tymor byr. Mae'r strategaeth hon wedi ei gweithredu yn awr drwy gydol pob un o'r tair blynedd diwethaf. O ganlyniad i barhau â'r Strategaeth yma, cynyddodd y bwlch rhwng CFR a benthycia allanol yn ystod 2013/14 o £20.6m. Mae'r benthycia gros ar 31 Mawrth 2014 yn llai na'r rhagweliad CFR am y 2 flynedd ddilynol.

3.5 Y dangosyddion eraill yn ymwneud â dyled yw:

3.5.1 Y trothwy awdurdodedig - y trothwy awdurdodedig yw'r "cyfyngiad benthycia fforddiadwy" sy'n angenrheidiol yn unol ag adran 3 Deddf Llywodraeth Leol 2003. Unwaith y mae hwn wedi ei bennu, nid oes gan y Cyngor rym i fenthycia uwchlaw'r lefel hon. Mae'r tabl isod yn dangos bod y Cyngor wedi llwyddo i gadw o fewn y trothwy awdurdodedig o ran benthyciadau gros yn ystod 2013/14.

3.5.2 Y terfyn gweithredol - y terfyn gweithredol yw'r sefyllfa fenthycia a ddisgwyllir ar gyfer y Cyngor yn ystod y flwyddyn. Mae cyfnodau lle mae'r sefyllfa wirioneddol naill ai yn is neu'n uwch na'r terfyn yn dderbyniol ar yr amod nad yw'n mynd dros y trothwy awdurdodedig.

3.5.3 Costau ariannu gwirioneddol fel cyfran o'r ffrwd refeniw net - mae'r dangosydd hwn yn nodi'r patrwm o ran cost cyfalaf (benthycia a chostau ymrwymadau tymor hir arall llai incwm buddsoddi) yn erbyn y ffrwd refeniw net.

	2013/14
Cyfyngiad awdurdodedig	£122.0m
Sefyllfa o ran uchafswm benthyciadau gros	£96.1m
Terfyn Gweithredol	£117.0m
Sefyllfa benthycia gros ar gyfartaledd	£94.0m
Costau ariannu fel cyfran o ffrwd refeniw net - CF	5.43%
Costau ariannu fel cyfran o ffrwd refeniw net – CRT	16.62%

Y rheswm pam fod y costau ar gyfer cyllido Cronfa'r Cyngor ychydig yn uwch na chanran y ffrwd referniw net oedd oherwydd costau cyllido a oedd yn uwch na'r disgwyl, ynghyd â llai o incwm na'r disgwyl o fuddsoddiadau. Serch hynny, gwrthbyswyd hyn i ryw raddau gan ffrwd referniw net a oedd yn uwch na'r disgwyl. Cymeradwywyd ail set o drothwyon o £2m ar gyfer y cyfrifoldebau tymor hir eraill; nid oedd unrhyw gyfrifoldebau o'r fath yn bodoli yn ystod y flwyddyn.

4. SEFYLLFA TRYSORLYS AR 31 MAWRTH 2014

4.1 Roedd ffigyrau buddsoddi a benthycy'r Cyngor ar ddiwedd blynyddoedd ariannol 2013/14 a 2012/13 fel a ganlyn:-

	31 MAWRTH 2013			31 MAWRTH 2014		
	£000	Graddfa Cyfartalog (%)	Aeddfedrydd Cyfartalog (bl)	£000	Graddfa Cyfartalog (%)	Aeddfedrydd Cyfartalog (bl)
Dyled: Holl Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus	96,096	5.53	26.5	89,590	5.72	26.2
CFR	106,408			110,189		
Gor/(tan) fenthycy	(10,312)			(20,599)		
Buddsoddiadau tymor sefydlog (y cyfan < 1 flwyddyn a reolir yn fewnol ac ar gyfradd sefydlog	10,000	1.63		5,005	0.80	
Buddsoddiadau dim rhybudd (yr holl wedi ei reoli'n fewnol)	3,468	0.79		4,191		
Buddsoddiadau dim rhybudd (yr holl wedi ei reoli'n fewnol)	13,468	1.41		9,196	0.58	
Cyfanswm y Buddsoddiadau					0.70	

Gweler dadansoddiad manylach yn Atodiad 1. Ni ddaethpwyd dros ben y trothwyon ar gyfer cyfraddau sefydlog a chyfraddau amrywiadwy yn ystod y flwyddyn.

4.2 Dadansoddir benthycy ymhellach drwy gyfnodau aeddfedu:-

	31 MAWRTH 2013		31 MAWRTH 2014		2012/13 a 2013/14 Cyfyngiadau	
	£m	% o'r cyfanswm	£m	% o'r cyfanswm	% o'r cyfanswm (Uchel)	% o'r cyfanswm (Isaf)
Cyfanswm benthyciadau	96.1	100	89.6	100		
Llai na 12 mis	6.5	7	0.0	0.0	20	0
12 mis ac o fewn 24 mis	0.0	0	0.0	0.0	20	0
24 mis ac o fewn 5 mlynedd	5.5	6	10.5	11.8	50	0
5 mlynedd ac o fewn 10 mlynedd	16.8	17	13.7	15.3	75	0
10 mlynedd a mwy	67.3	70	65.4	72.9	100	0

4.3 Cynyddodd y raddfa benthycy gyfartalog yn ystod y flwyddyn wrth i fenthyciad o £6.5m gyda chyfradd o 2.95% aeddfedu. Ni aildrefnwyd unrhyw ddyled ac ni chymerwyd unrhyw fenthyciad allanol newydd. Ni aildrefnwyd unrhyw ddyled yn ystod y flwyddyn gan ei fod yn anhyfyw oherwydd y 1% gwahaniaethol cyfartalog rhwng graddfeydd benthycy newydd PWLB a graddfeydd ad-dalu'n fuan.

4.4 Mae rhan o adneuron y Cyngor yn cael eu dal mewn cyfrifon adneuron dim rhybudd sy'n talu llog ar raddfeydd sy'n agos ar y gyfradd sylfaenol bresennol (£4.2m ar 0.58% (31 Mawrth 2013: £3.5m ar 0.79%). O'r adneuron sy'n weddill, roedd £5m yn cael eu dal am gyfnodau o lai na blwyddyn ar gyfradd o 0.80% (31 Mawrth 2013: £10m ar 1.63%).

5. STRATEGAETH TRYSORLYS AM 2012/13

- 5.1** Roedd y strategaeth ar gyfer 2013/14 yn cynnwys disgwyliad y byddai'r Cyfradd Banc yn aros yn isel ond yn codi (cychwyn yn Chwarter 1 2015) ac y byddai cyfraddau benthycia sefydlog tymor canol a thymor hir yn codi'n raddol yn ystod 2013/14. Roedd disgwyl i gyfraddau tymor byr neu amrywiadwy fod yn ffordd ratach o fenthycia yn ystod y cyfnod. Yn sgil parhad yr ansicrwydd ar ôl argyfwng ariannol 2008 parhawyd i fod yn wiliadwrus ac roedd buddsoddiadau yn parhau i gael eu dominyddu gan ystyriaethau'r risg gwrthbartïon isel gan arwain at ddychweliadau gweddol isel o gymharu â'r cyfraddau benthycia.
- 5.2** Yn y sefyllfa hon, y strategaeth ar gyfer y trysorlys oedd gohirio benthycia i osgoi costau cadw lefelau uwch o fuddsoddiadau a gostwng risg gwrthbartïon.
- 5.3** Roedd y symud yn yr elw o giltiau yn golygu bod cyfraddau'r PWLB yn codi'n sydyn yn ystod 2013 wrth i farchnadoedd ragweld tapro pryniannau ased gan Fanc y Gronfa Ffederal. Dechreuodd hyn ym mis Rhagfyr 2013 a mabwysiadodd Banc y Gronfa Ffederal yn yr Unol Daleithiau drefn o ostyngiadau misol o \$10bn (o fan cychwyn o \$85bn), a oedd yn golygu bod prynianau asedau yn debygol o ddod i ben erbyn diwedd 2014. Fodd bynnag, bu'r sefyllfa yn anwadal yn ystod chwarter cyntaf 2014 yn sgil pryderon ynghylch marchnadoedd newydd, gwahanol elfennau bregus yn economi China, perygl cynyddol i barth yr Ewro ddisgyn i ddatchwyddiant, a'r sefyllfa yn yr Ukraine, gan achosi cyfraddau i gwmpo a buddsoddi mwy mewn giltiau yn y DU.
- 5.2** Roedd y sefyllfa economaidd a'r PWLB a'r cyfraddau buddsoddi fel y gwelir nhw yn Atodiad 4.

6. CANLYNIADAU BUDDSODDI AR GYFER 2013/14

- 6.1** Parhaodd y sail ar raddfa hanesyddol isel o 0.5% drwy gydol y flwyddyn; bellach mae wedi aros yr un fath ers pum mlynedd. Prin iawn fu unrhyw newid yn nisgwyliadau'r farchnad am gychwyn y tynhau ariannol o gwmpas diwedd 2014/dechrau 2015. Arweiniodd y Cynllun Cyllido i Fenthycia at i gyfraddau adneuo'n barhau'n isel drwy gydol y flwyddyn er i ran o'r cynllun a oedd yn cefnogi darparu credyd ar gyfer morgeisi ddod i ben yn chwarter cyntaf 2014.
- 6.2** Y strategaeth fuddsoddi ddisgwyliedig oedd cadw at adneuo tymor byrrach (hyd at 364 diwrnod) er cadwyd y gallu i fuddsoddi hyd at gyfnodau hwy (er ni ddefnyddiwyd). Roedd disgwyl i falansau arian parod o £30m fod ar gael yn amrywio rhwng £15m a £45m. Gosodwyd y gyllideb ar 0.92% neu £332k ar ôl addasu ar gyfer graddfeydd uwch ar fuddsoddiadau presennol. Fel y mae'n digwydd, cafwyd dychweliad o £185k (0.80%) ar falansau a oedd ar gyfartaledd, yn £23.1m. Roedd y balans arian parod yn is na'r disgwyl yn rhannol oherwydd parhau i fewnoli benthycia. Roedd y dychweliad is nag â gyllidebwyd oherwydd cyfraddau gwaeth na'r disgwyl ar fuddsoddiadau, gyda chyfraddau'n parhau i ddisgyn yn ystod y flwyddyn.

7. DIOGELWCH AC ANSAWDD CREDYD

- 7.1** Ni chafodd unrhyw un o'r sefydliadau yr oedd gennym fuddsoddiadau ynddynt unrhyw anhawster i ad-dalu buddsoddiadau a llog ar amser ac yn llawn yn ystod y flwyddyn.
- 7.2** Yn ystod 2013/14, parhaodd graddfeydd credyd i fod yn wael ar draws amrediad o'n gwrthbartïon arferol. Ers diwedd 2008, mae wedi bod yn heriol adneuo gyda gwrthbartïon priodol. Ym mis Rhagfyr 2008, cafwyd caniatâd gan y Cyngor i ymestyn yr hyblygrwydd gyda gwrthbartïon i ddelio gyda newidiadau yn y farchnad; roedd hyn yn cynnwys y gallu i fuddsoddi'r cyfan o'n gwarged gyda'r llywodraeth ganolog os bydd angen. Lledaenwyd y rhestr ymhellach yn Ebrill 2010 i gynnwys sefydliadau gwladol a sefydliadau rhannol gwladol ac eglurwyd y rhestr honno ym Mawrth 2013 mewn perthynas â banciau yn y DU sydd wedi eu gwladoli neu eu gwladoli'n rhannol a meini prawf 2013/14. Roedd penderfyniadau blaenorol wedi ymestyn hyblygrwydd i fuddsoddi gydag awdurdodau lleol.

- 7.3** Effaith ymarferol y polisiâu hyn oedd fel a ganlyn: Yn ystod y flwyddyn parhawyd i ddefnyddio cyfrifon dim rhybudd gyda sefydliadau blaenllaw ar y stryd fawr (Santander, HSBC, a RBS) ar gyfer llif arian o ddydd i ddydd.
- 7.4** Yn ystod y flwyddyn, aeddfedodd dau fuddsoddiad tymor sefydlog (y ddau gyda Royal Bank of Scotland(RBS), sef £5.0m yr un)(ym Mai 2013 a Thachwedd 2013). Roedd y buddsoddiad a aeddfedodd ym Mai 2013 ar gyfradd o 1.68% ac fe'i hail-fuddsoddiwyd yn llawn hefo RBS am 6 mis arall ar gyfradd o 0.95% ac wedi iddo aeddfedu ym mis Tachwedd 2013 cafodd ei ail-fuddsoddi'n llawn gyda RBS am 3 mis arall ar gyfradd o 0.8% ac unwaith eto am 3 mis arall ar 0.8% ar ôl aeddfedu yn Chwefror 2014. Roedd y buddsoddiad o'r flwyddyn flaenorol a aeddfedodd ym mis Tachwedd 2013 ar gyfradd o 1.58% ac fe gafodd ei ail-fuddsoddi gyda RBS ar sail dim rhybudd; y rheswm dros wneud hynny oedd i gadw hyblygrwydd a gostwng risg i'r eithaf ac oherwydd bod cyfraddau llog yn parhau i fod yn isel. Gwnaed y penderfyniad i fuddsoddi hefo RBS yn bennaf oherwydd eu bod yn un o'r ychydig sefydliadau teilwng o gredyd o ystyried bod llywodraeth y DU yn ei gefnogi.
- 7.5** Yn ystod 2013/14, roedd materion graddfa credyd gyda Santander yn parhau a'r hyd buddsoddi awgrymedig ar gyfer Santander UK ar adegau yn is na'r trothwy isaf dderbyniol. Fel y dywedwyd eisoes, parhawyd i fuddsoddi ar sail galw'n unig gyda Santander UK ar sail dadansoddiad marchnad a chynghor gan ein cynghorwyr Trysorlys. Cryfhaodd sefyllfa Santander drwy'r flwyddyn a chynyddod hyd buddsoddi awgrymedig gan Capita i 100 diwrnod a sefydlwyd ar hynny.

**RICHARD MICKLEWRIGHT
PENNAETH SWYDDOGAETH DROS DRO (ADNODDAU)
SWYDDOG ADRAN 151**

14 GORFFENNAF 2014

**Crynodeb Gwerth Portffolio
Fel ar 31 Mawrth 2014**

ASEDAU ARIANNOL

	Nominal / Prifswm (£)	Gwerth Teg (£)
Arian parod (cyfrifon dwyn llog) (1)	4,190,538	4,240,429
Adneuon Tymor Sefydlog (2)	5,005,042	5,012,467

RHWYMEDIGAETHAU ARIANNOL

Benthyciad PWLB - Aeddfedrwydd	89,315,764	109,721,038
Benthyciad PWLB – Blwydd-dal	274,315	471,031

Gwrthbartion

(1)	Arian parod (Cyfrifon dwyn llog)	
	Santander	198
	Bank of Scotland	3,174
	HSBC	243,670
	RBS	<u>3,943,496</u>
		4,190,538
(2)	Adneuon Tymor Sefydlog	
	Royal Bank of Scotland	5,005,042

ATODIAD / APPENDIX 2

Graddfeydd Credyd Gwrthbartion buddsoddi a'r adneuron a ddelir gyda phob un ar 31 Marwth 2014 *
Credit ratings of investment counterparties and deposits held with each as at 31 March 2014*

Grŵp Bancio/ Banking Group	Sefydliad/ Institution	Adneuron / Deposit £'000	Hyd (Galw tymor sefydlog) / Duration (Call / Fixed Term**)	Cyfnod (O/I)/ Period (From - To)	Graddfa Dychweliad/ Rate of Return %	Graddfa Tymor Hir Fitch Long Term Rating ****	Graddfa Tymor Byr Fitch Short Term Rating ****	Graddfa Tymor Hir Moody's Long Term Rating ****	Graddfa Tymor Byr Moody's Short Term Rating ****	Graddfa Tymor Hir Standard & Poor's (S&P) Long Term Rating ****	Graddfa Tymor Byr Standard & Poor's (S&P) Short Term Rating ****	Lliw Sector/Hyd Awgrymiedig/ Sector Colour / Suggested Duration
Lloyds Banking Group plc	Bank of Scotland plc	3	Galw/ Call	n/a	0.40	A	F1	A2	P-1	A	A-1	Glas - 12 mis/ Blue - 12 months
HSBC Holdings plc	HSBC Bank plc	244	Galw/ Call	n/a	0.25	AA-	F1+	Aa3	P-1	AA-	A-1+	Oren – 12 mis / Orange – 12months
Santander Group plc****	Santander UK plc	-	Galw/ Call	n/a	0.40	A	F1	A2	P-1	A	A-1	Gwyrdd – 100 diwrnod/ Green - 100 days
The Royal Bank of Scotland Group plc	The Royal Bank of Scotland plc	3,943	Galw/ Call	n/a	0.60	A	F1	Baa1	P-2	A-	A-2	Glas - 12 mis / Blue - 12 months
The Royal Bank of Scotland Group plc	The Royal Bank of Scotland plc	5,005	Tymor Sefydlog/ Fixed Term (3 mis/months)	Chwefrord /February 2014 - Mai/ May 2014	0.80	A	F1	Baa1	P-2	A-	A-2	Glas – 12 mis / Blue - 12 months

Tudalen 54

* Ceir y Rhestr Benthycy Cymeradwyedig yn Atodiad 5 o'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2013/14/Strategaeth Buddsoddi Blynyddol / The Approved Lending List can be found at Appendix 5 of the 2013/14 Treasury Management Strategy Statement / Annual Investment Strategy

** Sef tymor ar pwynt y buddsoddi/Being term at the point of investment.

*** The long term credit rating of RBS was downgraded in March 2014. Given the part nationalised status of this institution the credit rating of the bank are not the determinant of whether to invest.

**** Yn Atodiad 3 ceir y graddfeydd credyd cyfatebol ar gyfer y 3 asiantaeth graddio y cyfeirir atynt uchod./The equivalent credit ratings for the 3 rating agencies referred to above can be found at Appendix 3.

Graddfeydd Credyd Cyfatebol/

Equivalent Credit Ratings (Fitch, Moodys, S&P)

Tymor Hir Fitch Long Term	Tymor Hir Moodys Long Term	Tymor Hir S&P Long Term
AAA	Aaa	AAA
AA+	Aa1	AA+
AA	Aa2	AA
AA-	Aa3	AA-
A+	A1	A+
A	A2	A
A-	A3	A-
BBB+	Baa1	BBB+
BBB	Baa2	BBB
BBB-	Baa3	BBB-
Tymor Byr Fitch Short Term	Tymor Byr Moodys Short Term	Tymor Byr S&P Short Term
F1+	d/b / n/a	A-1+
F1	P-1	A-1
F2	P-2	A-2
F3	P-3	A-3

THE ECONOMY AND INTEREST RATES

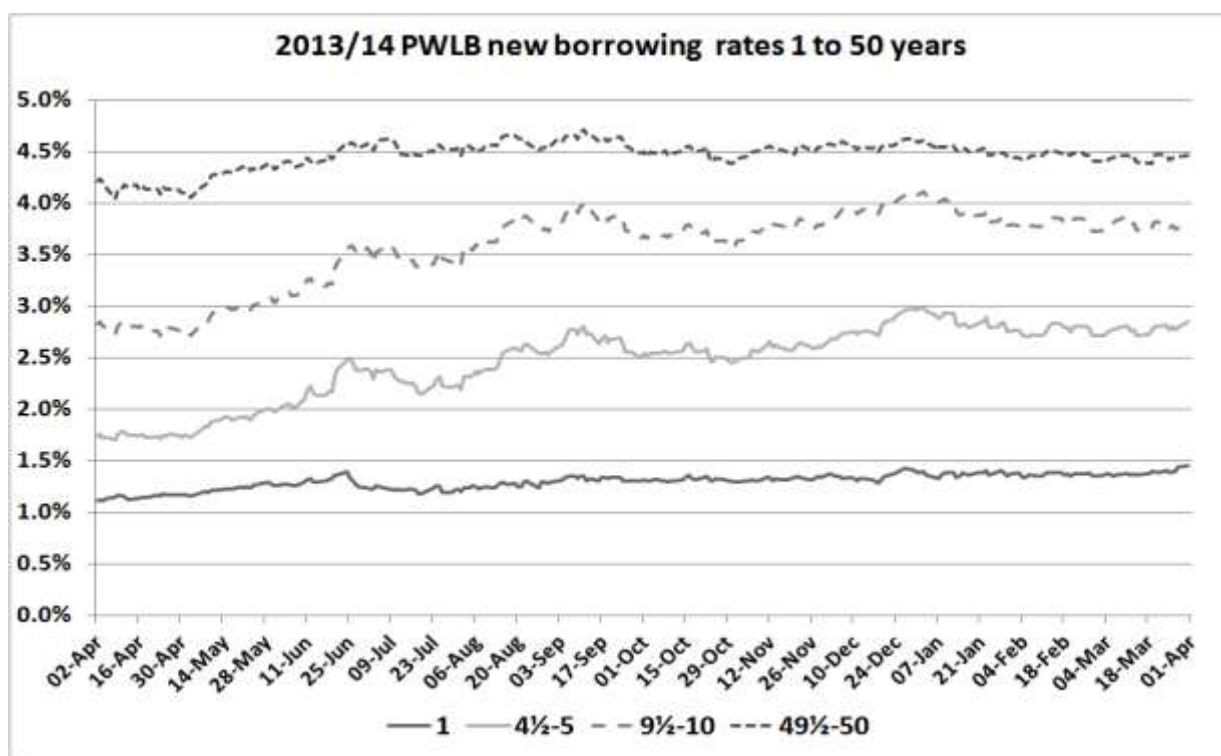
The original expectation for 2013/14 was that Bank Rate would not rise during the year and for it only to start gently rising from quarter 1 2015. This forecast rise has now been pushed back to a start in quarter 3 2015. Economic growth (GDP) in the UK was virtually flat during 2012/13 but surged strongly during the year. Consequently there was no additional quantitative easing during 2013/14 and Bank Rate ended the year unchanged at 0.5% for the fifth successive year. While CPI inflation had remained stubbornly high and substantially above the 2% target during 2012, by January 2014 it had, at last, fallen below the target rate to 1.9% and then fell further to 1.7% in February. It is also expected to remain slightly below the target rate for most of the two years ahead.

Gilt yields were on a sharply rising trend during 2013 but volatility returned in the first quarter of 2014 as various fears sparked a flight to quality (see paragraph 4.) The Funding for Lending Scheme, announced in July 2012, resulted in a flood of cheap credit being made available to banks which then resulted in money market investment rates falling drastically in the second half of that year and continuing into 2013/14. That part of the Scheme which supported the provision of credit for mortgages was terminated in the first quarter of 2014 as concerns rose over resurging house prices.

The UK coalition Government maintained its tight fiscal policy stance but recent strong economic growth has led to a cumulative, (in the Autumn Statement and the March Budget), reduction in the forecasts for total borrowing, of £97bn over the next five years, culminating in a £5bn surplus in 2018-19.

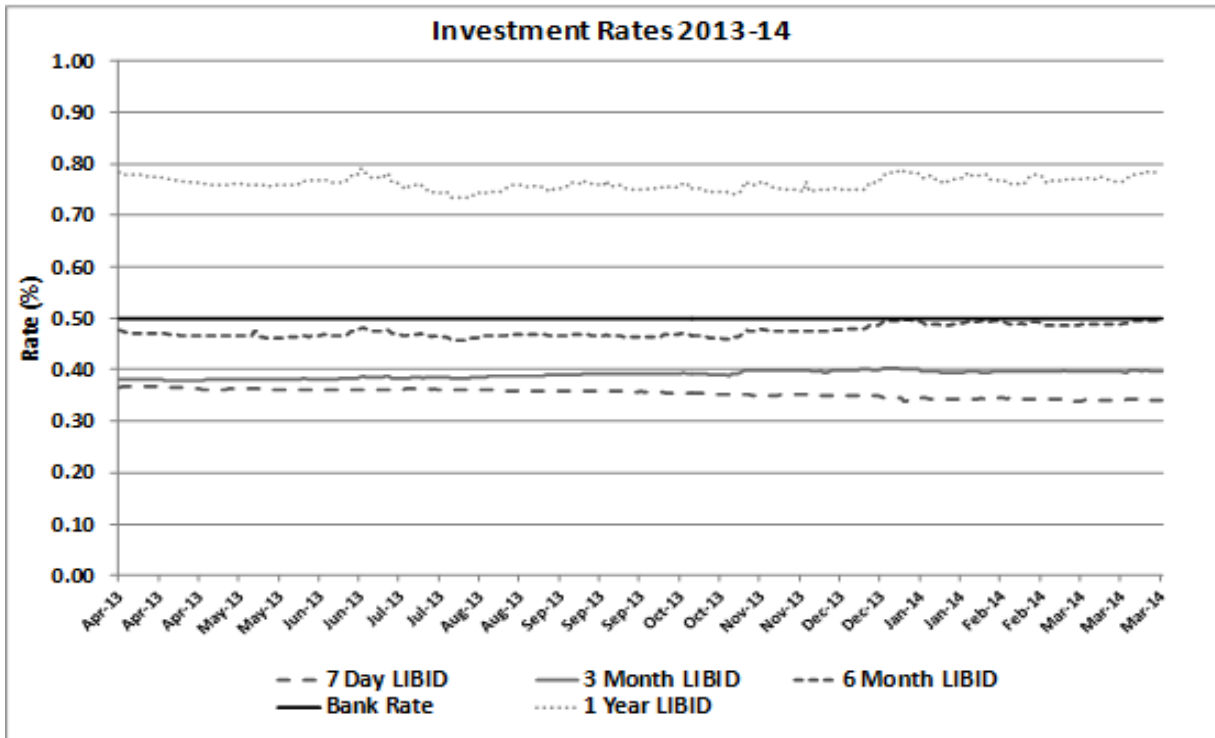
The EU sovereign debt crisis subsided during the year and confidence in the ability of the Eurozone to remain intact increased substantially. Perceptions of counterparty risk improved after the ECB statement in July 2012 that it would do “whatever it takes” to support struggling Eurozone countries; this led to a return of confidence in its banking system which has continued into 2013/14 and led to a move away from only very short term investing. However, this is not to say that the problems of the Eurozone, or its banks, have ended as the zone faces the likelihood of weak growth over the next few years at a time when the total size of government debt for some nations is likely to continue rising. Upcoming stress tests of Eurozone banks could also reveal some areas of concern.

Chart 1: Borrowing Rates 2013-14

PWLB borrowing rates 2013/14 for 1 to 50 years									
	1	1-1.5	2.5-3	3.5-4	4.5-5	9.5-10	24.5-25	49.5-50	1m onth variable
2/4/13	1.120%	1.150%	1.350%	1.530%	1.750%	2.840%	4.080%	4.230%	1.470%
31/3/14	1.300%	1.420%	1.870%	2.190%	2.500%	3.660%	4.450%	4.480%	1.470%
High	1.450%	1.630%	2.230%	2.620%	2.970%	4.100%	4.670%	4.700%	1.480%
Low	1.110%	1.120%	1.250%	1.410%	1.610%	2.580%	3.780%	4.070%	1.450%
Average	1.305%	1.421%	1.853%	2.164%	2.469%	3.584%	4.427%	4.467%	1.466%
Spread	0.340%	0.510%	0.980%	1.210%	1.360%	1.520%	0.890%	0.630%	0.030%
High date	31/3/14	31/3/14	27/12/13	27/12/13	27/12/13	2/1/14	10/9/13	10/9/13	9/4/13
Low date	5/4/13	15/4/13	15/4/13	15/4/13	15/4/13	19/4/13	19/4/13	3/5/13	10/5/13

Chart 2: Investment Rates 2013-14

Allan gan / From: CAPITA ASSET SERVICES – TREASURY SOLUTIONS

CYNGOR SIR YNYS MÔN

ADRODDIAD I	PWYLLGOR ARCHWILIO	
DYDDIAD	22 GORFFENNAF 2014	
PWNC	RHEOLI'R TRYSORLYS – CHWARTER CYNTAF 2014/15	
SWYDDOG(ION) ARWEINIOL	RICHARD MICKLEWRIGHT	
SWYDDOG CYSWLLT	BEN DAVIES	(FFÔN: 2610)
<p>Natur a rheswm dros adrodd</p> <p>I gydymffurfio â rheoliadau a ryddhawyd o dan Ddeddf Llywodraeth Leol 2003 a gyda Chynllun Dirprwy Rheoli'r Trysorlys y Cyngor am 14/15 (Atodiad 8 y Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2014/15). Mae'r Pwyllgor hwn yn gyfrifol am sgrwintneiddio materion rheoli'r trysorlys.</p>		

- Cyflwynir yr adroddiad hwn i sicrhau bod y Cyngor yn cydymffurfio â Chôd Ymarfer ar Reoli Trysorlys a gyhoeddwyd gan y Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifeg (CIPFA) yn ac sy'n argymhell diweddarau Aelodau ar weithgaredd rheoli trysorlys o leiaf ddwy waith y flwyddyn, a gorau oll yn chwarterol.
- Rhoes ymgynghorwyr trysorlys y Cyngor (Capita) grynodedb o'r cefndir economaidd a'r rhagolygon economaidd (Atodiadau 1 & 2) ac, yn ddiweddar, maent wedi darparu'r rhagolygon canlynol:-

	Med-14	Rhag-14	Maw-15	Meh-15	Med-15	Rhag-15	Maw-16	Meh-16	Med-16	Rhag-16	Maw-17	Meh-17
Graddfa Banc	0.50%	0.50%	0.75%	0.75%	1.00%	1.00%	1.25%	1.25%	1.50%	1.75%	2.00%	2.00%
Graddfa 5ml PWLB	2.70%	2.80%	2.90%	3.00%	3.00%	3.10%	3.20%	3.30%	3.30%	3.40%	3.50%	3.60%
Graddfa 10ml PWLB	3.70%	3.70%	3.80%	3.90%	4.00%	4.00%	4.10%	4.20%	4.20%	4.30%	4.40%	4.40%
Graddfa 25ml PWLB	4.40%	4.40%	4.50%	4.60%	4.70%	4.70%	4.80%	4.80%	4.90%	4.90%	4.90%	5.00%
Graddfa 50ml PWLB	4.40%	4.40%	4.50%	4.60%	4.70%	4.70%	4.80%	4.80%	4.90%	4.90%	4.90%	5.00%

2.1 Cynhaliodd Gwasanaethau Asedau Capita adolygiad o'i ragamcanion cyfradd llog ym Mai, yn dilyn adroddiad chwyddiant Banc Lloegr. Fodd bynnag, mae datblygiadau mwy diweddar i gyfarwyddyd blaen Banc Lloegr wedi golygu bod yn rhaid cael ail ddiweddariad yn y chwarter hwn ac fe wnaed hynny ar 30 Mehefin. Mae'r rhagamcan diweddaraf hwn yn awr yn cynnwys cynnydd cyntaf yn y gyfradd banc yn chwarter 1 2015 (yn flaenrol chwarter 4 2015).

- Ar ddechrau'r flwyddyn newydd, roedd portffolio benthycar Cyngor i gyd o PWLB ac roedd £20.6m yn is na'r Angenrhaid Cyllido Cyfalaf (CFR) (h.y. rhan o'r benthycar wedi ei fewnoli). Mae Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2014/15 (Adran 3.4.1) yn dweud y bydd agwedd hyblyg yn cael ei mabwysiadu yng nghyswllt y dewis rhwng benthycar mewnol ac allanol. Dyma fu'r achos, a bydd yn parhau felly, gydag ystyriaeth yn cael ei rhoi i'r holl ffactorau a restrir yn yr Adran honno. Mae'r penderfyniad i barhau i fewnoli wedi ei yrru yn bennaf oherwydd dau ffactor: (1) I gyfyngu cysylltiad yr Awdurdod i risg credyd (2) I gyfyngu'r gost o gario. Mae'r rhain wedi eu gosod ar y sail y bydd PWLB a chyfraddau buddsoddi yn parhau ar lefelau hanesyddol isel gyda dim ond cynnydd graddol yn cael ei ragamcanu i'r tymor canolog. Mae'r ymgynghorwyr a benodwyd i'r trysorlys (Capita Asset Services) hefyd wedi cefnogi'r penderfyniad i barhau i fewnoli benthycar ar hyn o bryd. Byddwn yn adrodd ar unrhyw newidiadau i'r ymagwedd gyfredol fel fydd yn briodol.

4. Mae'r tabl isod yn dangos y sefyllfa ar gychwyn ac ar ddiwedd y chwarter.

	30 Mehefin 2014		31 Mawrth 2014	
	£m	%	£m	%
Benthycia - (holl gyfraddau sefydlog)	89.6	5.72	89.6	5.72
Adneuon – Dim rhybudd	19.1	0.40	4.2	0.58
Adneuon – Cyfnod Sefydlog (< 1 blwyddyn)	0.0	n/a	5.0	0.80
Cyfanswm yr Adneuon	19.1	0.40	9.2	0.70
Yr Adneuon ar gyfartaledd yn y Chwarter	20.3	0.50	18.2	0.56

4.1 Mae manylion am y sefydliadau sydd ag adneuon ar gael yn Atodiad 3.

4.2 Yn ystod y cyfnod ni chymerwyd i fyny unrhyw fenthycia allanol, ni aeddfedodd unrhyw fenthyciadau ac ni aildrefnwyd unrhyw ddyledion.

4.3 Ar yr ochr buddsoddiadau, aeddfedodd adneuon tymor sefydlog gyda Banc Brenhinol yr Alban (RBS) (£5m, 80% 3 mis o hyd) ym Mai a chafodd hwn wedyn ei fuddsoddi ar sail dim rhybudd yn unig; roedd hyn er mwyn cynnal hyblygrwydd ac i leihau risg ac o ystyried y parhad o ran cyfraddau llog lefel isel.

Mae yna ddau bwynt sy'n werth eu nodi:-

- Bu'r rhestr o wrthbartion gyda chredyd da yn parhau yn hynod gyfyngedig gydag ychydig iawn o wrthbartion yn bodloni'r meini prawf credyd; a
- Mae'r graddfeydd buddsoddi sydd ar gael yn y farchnad wedi parhau ar lefelau hanesyddol isel.

4.4 O ran buddsoddiadau parhaol, fe adroddwyd yn flaenorol am faterion mesur credyd gyda Santander UK plc, ac roedd hyd y buddsoddiadau oedd yn cael eu hawgrymu wedi bod yn is na'r lefel dderbyniol i fuddsoddiadau ond bod sefyllfa'r banc wedi sefydlogi a gwella dros y flwyddyn. Nid yw'r hyd buddsoddi yn Santander a awgrymwyd gan Capita wedi bod yn is na 100 diwrnod ar unrhyw adeg yn ystod y chwarter ac ar adeg paratoi'r adroddiad hwn mae'n sefyll ar 6 mis a chyngor ein hymgyngorwyr trysorlys yw bod y banc yn ddigon diogel i ni allu buddsoddi ynddo ymhell y tu hwnt i'n hymrwymiad dim rhybudd. Roedd cyfraddau credyd ar yr hyd buddsoddi oedd yn cael ei awgrymu i Santander yn ein galluogi i fuddsoddi ynddo am hyd at 6 mis gyda chyfyngiad buddsoddiad o £7.5m ac fe lynwyd at hyn yn ystod y chwarter.

4.5 A chymryd yn ganiataol yr heriau parhaol a wynebwr gyda buddsoddi cronfeydd mewn sefydliadau diogel gyda chredyd da, sy'n cynnig graddfa resymol o ddychweliad am y risg, rydym yn edrych ar opsiynau i amrywio'r portffolio buddsoddi (o ran mathau a lleoliadau daearyddol y buddsoddiadau). Byddir yn adrodd yn ôl ar unrhyw ddatblygiadau i'r Pwyllgorau perthnasol fel y byddant yn briodol.

5. Yn ystod y chwarter fe barhaodd y Cyngor o fewn ei Gyfyngiadau Pwylllog a Thrysorlys. Bydd yr Adroddiad Adolygiad Canol-blwyddyn yn rhoi diweddariad a dadansoddiad o berfformiad yn erbyn y trysorlys a dangosyddion pwylllog gydag unrhyw newidiadau i'r ffigurau fel fydd yn briodol.

6. Ni fu unrhyw weithgaredd ers diwedd y chwarter sydd angen ei nodi.

7. Y cynlluniau ar gyfer gweddill y flwyddyn yw:

- Parhau i fuddsoddi balansau sy'n weddill mewn modd sy'n sicrhau diogelwch ynghyd â hylifedd a chynnyrch;
- Parhau i fewnoli benthyca tra'n monitro'r farchnad yn rheolaidd;
- Monitro'r farchnad fel y gellir aildrefnu ar adeg briodol os daw cyfleon ar gael;
- Ymateb i gynlluniau posib ar gyfer defnyddio benthyca digefnogaeth neu gymorth benthyca unwaith ac am byth.

8. **ARGYMHELLIAD**

Ystyried cynnwys yr adroddiad.

Cefndir Economaidd / Economic Background

- During the quarter ended 30 June 2014:
 - Indicators suggested that the economic recovery accelerated;
 - Household spending rose again;
 - Inflation fell to its lowest level since September 2009;
 - The ILO measure of unemployment fell further to 6.6%;
 - The MPC suggested that the economy might warrant higher interest rates before the end of the year;
 - Low tax receipts put the fiscal tightening slightly off track; and
 - The European Central Bank (ECB) made announcements designed to boost bank lending and counter the risk of deflation.

- After a healthy quarterly expansion in UK GDP of 0.8% in Q1, some of the early indicators point to growth accelerating in the second quarter. On the basis of past form, the CIPS/Markit business activity surveys point to quarterly GDP growth of around 1.5% in Q2. Admittedly, the composite PMI has tended to overstate the pace of the recovery over the past year. However, survey data was also encouraging on the strength of the recovery in Q2. All of the headline figures in April's industrial production release were encouraging. Indeed, even if production only manages to hold steady in the remaining two months of the quarter, it would still be 0.7% higher in Q2 overall than in Q1. That said, the £2.5bn trade deficit in April, compared to £1.7bn last year, highlights that the recovery is still struggling to rebalance towards exports.

- Meanwhile, household spending looks to have supported further GDP growth in Q2. While retail sales volumes fell by 0.5% on the previous month in May, following strong growth in April, the underlying trend remains strong as a combination of rapid jobs growth and falling prices continues to fuel a recovery in consumer spending. In addition, the more forward-looking survey balances of expected sales also point to solid growth in consumer spending in the near-term. Furthermore, non-high street spending remained robust too. Annual growth in new car registrations averaged around 5% in April and May and the Bank of England's Agents' Survey recorded the measure of consumer services turnover at its joint highest level in May since 1998. So it still seems likely that overall household spending strengthened in the second quarter.

- The labour market has continued its strong recovery. Employment rose by a huge 345,000 in the three months to April, by far the biggest increase since records began in 1971. Despite an increase in the workforce, employment growth was enough to bring the headline (three-month average) unemployment rate down to 6.6% in April. In addition, the timelier claimant count measure of unemployment fell by 27,400 in May, potentially pointing to further falls in the broader ILO measure of unemployment. Nonetheless, pay growth has remained subdued, with headline annual growth (three month average) in average earnings (including bonuses) falling to 0.7% in April, well below inflation of 1.8%. Since real earnings have yet to rise, some consumers may be overstretching their finances in order to spend more.

- Meanwhile, after sending dovish messages through the May Inflation Report, the MPC's communications have now gone full circle, from trying to prevent interest rate expectations from rising too quickly via the introduction of forward guidance last summer, to trying to *raise* them now. A number of Committee members, including Governor Mark Carney, have warned of not-too-distant policy tightening.

- Indeed, the main factor that could dissuade the MPC from starting on an earlier path for increasing Bank Rate is inflation. CPI inflation fell to 1.5% in May, the lowest rate since late 2009. Recent developments, including sterling's further appreciation, falls in producer price inflation and very weak wages growth, suggest that CPI inflation could fall to as low as 1% later this year.

- Meanwhile, May's public borrowing figures contained tentative signs that the coalition is struggling to bring down the deficit in line with fiscal plans this year. The underlying measure of borrowing (PSNB ex. excluding APF and Royal Mail pension fund transfers) was £13.3bn in May, exceeding the consensus forecast of £12.2bn. The increase was largely driven by a drop in tax receipts, rather than strong increases in spending. Spending in April and May is around 9% higher than it was in the same period last year. However, it is still too early in the fiscal year to draw conclusions from these figures.
- One risk which continues to linger is an overheating housing market. Fears that a nationwide bubble is building will not have been assuaged by the Financial Policy Committee's (FPC) relatively timid action announced alongside June's Financial Stability Report. Indeed, the 15% limit on the proportion of the volume of new mortgages that can be advanced at a multiple of 4.5 times income or more is unlikely to prevent a further rise in high loan-to-income ratio lending, given that the limit is a fair way above the actual current proportion of 10%. Furthermore, the tweaks to the existing stress tests used to assess mortgage applicants seem unlikely to make a material difference either. Admittedly, the housing market has already shown some signs of slowing of its own accord. Indeed, approvals for new mortgages fell to an eleven-month low in May, and the new buyer enquiries balance of the RICS Housing Market Survey has continued to moderate. However, with supply remaining tight, further strong increases in house prices in the near-term look likely. Although the FPC could announce further measures at a later date, the timidity of its actions so far may have slightly increased the chances that the MPC could raise Bank Rate in the not too distant future.
- Internationally, the robust 217,000 increase in US non-farm payrolls in May is another encouraging sign that the economy is getting back on the right track after the weather-related weakness during the winter. The 0.6% m/m rise in US industrial production in May also suggests that activity is bouncing back. Meanwhile, the US Federal Reserve continued tapering its asset purchases by a further \$10bn in June's policy meeting and highlighted that the benign outlook for inflation means monetary policy will remain loose for some time. The Fed lowered its forecasts for GDP growth and unemployment, but the FOMC's policy statement made no reference to the recent build up of price pressures.
- Activity indicators for the Eurozone suggest that the recovery only gained a little momentum in Q2. Moreover, the spectre of deflation continues to hang over the region. HICP inflation fell from 0.7% to 0.5% in May, the joint weakest rate since 2009 and far beneath the ECB's 2% price stability ceiling. Furthermore, unit labour costs have risen by just 0.1% in the past year. As developments in wages tend to affect wider measures of inflation after a short lag, the latest data suggests that consumer price inflation could fall even further. Accordingly, the ECB made a number of announcements in June designed to boost bank lending and counter deflationary risks, including rate cuts and potential asset purchases. However, the policies involved are not as bold as they might seem. The interest rate cuts were very small and the decision not to sterilise bond purchases made under the Securities Markets Programme amounts to just 1.7% of GDP.
- In the UK, equities continued to underperform, despite improving expectations for the strength and sustainability of the UK's recovery. Indeed, they have continued to underperform US equities, even though the consensus expects the UK to grow faster than the US in 2014. Meanwhile, gilt yields edged up – particularly at the short-end of the curve – following the MPC's communications in June, which were more hawkish than May's Inflation Report. In contrast, forward rates at the long end of the curve fell further, although it is not clear whether this is a result of pessimism about the UK's growth prospects in the long run, or a decline in the term premium which reflects uncertainty about the future path of interest rates.

Rhagolygon Economaidd / Economic Outlook

1. THE UK

1a. May Bank of England Quarterly Inflation Report

Over the last four quarters, we have had a continuing run of strong economic news which has consolidated confidence that the UK economy is recovering strongly. However, please note that the Governor said the economy “has only just begun to head back towards normal” after the slowest ever recovery from a recession. Widespread disbelief that unemployment would take nearly three years to fall to 7%, as the Bank forecast at the time of the August Inflation Report, has indeed proved to be well founded as the rate fell to 6.8% in Q1 2014 and then to 6.6% in quarter 2. Accordingly, this latest Inflation Report has seen the Bank provide a view of the economy as moving from a recovery supported by household spending to a more broadly based expansion sustained by:-

- Growth in business investment;
- A change from falling to rising real wages (average wage increases started to exceed the rate of CPI inflation over the last quarter but more recently, this situation has reversed back again);
- Increasing employment;
- Productivity growth to support those real wage increases and improve export competitiveness – expected to reach 2.5% by the end of 2014.

Key economic statistics in the Inflation Report were as follows: -

1. GDP has grown at an annual rate of 3.1% over the last four quarters;
2. Bank of England GDP forecasts: 2014 unchanged at 3.4%, 2015 upped from 2.7% to 2.9%, and for 2016 unchanged at 2.8%;
3. Inflation to be well behaved over the next two years: rising to 2.0% in two years' time from 1.7% in Q2 2015;
4. Growth of productivity has only started to marginally improve, although it is expected to gradually rise back to its average historical rate.

We have reservations that the Bank's current forecasts for GDP growth may be over optimistic and that strong economic growth could weaken as the main impetus has come from consumer spending and an uplift in borrowing to buy property. Whilst the release of this burst of pent up demand to buy property is having a very welcome effect on the economy, this surge is likely to fade in time and will then leave a question mark over where growth is going to come from. Basically, there are four main areas of demand in the UK economy: -

1. Consumers – but most consumers are maxed out on borrowing and trying to pay down debt. In addition, although average wage inflation is now higher than CPI inflation, many consumers are still experiencing declining disposable income as their wage increases are continuing to be less than inflation. This will not reverse until productivity and business investment improve, so as to warrant paying higher wages than are being paid currently. It is mainly higher wages that could provide a solid stimulus to an increase in consumer expenditure which would then underpin strong growth. There are also concerns that a significant number of mortgage holders are going to find it very difficult to manage increases in Bank Rate, and so in mortgage rates, when they do start.
2. Government – again, maxed out on borrowing and committed to austerity programmes to reduce its expenditure. Further austerity measures are still to come.

3. Foreigners buying our exports – but the EU, our major export market, is likely to experience tepid growth, at best, for the next few years. Also the rise in the value of Sterling means that imports are becoming cheaper which will cause UK consumers to increase purchases of cheaper imported goods in preference to UK produced competing products, so depressing UK GDP growth.
4. Business investment in fixed capital formation; but this has fallen from 13.5% to 10.4% of GDP over 2008 - 2013. However, there are encouraging signs that businesses are catching the upturn in optimism and are beginning to increase investment and exports into new markets in emerging countries. However, it will take a significant length of time for this start to make a material impact on total UK GDP growth rates and to take over the baton from consumers.

1b. The evolution of forward guidance

If you have been following the comments flying around through late June and early July, you may have ended up with the impression that Carney and other MPC members have been giving rather confused signals as to what the MPC's thoughts are when making "forward guidance" comments on what is going to happen to Bank Rate and when. Here is a quick recap of how forward guidance has evolved: -

1. **August 2013.** The MPC would not consider raising Bank Rate until the unemployment rate falls to 7%; this was deemed unlikely to occur until late 2016.
2. **February 2014 Quarterly Inflation Report.** Forward guidance mark 1 was abolished as the unemployment rate fell rapidly (the 7% threshold was breached in April 2014). Mark 2 'fuzzy guidance' was to be based on a range of about eighteen indicators but was still to be driven, ultimately, by the fundamental concept of how quickly the amount of slack in the economy after the recession, was used up. However, there were a wide range of views in the MPC as to how much slack there was and also around how quickly it would be used up, as there is no definitive and objective way of measuring this concept of slack. However, the Bank, and Carney, both commented that market views of likely increases in Bank Rate were in the right ball park (i.e. late 2014 / early 2015).
3. **14 May: 2014 Quarterly Inflation Report.** By this time, we had hard data that the UK economic recovery was going full steam ahead in 2014, i.e. this pointed to it being more likely that Bank Rate would have to go up sooner than had been expected previously. Instead of which, Carney went out on a limb and made comments to the effect that the possibility of any Bank Rate increase in 2014 and, arguably, even as soon as Q1 2015 was minimal. No other MPC member contradicted these comments, so the logical inference was that his comments must also have been a reflection of the view of the MPC.
4. **12 June: Carney Mansion House speech.** Carney expressed surprise that financial markets had not factored in a higher probability that Bank Rate could go up in 2014. To say that the financial markets were flabbergasted by this dramatic change of tack since a month ago was a bit of an understatement!
5. **18 June: MPC minutes.** The MPC said, (for a second time), that the decision on rates was becoming more balanced. It also said that the low probability (15%) attached in the markets to a rise in 2014 was "somewhat surprising". So Carney's comments at the Mansion House were not a Suarez moment of madness but rather comments that the whole MPC agreed with. So the financial markets now had to go back to where they started from; that they WERE right that a Bank Rate increase was likely in 2014, probably towards the end of the year (November 2014 would be the quarterly Inflation Report month when the MPC would be most likely to take action in

Q4). However, to be fair to Carney and the MPC, saying that 15% was too low leaves wide open just how too low this was, i.e. should it have been a 30% risk; or 70%? Do those comments really mean the financial markets are now right to pencil in a first increase in Q4 2014?

6. **24 June: Select Committee Carney comments.** An MP accused Carney of being an 'unreliable boyfriend' i.e. blowing hot one day and cold the next day. Overall, MPs felt that Carney's attempts at communicating forward guidance had been muddled and left the financial markets, and others, confused in as much as the various attempts at forward guidance had pointed in different directions. Carney attempted to dig himself out of this onslaught by emphasising that the timing for the FIRST increase in Bank Rate would be data driven i.e. no one could say for certain when that would occur. However, what he placed the most emphasis on was the medium term, i.e. the timing of the first increase was of a lesser degree of importance. So, in the medium term, increases would be "**limited and gradual**". Also, rates would not get back to around 5% as before the financial crisis. He also criticised the financial markets for not responding to the strength of recent economic data and commented that the MPC would change its views according to how data evolved. This evoked a response from one MP to say that in that case, forward guidance was redundant and we had returned to the days of "old fashioned smoke and mirrors"!

1c. **So where are we now?**

Let's make an attempt at trying to blow away the smoke of battle to see clearly where we are now: -

- a. Since our previous interest rate forecast on 19 May, short Sterling rates (a good indicator for when financial markets expect the first increase in Bank Rate), have shifted significantly from indicating an early 2015 first increase to Q4 2014.
- b. The one piece of guidance which appears to have emerged from the fray of battle unscathed is that in the medium term increases in Bank Rate will be "**LIMITED AND GRADUAL**". Also, rates would not get back to around 5% as before the financial crisis.
- c. The MPC have also indicated their concerns that an earlier increase in Bank Rate could help them later with implementing a slower pace of increases in Bank Rate and keeping Bank Rate lower, than if there was a later timing for the first increase. It, therefore, becomes a matter of debate as to how rigidly they will be driven by actual data and what their 2 to 3 year forecasts for inflation (and on the other side of the same coin - slack), indicate, and instead how much weight they will put on their judgement to decide on the optimum time to vote for the first increase given their medium term concerns. Another way of putting this is 'should forecasters now be placing more weight on what they think the MPC will do, rather than what they think inflation, and other data, would warrant on their own in terms of the timing of the first increase in Bank Rate?'
- ch. Many forecasters have, therefore, brought forward their forecast for the first increase in Bank Rate to take account of the various comments that have been made by the MPC and Carney and the fact that economic recovery in 2014 is likely to be very robust. (27.6.14 June Q1 GDP figure came in at an annual rate of 3.0%. Surveys and other economic data are now pointing to Q2 building further momentum to around an annual rate of 3.4%.) We agree with this movement and have moved forward our first increase in Bank Rate from Q4 2015 to Q1 2015.

- d. But...and this little word BUT can have such a powerful effect! What would happen in the medium term if economic data were to take a nasty turn? Suppose the MPC over estimate the amount of slack in the economy and under estimate the speed with which it is used up? Or, to put it another way, suppose they get their forecasts for inflation over the next 2-3 years too low and inflation builds up quickly and threatens to become a significant risk. Could the commitment to “limited and gradual” increases in Bank Rate melt and disappear like snow on a balmy spring day? One wonders.

Accordingly, in our revised interest rate forecast, this earlier start to the timing of the first increase in Bank Rate has resulted in slight increases in Bank Rate in the two subsequent years compared to our previous forecast. However, we have slowed down the pace at which increases occur in line with the ‘slow and gradual’ forward guidance which has been emphasised recently.

2. THE GLOBAL ECONOMY

We can only repeat our previous warnings that we are in times when events can precipitate major volatility in markets. During this year we have seen a flight to safe havens resulting from investment flows out of emerging countries back to western economies as the prospects for higher growth in these economies has improved. This has been triggered by the Fed’s start to tapering and successive months of reducing QE purchases by \$10bn per month.

As for the EZ, while Ireland and Portugal have made very good progress and have been able to exit from their bail out programmes, there remains the prospect that Greece could require a third bailout package, though not one on the same scale as the first two.

A further concern over the EZ is the potential “Japanification” of the economy as some countries are now experiencing, or are very near to, deflation. Deflation causes a real increase in the value of debt. This is dangerous in itself for already heavily indebted countries but even more so where countries are still running up annual deficits of 3% or more. We are, therefore, concerned that some EZ countries experiencing low growth, will, over the next few years, see a significant increase in total government debt to GDP ratios. There is a potential danger for these ratios to rise to the point where markets lose confidence in the financial viability of one, or more, countries. However, it is impossible to forecast whether any individual country will lose such confidence, or when, and so precipitate a resurgence of the EZ debt crisis. While the ECB has adequate resources to manage a debt crisis in a small EZ country, if one, or more, of the larger countries were to experience a major crisis of market confidence, this would present a serious challenge to the ECB and to EZ politicians. All eyes are currently on the ECB in terms of whether they will provide further policy support, having resorted to negative interest rates in June in an effort to encourage financial institutions to lend into the “real economy”.

3. CAPITA ASSET SERVICES FORWARD VIEW

We would remind clients of the view that we expressed in our previous interest rate revision newsflashes of just how unpredictable PWLB rates and bond yields are as we are experiencing volatility which is highly correlated to geo-political developments.

As there remain the threat of potential risks from a number of sources caution must be exercised in respect of all interest rate forecasts at the current time. The general expectation for an eventual trend of gently rising gilt yields and PWLB rates is predicted to remain unchanged, as market fundamentals will focus on the improved UK economic performance as well as issues such as the sheer volume of UK gilt issuance (and also US Treasury issuance) and the price of those new debt issues. Negative (or positive) developments on the geo-political front as well as any fresh issues regarding an EZ-related sovereign debt crisis could significantly impact safe-haven flows of investor money into UK, US and German bonds and produce shorter term movements away from our central forecasts.

Our interest rate forecast is based on an initial assumption that we will not be heading into a major resurgence of the EZ debt crisis, or a break-up of the EZ, but rather that there will be a managed, albeit painful and tortuous, resolution of the debt crisis where EZ institutions and governments eventually do what is necessary - but only when all else has been tried and failed. Under this assumed scenario, growth within the EZ will be tepid for the next couple of years and, therefore, has the potential to dampen UK growth, as the EU is our biggest export market.

Our PWLB forecasts are based around a balance of risks. However, we would flag up the potential for upside risks, especially for longer term PWLB rates, as follows:-

- A further surge in investor confidence that robust world economic growth is firmly expected, causing a greater flow of funds out of bonds and into equities.
- UK inflation being significantly higher than in the wider EU and US, causing an increase in the inflation premium inherent to gilt yields.

Downside risks currently include:-

- The situation over Ukraine poses a major threat to EZ and world growth if it was to deteriorate into “economic warfare” between the West and Russia, where Russia resorted to using its control over gas supplies to Europe. Heightened political risks in the Middle East and East Asia could also trigger safe haven flows back into bonds.
- A failure to rebalance UK growth towards exporting and business investment causing a weakening of overall economic growth beyond 2014.
- A resurgence of the EZ sovereign debt crisis caused by ongoing deterioration in government debt to GDP ratios.
- Recapitalising of European banks requiring more government financial support.
- Lack of support by populaces in Eurozone countries for austerity programmes, especially in countries with very high unemployment rates e.g. Greece and Spain, which still face huge challenges in engineering economic growth to correct their budget deficits on a sustainable basis.
- Monetary policy action failing to stimulate sustainable growth in western economies, especially the Eurozone and Japan.
- There are also increasing concerns that the reluctance of western economies to raise interest rates significantly for some years. This plus the huge QE measures which remain in place (and may be added to by the ECB in the near future), has created potentially unstable flows of liquidity searching for yield and therefore heightened the potential for an increase in risks in order to get higher returns. This is a return of the same environment which led to the 2008 financial crisis.

Graddfeydd Credyd Gwrthbartion buddsoddi a'r adneuron a ddelir gyda phob un ar Mehefin 2014 *
Credit ratings of investment counterparties and deposits held with each as at 30 June 2014*

Grŵp Bancio/ Banking Group	Sefydliad/ Institution	Adneuron / Deposit £'000	Hyd (Galw tymor sefydlog) / Duration (Call / Fixed Term**)	Cyfnod (O/I)/ Period (From - To)	Graddfa Dychweliad/ Rate of Return %	Graddfa Tymor Hir Fitch Long Term Rating ****	Graddfa Tymor Byr Fitch Short Term Rating ****	Graddfa Tymor Hir Moody's Long Term Rating ****	Graddfa Tymor Byr Moody's Short Term Rating ****	Graddfa Tymor Hir Standard & Poor's (S&P) Long Term Rating ****	Graddfa Tymor Byr Standard & Poor's (S&P) Short Term Rating ****	Lliw Sector/Hyd Awgrymiedig/ Sector Colour / Suggested Duration
Lloyds Banking Group plc	Bank of Scotland plc	8,513	Galw/ Call	n/a	0.40	A	F1	A1	P-1	A	A-1	Glas - 12 mis/ Blue - 12 months
HSBC Holdings plc	HSBC Bank plc	501	Galw/ Call	n/a	0.25	AA-	F1+	Aa3	P-1	AA-	A-1+	Oren - 12 mis / Orange - 12 months
Santander Group plc	Santander UK plc	49	Galw/ Call	n/a	0.40	A	F1	A2	P-1	A	A-1	Coch - 6 mis/ Red - 6 months
The Royal Bank of Scotland Group plc	The Royal Bank of Scotland plc	10,000	Galw/ Call	n/a	0.40	A	F1	Baa1	P-2	A-	A-2	Glas - 12 mis / Blue - 12 months

Tudalen 69

* Ceir y Rhestr Benthycy Cymeradwyedig yn Atodiad 5 o'r Datganiad Strategaeth Rheoli Trysorlys 2014/15 Strategaeth Buddsoddi Blynyddol / The Counterparty Criteria can be found at Appendix 6 of the 2014/15 Treasury Management Strategy Statement / Annual Investment Strategy

** Sef tymor ar pwynt y buddsoddi/Being term at the point of investment.

*** During the quarter the Moody's Long Term rating for the Bank of Scotland plc was upgraded to A1 from A2. The bank is part nationalised and so this did not have a bearing on the investment criteria during the quarter.

**** Yn Atodiad 4 ceir y graddfeydd credyd cyfatebol ar gyfer y 3 asiantaeth graddio y cyfeirir atynt uchod./The equivalent credit ratings for the 3 rating agencies referred to above can be found at Appendix 4.

**Graddfeydd Credyd Cyfartebol/
Equivalent Credit Ratings (Fitch, Moodys, S&P)**

Tymor Hir Fitch Long Term	Tymor Hir Moodys Long Term	Tymor Hir S&P Long Term
AAA	Aaa	AAA
AA+	Aa1	AA+
AA	Aa2	AA
AA-	Aa3	AA-
A+	A1	A+
A	A2	A
A-	A3	A-
BBB+	Baa1	BBB+
BBB	Baa2	BBB
BBB-	Baa3	BBB-
Tymor Byr Fitch Short Term	Tymor Byr Moodys Short Term	Tymor Byr S&P Short Term
F1+	n/a	A-1+
F1	P-1	A-1
F2	P-2	A-2
F3	P-3	A-3